

Θέσεις για το 1^ο Συνέδριο της Νέας Αριστεράς

ΠΡΟΟΙΜΙΟ

Στρατηγική δέσμευση της Νέας Αριστεράς ο Σοσιαλισμός του 21^{ου} αιώνα

Ο σοσιαλισμός του 21^{ου} αιώνα συνιστά τον στρατηγικό στόχο της Νέας Αριστεράς. Εκφράζει την αδιάσπαστη ενότητα των προταγμάτων της οικουμενικής ισότητας, της γενικής ελευθερίας και της καθολικής δικαιοσύνης. Η Ν.Α. επιδιώκει να ανανεώσει την εμπιστοσύνη, την αφοσίωση και το πάθος των ανθρώπων για την υπόθεση του σοσιαλισμού ως ιστορικής δυνατότητας της εποχής μας, ως αναγκαιότητας των επόμενων δεκαετιών που θα κρίνουν το μέλλον του κόσμου. Ο σοσιαλισμός είναι η μόνη απάντηση για την προστασία της ανθρωπότητας και της φύσης από την καπιταλιστική αρπακτικότητα και βαρβαρότητα.

Η πορεία προς τον σοσιαλισμό θα είναι το προϊόν της δράσης και της επινοικότητας των κοινωνικών και πολιτικών δυνάμεων, παλιών και νέων. Δεν θα περιορίζεται μόνο στην πολιτική ή την πολιτισμική σφαίρα, στη διανομή/αναδιανομή του παραγόμενου πλούτου, αλλά θα εκτείνεται και στην ίδια την παραγωγή. Με την προώθηση θεσμών εργατικού ελέγχου στις επιχειρήσεις, με τα κοινά αγαθά δημόσια, έξω από το πεδίο της αγοράς, με τη συνεχή ενίσχυση και επέκταση της συνεταιριστικής οικονομίας, με την ενεργειακή δημοκρατία, με ισχυρό το ρόλο του Δημοσίου σε κρίσιμους παραγωγικούς τομείς. Με ενίσχυση των θεμελιωδών κοινωνικών και ατομικών δικαιωμάτων και επέκταση στα σύγχρονα δικαιώματα στη στέγη, την ενέργεια, το νερό, την ψηφιακή πρόσβαση, το περιβάλλον και τους δημόσιους χώρους.

Σε όλη αυτή τη σύνθετη εξέλιξη κρίσιμο ζήτημα θα αποτελέσει η μεταβολή του συσχετισμού δυνάμεων μεταξύ κεφαλαίου και εργασίας σε όλα εκείνα τα πεδία που συγκροτούν κεντρικά πολιτικά επίδικα και τομείς στη σύγκρουση Δεξιάς-Αριστεράς. Στην κατανομή και τη φορολογία του πλούτου, την αναβάθμιση του κοινωνικού κράτους, τον εκδημοκρατισμό των θεσμών, την επέκταση των κοινωνικών και ατομικών δικαιωμάτων, τις εργασιακές σχέσεις, τη χρήση των νέων τεχνολογιών και το περιβάλλον.

Αν και ξέρουμε ότι η κάθε συγκυρία συγκεκριμενοποιεί τους όρους επίτευξης του στρατηγικού στόχου, τις πολιτικές συγκρούσεις και τις βαθιές μεταρρυθμίσεις που απαιτούνται, αναγνωρίζουμε ότι η σχέση συγκυρίας-προοπτικής δεν μπορεί να αποτελεί απλή διακήρυξη αλλά να συνιστά ένα συνεκτικό «πολιτικό πρόγραμμα» κοινωνικού μετασχηματισμού. Ωστε, να μη χάνονται τα στρατηγικά προτάγματα στο λαβύρινθο του πολιτικού τακτικισμού και να μη διαρρηγνύεται η εμπιστοσύνη και η στήριξη των θεμελιικών ταξικών και κοινωνικών αναφορών της Αριστεράς. Η εμπειρία της φθίνουσας διαδρομής του ΣΥΡΙΖΑ τα τελευταία χρόνια μέχρι τη σημερινή κατάσταση διάλυσης και εκφυλισμού είναι αποκαλυπτική.

Η αριστερή πολιτική επιστροφή

Αυτή η στρατηγική μας δέσμευση οδηγεί στην επιλογή του κόμματος που θέλουμε να οικοδομήσουμε : Ένα νέο κόμμα της Ριζοσπαστικής Αριστεράς, που συνεχίζει την ισχυρή παράδοση της Ανανεωτικής Αριστεράς όλων των περιόδων και όλων των ρευμάτων του κριτικού μαρξισμού, που συναντιέται με την μακρόχρονη ιστορία του εργατικού, κομμουνιστικού και αριστερού κινήματος, κόμμα της μακράς διάρκειας και όχι των ευκαιριακών μεταμορφώσεων. Το νέο Κόμμα της Ριζοσπαστικής Αριστεράς εμπνέεται, καλλιεργεί και ανανεώνει τις χειραφετητικές ιδέες του μαρξισμού και βρίσκεται σε διαρκή αντιπαράθεση με τις ιδέες του φασισμού και της Άκρας Δεξιάς, του καπιταλιστικού προτύπου ανάπτυξης, της νεοφιλελεύθερης συναίνεσης, αλλά και του σταλινισμού που κηλίδωσε τα σοσιαλιστικά ιδανικά. Κόμμα που συνομιλεί και ενσωματώνει άλλες κριτικές προσεγγίσεις της κοινωνικής εξέλιξης από όλα τα ρεύματα με αναφορά στην Αριστερά, την κοινωνική απελευθέρωση, τους δημοκρατικούς αγώνες, τον φεμινισμό και την Οικολογία.

Η αριστερή πολιτική επιστροφή. Αυτή η φράση-προμετωπίδα στην ιδρυτική μας Διακήρυξη είναι καίρια και πολυσήμαντη. Για εμάς, η επιστροφή εμπεριέχει και δηλώνει τη δέσμευσή μας για τη βαθιά ανανέωση της πολιτικής πρακτικής: Την επανασύνδεση κοινωνικών δυνάμεων με την πολιτική, την αντιμετώπιση δηλαδή της κρίσης πολιτικής εκπροσώπησης που επηρεάζει και την αριστερά.

Μόνον έτσι θα γίνεται συγκεκριμένο και κατανοητό το σύνθημα «σοσιαλισμός ή βαρβαρότητα», ενθαρρύνοντας την πολύπλευρη συμμετοχή των εργαζομένων και των λαϊκών τάξεων στους πολιτικούς αγώνες, έξω από τη λογική της «ανάθεσης». Για εμάς, αυτή η πολιτική πρακτική της επιστροφής στην πολιτική και της συμμετοχής, απαιτεί την κατανόηση και την ερμηνεία των μεγάλων αντιθέσεων που

γεννούν οι επάλληλες κρίσεις του παγκοσμιοποιημένου καπιταλισμού και που, στην σύμπλεξή τους, εκδηλώνονται ως μία οιοειή μόνιμη πολυκρίση.

Η Αριστερά του 21ου αιώνα βρίσκεται σε μια κρίσιμη καμπή. Η αναγέννησή της δεν μπορεί να στηρίζεται στην αναβίωση του παρελθόντος. Οφείλει να αναδεικνύει πάντοτε τις ιστορικές της παρακαταθήκες, την πρωταρχική αντίθεση κεφαλαίου-εργασίας, τους σκληρούς ταξικούς, κοινωνικούς, δημοκρατικούς και αντιφασιστικούς της αγώνες. Ταυτόχρονα όμως οφείλει να αποτινάξει τη σκουριά, να αναλογιστεί αλλά και να υπερβεί τις ήττες και τις ματαιώσεις του 20ου αιώνα, να ανανεώσει το λόγο και τη δράση της, να μιλήσει στα νέα κοινωνικά υποκείμενα στη νέα εργατική τάξη για τα σύγχρονα προβλήματα με τρόπο πειστικό. Οφείλει να καταπολεμά τη διείσδυση των αξιών και των αντιλήψεων του νεοφιλελευθερισμού στο κοινωνικό σώμα και σε όλους τους πολιτικούς χώρους που αλλοιώνει και μετασχηματίζει ιδεολογικές και πολιτικές ταυτότητες, ενώ, η Ακροδεξιά ενισχύεται εμφανιζόμενη ως η κατ' εξοχήν αντισυστημική δύναμη, εκμεταλλευόμενη την ομογενοποίηση των παραδοσιακών πολιτικών δυνάμεων, μέσω του συνωστισμού τους στο λεγόμενο «κέντρο» του πολιτικού ανταγωνισμού. Η Αριστερά του 21ου αιώνα οφείλει να ξαναβρεί τη δύναμή της και τη ψυχή της ως δύναμη αντικαπιταλιστική, αντινεοφιλελεύθερη, ως δύναμη εθνική, ευρωπαϊκή και διεθνιστική, ως δύναμη ριζικού κοινωνικού μετασχηματισμού στην κατεύθυνση του σοσιαλισμού με Δημοκρατία και Ελευθερία.

Για ένα νέο ηγεμονικό κοινωνικοπολιτικό συνασπισμό εξουσίας

Για να γίνουν αυτά είναι αναγκαία η συγκρότηση ενός νέου, ηγεμονικού, κοινωνικοπολιτικού συνασπισμού εξουσίας, που θα γίνει ο φορέας της δημοκρατικής αλλαγής του εγγενούς στον καπιταλισμό, αυταρχικού πολιτικού υποδείγματος. Ένα αντιπαράδειγμα σε εύθραυστες πολιτικές συμμαχίες. Θα εργαστούμε γι αυτό με όλες μας τις δυνάμεις. Γνωρίζοντας, ότι απέναντί μας βρίσκεται ένα μπλοκ δυνάμεων που έχουν συγκροτήσει οι άρχουσες δυνάμεις σε όλα τα επίπεδα από τις διεθνείς δεσμεύσεις της χώρας μέχρι το εσωτερικό του βαθέος κράτους. Αυτό το μπλοκ μέσα από την απονομή προνομίων και εισοδημάτων, μέσω των ιδεολογικών μηχανισμών του κράτους, των μέσων μαζικής επικοινωνίας, τον έλεγχο και την καταστολή, «προσαρτά» και τμήματα των μεσαίων στρωμάτων και των λαϊκών τάξεων στη στρατηγική της κυρίαρχης αστικής τάξης.

Η λογική του κειμένου των Θέσεων του 1^{ου} Συνεδρίου της Νέας Αριστεράς

Θα μιλήσουμε για όλα, θα παρέμβουμε και θα δράσουμε παντού. Θα ανοιχτούμε στην κοινωνία. Θα συνομιλήσουμε με άλλες πολιτικές δυνάμεις, πρωτίστως της Αριστεράς και της πολιτικής Οικολογίας, αναζητώντας κοινούς τόπους για την υπεράσπιση και τη διεύρυνση των δημοκρατικών κεκτημένων στην κοινωνία και στο πολιτικό σύστημα. Θα ενοποιήσουμε την «πολιτική του δρόμου» με την πολιτική στους θεσμούς, στους μαζικούς φορείς, στο κοινοβούλιο. Θα ανανεώσουμε προγραμματικά την επιλογή του αριστερού ριζοσπαστισμού με ταυτόχρονη μέριμνα για προτάσεις που βελτιώνουν την καθημερινή ζωή εργαζομένων και των λαϊκών τάξεων και προωθούν τις διεκδικήσεις τους. Θα ακυρώσουμε «το αδύνατο» να υπάρξουμε ως «κόμμα αγώνων και διακυβέρνησης».

Αυτή είναι η λογική που διατρέχει το κείμενο των Θέσεων.

Η ανθρωπότητα αντιμέτωπη με πολλαπλές κρίσεις

Καταγράφουμε στις Θέσεις του 1^{ου} Συνεδρίου της Ν.Α. τα μεγάλα προβλήματα που χαρακτηρίζουν καθοριστικά την ιστορική φάση που ζούμε. Δεν πρόκειται για τη γνωστή, συμβατική απαρίθμηση. Δείχνουμε το πώς, στην αλληλεξάρτηση και την πύκνωσή τους, οδηγούν σ' ένα σημείο καμπής, με μεγάλη πιθανότητα το πέρασμα σε μια εποχή απίστευτου ζόφου. Ακόμα και οι πιο ένθερμοι υποστηρικτές του κυρίαρχου συστήματος νιώθουν αμήχανα μπροστά στο σύνθετο τοπίο που μας περιβάλλει: την κλιματική κρίση που απειλεί τη βιωσιμότητα του πλανήτη, τις πανδημίες, την τρομακτική συγκέντρωση πλούτου και ισχύος σε μια παγκόσμια οικονομική ολιγαρχία και στα ανώτατα εισοδηματικά στρώματα. Πράγματα που εντείνουν την οικονομική κρίση, τη φτώχεια, την καταπίεση, τις κοινωνικές και περιφερειακές ανισότητες, τις επιθετικές ιμπεριαλιστικές βλέψεις που μαζί με περιφερειακούς μεγαλοϊδεατισμούς ή και θρησκευτικούς φονταμενταλισμούς προκαλούν γεωπολιτικές κρίσεις και περιφερειακούς πολέμους και οδηγούν με τη σειρά τους σε υπερεξοπλισμούς, σε απειλές για γενικευμένους πολέμους και χρήση πυρηνικών όπλων, στην αναγκαστική μετατόπιση πληθυσμών και σε μεγάλες προσφυγικές ροές, σε επισιτιστικές κρίσεις και σε όλο και πιο επισφαλείς ισορροπίες.

Ειρήνη τώρα ειρήνη παντού

Θεωρούμε καταστροφική και επικίνδυνη τη βαθμιαία διολίσθηση σε λογικές πολέμου, ακόμη και πυρηνικού ολοκαυτώματος. Δεν αποτελούν απάντηση στις υπαρκτές γεωπολιτικές κρίσεις, αλλά παράγοντα επιδείνωσής τους. Αποβλέπουμε σε μια διεθνή κοινότητα, όπου κυριαρχεί το δίκαιο, η ειρηνική επίλυση των διαφορών, η συνεργασία, η ισότητα ανάμεσα στα κράτη. Αυτές οι αξίες πρέπει να αποτυπωθούν σε ένα πανευρωπαϊκό σύστημα ασφάλειας.

Για εμάς το σύνθημα ειρήνη τώρα ειρήνη παντού είναι η μόνη ρεαλιστική αφετηρία διεξόδου. Με τη συνείδηση όμως ότι «δεν υπάρχει ειρήνη χωρίς δικαιοσύνη» και χωρίς συμβιβασμούς. Η Νέα Αριστερά θα θέσει όλες τις δυνάμεις της στην υπόθεση της οικοδόμησης ενός μεγάλου κινήματος Ειρήνης στην Ελλάδα και στην Ευρώπη.

Η Νέα Αριστερά δύναμη του αριστερού κριτικού ευρωπαϊσμού σε σύγκρουση με τις νεοφιλελεύθερες πολιτικές που κυριαρχούν στην Ε.Ε.

Οι αγώνες της αριστεράς διεξάγονται σήμερα πρώτιστα στο εθνικό επίπεδο. Ταυτόχρονα όμως, στις συνθήκες της παγκοσμιοποίησης και της βαθιάς ενσωμάτωσης της χώρας μας στην Ε.Ε., οι αγώνες μας έχουν περισσότερο από ποτέ και ευρωπαϊκή και διεθνή διάσταση. Η αριστερά λαμβάνει υπόψη τις διασυνδέσεις εθνικού-ευρωπαϊκού-διεθνούς, τις δυνατότητες και τους περιορισμούς που πρέπει να αντιμετωπίσει μαχητικά, ειδικά σε μια ΕΕ, που αποκτά όλο και πιο έντονα νεοφιλελεύθερα, συντηρητικά και φιλοπόλεμα χαρακτηριστικά. Η Νέα Αριστερά, ως δύναμη του αριστερού κριτικού ευρωπαϊσμού, βρίσκεται σε σύγκρουση με το νεοφιλελευθερισμό, την πολεμική παραζάλη, την αντιμεταναστευτική υστερία και τις πολιτικές που κυριαρχούν στην Ε.Ε., οξύνουν τις ανισότητες και την ανασφάλεια και οδηγούν στην ενίσχυση της Ακροδεξιάς. Τα στοιχία αυτά χαρακτηρίζουν τη σημερινή φάση της ΕΕ, ταυτόχρονα με την υποχώρησή της στο διεθνή ανταγωνισμό. Αντιλαμβανόμενοι την Ευρώπη ως πεδίο σκληρών ταξικών, δημοκρατικών και αντιπολεμικών αναμετρήσεων, αγωνιζόμαστε για μια ριζική στροφή των ευρωπαϊκών πολιτικών. Μαζί με τα κινήματα και άλλες προοδευτικές δυνάμεις για έναν βαθύ μετασχηματισμό της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Ενάντια στον Πόλεμο, τη διαρκή λιτότητα, τη Δεξιά και την Ακροδεξιά, τις ρατσιστικές, εθνικιστικές πολιτικές και τη νομιμοποίησή τους. Για μια δημοκρατική, και αλληλέγγυα Ευρώπη, αυτόνομη, φιλειρηνική και ανοικτή στον κόσμο.

Οι οικουμενικές αξίες δοκιμάζονται στο προσφυγικό και στην πολιτική της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Η Αριστερά και όλες οι προοδευτικές δυνάμεις οφείλουν να ορθώσουν ένα αποφασιστικό φραγμό απέναντι στον ακροδεξιό λαϊκισμό, στην «Ευρώπη-φρούριο» και στη «Μεσόγειο-υγρό τάφο» για δεκάδες χιλιάδες πρόσφυγες, όπως και στο αντιπροσφυγικό Σύμφωνο Μετανάστευσης και Ασύλου.

«Φταίει το σύστημα όχι το κλίμα»

Η οικολογική καταστροφή και η κλιματική κρίση είναι σήμερα μια υπαρκτή συνθήκη που μοιάζει όλο και περισσότερο, χωρίς επιστροφή. Στο υπόβαθρο βρίσκεται το πρότυπο της χωρίς όρια καπιταλιστικής μεγέθυνσης που μετονομάζεται σε «ανάπτυξη». Το ευρηματικό σύνθημα «δεν φταίει το κλίμα αλλά το σύστημα» απηχεί την ωρίμανση αυτής της εκτίμησης. Η κριτική απόρριψη του προτύπου αυτού αποτελεί ταυτοτικό στοιχείο και πρωταρχική προτεραιότητα της Αριστεράς ενταγμένο οργανικά στην πολιτική της πρακτική. Ο σοσιαλισμός ή θα είναι πράσινος ή δεν θα υπάρξει.

Με τον κόσμο της εργασίας

Η αγορά δεν είναι ο «μόνος ορθολογικός μηχανισμός ρύθμισης της οικονομίας. Οι ανισότητες δεν είναι η φυσική αναντικατάστατη συνθήκη δημιουργίας πλούτου και ανάπτυξης». Η αμφισβήτηση αυτής της συνθήκης είναι κεντρική για τη ριζοσπαστική αριστερά.

Η ριζική υποβάθμιση της εργασίας βρέθηκε στο επίκεντρο της συνολικής απορρύθμισης που επέφερε η προηγούμενη κρίση. Ο διεθνής χώρος δείχνει τον δρόμο: η επιστροφή του μαχητικού συνδικαλισμού, η διεκδίκηση του 35ωρου και της 4ήμερης εργασίας φέρνουν στο προσκήνιο και στη χώρα μας τα αιτούμενα της εποχής. Προτεραιότητα έχουν η ενδυνάμωση του συνδικαλισμού, η αποκατάσταση των συλλογικών διαπραγματεύσεων, η επέκταση των συλλογικών συμβάσεων εργασίας, και γενικότερα, η κατάργηση των νόμων των Μνημονίων και των κυβερνήσεων της ΝΔ που απορρύθμισαν τις εργασιακές σχέσεις.

Παραγωγική ανασυγκρότηση προς όφελος των εργαζομένων και των λαϊκών τάξεων

Η ελληνική οικονομία την επαύριο της οικονομικής κρίσης βρίσκεται αντιμέτωπη με τις δομικές αδυναμίες της, που παροξύνονται από τη διακυβέρνηση της ΝΔ. Η Ελλάδα βρίσκεται ταυτόχρονα αντιμέτωπη και με τις συνέπειες της κλιματικής κρίσης. Η πρωτοφανής πλημμύρα στη Θεσσαλία και οι εξίσου πρωτοφανείς πυρκαγιές αποτελούν εξέχοντα και τραγικά παραδείγματα.

Απαιτείται η συνολική παραγωγική ανασυγκρότηση της χώρας με την καθοριστική συνδρομή ενός τεχνολογικά επαρκούς αναπτυξιακού κράτους στην υπηρεσία των εργαζομένων και των λαϊκών τάξεων. Η συγκρότηση και η εφαρμογή μιας τέτοιας παραγωγικής ανασυγκρότησης θα απαιτήσει σύγκρουση με ισχυρά εμποδωμένα οικονομικά συμφέροντα και τους πολιτικούς εκπροσώπους τους.

Αριστερά και εθνικισμός δεν συμβιβάζονται

Η υπεράσπιση της εθνικής κυριαρχίας και των κυριαρχικών δικαιωμάτων της χώρας, ο σεβασμός του Διεθνούς Δικαίου, η ειρήνη, η σταθερότητα και η συνεργασία στη γειτονιά μας αποτελούν θεμελιώδεις αρχές στην ιστορία της ελληνικής Αριστεράς που μας εμπνέουν.

Κρατάμε την πολύτιμη κληρονομιά της Συμφωνίας των Πρεσπών. Το «πνεύμα των Πρεσπών» χαρακτηρίζει τις θέσεις μας για την εξωτερική πολιτική. Αριστερά και εθνικισμός δεν συμβιβάζονται.

Η Νέα Αριστερά απάντηση στην αναγκαία επανίδρυση της Ριζοσπαστικής Αριστεράς

Η Νέα Αριστερά ιδρύθηκε μετά την αποχώρηση χιλιάδων μελών και στελεχών από τον ΣΥΡΙΖΑ-ΠΣ εξαιτίας της κρίσης που σοβούσε σε αυτό το κόμμα και οξύνθηκε μετά τη μεγάλη εκλογική ήττα, την παραίτηση του Αλ. Τσίπρα και την εκλογή του Στ. Κασσελάκη στην ηγεσία, που οριστικοποίησε την ιδεολογική, πολιτική και οργανωτική μετάλλαξη αυτού του χώρου.

Ξέρουμε τι κόμμα θέλουμε. Η Νέα Αριστερά ιδρύθηκε, για να συμβάλει και να δώσει πειστική απάντηση σε ερωτήματα και προκλήσεις που αφορούν το σύνολο των αριστερών δυνάμεων στην Ελλάδα, στην Ευρώπη και στον κόσμο. Και είναι εδώ για να σηματοδοτήσει την αναγκαία επανίδρυση της Ριζοσπαστικής Αριστεράς που η έλλειψή της συνιστά ένα μεγάλο κενό στον πολιτικό χάρτη και τροφοδοτεί την αποστασιοποίηση και την αποχή των πολιτών από την πολιτική και τις εκλογικές διαδικασίες.

Το σύγχρονο πολιτικό κόμμα της Αριστεράς οφείλει να προσφέρει ένα διαφορετικό υπόδειγμα για το τι σημαίνει πολιτική συμμετοχή στο σήμερα. Θέλουμε ένα κόμμα πολυφωνικό που δεν φοβάται τη συζήτηση και τη διαφωνία. Ένα κόμμα ανοιχτό και ταυτόχρονα συγκροτημένο και μαχητικό, ένα κόμμα θεσμών και συνειδητών μελών, που έχει ως προτεραιότητα την ανανέωσή του από τις πιο ακμαίες δυνάμεις της ελληνικής κοινωνίας: τους νέους και τις νέες, τον κόσμο της μισθωτής εργασίας και της μισθωτής διανόησης, τους εργαζόμενους με «μπλοκάκι», τα χαμηλότερα στρώματα των αυτοαπασχολούμενων, τον πολύμορφο κόσμο των κοινωνικών και πολιτισμικών κινήσεων, των καθημερινών αγώνων και πρακτικών που προωθούν μορφές αυτό-οργάνωσης, δημοκρατικής συμμετοχής και έμπρακτης αμφισβήτησης της οικολογικής καταστροφής, του εθνικισμού και του милитарισμού, των έμφυλων διακρίσεων, του ρατσισμού. Ένα κόμμα που υπερασπίζεται τους φτωχούς και τους «αόρατους». Τους συνανθρώπους μας με αναπηρία, τα ΛΟΑΤΚΙ+ άτομα, τους μετανάστες. Ένα κόμμα που συνδέει και δεν διαχωρίζει την υπεράσπιση των δικαιωμάτων των εργαζομένων από τους αγώνες για την αναγνώριση και την κατοχύρωση των κοινωνικών και ατομικών δικαιωμάτων.

Η πολιτική πρόταση της Νέας Αριστεράς: Λαϊκό Μέτωπο για την ήττα της Δεξιάς και κάθε δεξιάς πολιτικής

Ξέρουμε, τέλος, που βρισκόμαστε. Το πολιτικό και κοινωνικό μπλοκάρισμα απαιτεί προγραμματικές επεξεργασίες και διάλογο, τολμηρές και μαχητικές πρωτοβουλίες και κυρίως τη συγκρότηση μιας πολιτικής πρότασης που θα εμπνέει αξιοπιστία και αυτοπεποίθηση. Η πρόταση της Νέας Αριστεράς είναι η συγκρότηση ενός Λαϊκού Μετώπου αντιπαράθεσης με τη Δεξιά που θα στηρίζεται στην κοινωνία, τα κινήματα, την ενεργό συμμετοχή και διεκδίκηση των πολιτών, με συνεργασίες στο πολιτικό πεδίο γύρω από κοινούς στόχους. Η συγκρότηση αυτού του Μετώπου προϋποθέτει και συνδέεται άρρηκτα με το στόχο της ενίσχυσης της Νέας Αριστεράς του διαλόγου και της κοινής δράσης των δυνάμεων ενταγμένων και ανέντακτων του χώρου της Αριστεράς.

Ένα μέτωπο που θα πραγματώνει στη σημερινή συγκυρία την αντίληψή μας για τη διαμόρφωση ενός κοινωνικοπολιτικού συνασπισμού, που μέσα από βαθιές τομές και μεταρρυθμίσεις θα στηρίζει την πορεία προς τον ριζικό κοινωνικό και οικολογικό μετασχηματισμό της ελληνικής κοινωνίας και οικονομίας. Ένα μέτωπο που στηρίζεται στον προγραμματικό διάλογο και προϋποθέτει βαθιές ανακατατάξεις στο χώρο της Αντιπολίτευσης, ειδικά στο ΠΑΣΟΚ και στον ΣΥΡΙΖΑ, που όπως είναι σήμερα αδυνατούν να ασκήσουν με αξιοπιστία τον αντιπολιτευτικό τους ρόλο, οδηγούνται στην ενσωμάτωση στο κυρίαρχο σύστημα, δεν αντιμάχονται αποφασιστικά τον πόλεμο, υποστηρίζουν τους υπερεξοπλισμούς, ανοίγουν την πόρτα στον «αδιαμεσολάβητο» αρχηγισμό και τη μεταδημοκρατία. Θέλουμε ένα μέτωπο Αριστερών και δημοκρατικών δυνάμεων, ικανό να αντιπαρατεθεί αξιόπιστα με τη Δεξιά για τη διακυβέρνηση της χώρας στις επόμενες εκλογές. Ένα μέτωπο που θα δώσει στον κόσμο της μισθωτής εργασίας, στις λαϊκές τάξεις και στις καταπιεσμένες κοινωνικές ομάδες, στις ζωντανές παραγωγικές δυνάμεις, στον κόσμο των

πολύμορφων κινημάτων, την αποφασιστικότητα και την αυτοπεποίθηση ότι μπορούν να κερδίσουν τη ζωή που τους αξίζει.

Αυτή είναι η Νέα Αριστερά. Αυτή είναι η Ανανεωτική και Ριζοσπαστική Αριστερά της εποχής μας. Η Αριστερά που έχουμε ανάγκη.

Περιεχόμενα

1Α: Η αντίφαση της εποχής μας: οι συγκλονιστικές δυνατότητες του 21 ^{ου} αιώνα και η γενική αίσθηση υποχώρησης της ανθρωπότητας στη βαρβαρότητα.....	6
1Β: Ένας κόσμος ανασφάλειας: η λογική του πολέμου και η ένταση της κλιματικής κρίσης.....	8
1Γ: Η Ευρώπη Ε.Ε. παγιδευμένη ανάμεσα στην λιτότητα και τον ..... πόλεμο: Η άνοδος του συντηρητισμού και της άκρας Δεξιάς.....	10
1Δ: Ένας κόσμος ανισότητας: το παγκόσμιο μνημόνιο των μειωμένων προσδοκιών.....	13
1Ε: Ένας κόσμος ανελευθερίας: η συρρίκνωση των δικαιωμάτων και η άνοδος της άκρας Δεξιάς	14
1ΣΤ: Ένας κόσμος ατομικισμού: ατομικές λύσεις απέναντι στον «λαϊκισμό»	15
Κεφάλαιο 2: Ζώντας σε μια χώρα που αλλάζει και όλα μένουν ίδια.....	16
2Α: Το παράδοξο της μεταμνημονιακής Ελλάδας: η αντοχή της λογικής του μνημονίου	16
2Β: Η οικονομία της μεγάλης αναδιανομής	18
2Γ: Η ανασφάλεια της καθημερινής ζωής	21
2Δ: Η κοινωνία της εμπεδωμένης ανισότητας.....	22
2Ε: Ο κυβερνητικός αυταρχισμός	23
2ΣΤ. Η παιδεία και πολιτισμός της εμπορευματοποίησης και της υποβάθμισης.....	25
2Ζ. Η Αριστερά απέναντι στον εθνικισμό: Για την υπεράσπιση της ειρηνικής συνύπαρξης και της συμφιλίωσης των λαών	27
Κεφάλαιο 3: Η Νέα Αριστερά	28
3Α: Ένα νέο κόμμα μέσα από μια συνθήκη κρίσης.....	28
3Β. Γιατί συγκροτήθηκε η Νέα Αριστερά: Η αφορμή.....	28
3Γ. Γιατί συγκροτήθηκε η Νέα Αριστερά: Τα αίτια	30
2019-2023	30
2015-2019	32
3Δ: Ένας πρώτος απολογισμός	35
3Ε: Η πολιτική στρατηγική της Νέας Αριστεράς	37
1. Την ανασυγκρότηση της Αριστεράς, την κοινωνική της γείωση και την ενδυνάμωση των κοινωνικών κινημάτων.	37
2. Την ανάγκη συγκρότησης μετώπου απέναντι στην ηγεμονία του νεοφιλελευθερισμού και την κυβέρνηση της Νέας Δημοκρατίας.....	39
Κεφάλαιο 4: Προγραμματικοί άξονες της Νέας Αριστεράς	41
4Α. Ένα Αναπτυξιακό Κράτος στην υπηρεσία της δίκαιης παραγωγικής ανασυγκρότησης	41
1. Η εργασία στο επίκεντρο του παραγωγικού υποδείγματος.....	43

2.	Ένα κοινωνικά δίκαιο και αναπτυξιακό πρόγραμμα δημόσιων δαπανών και επενδύσεων.....	44
3.	Δίκαιο φορολογικό σύστημα	45
4.	Επανάκτηση δημόσιου ελέγχου επιχειρήσεων στρατηγικής σημασίας.....	46
5.	Ενίσχυση της Έρευνας και της τεχνολογίας	47
4B.	Για μία κοινωνία ισότητας, αξιοπρέπειας και αλληλεγγύης.....	48
1.	Ένα σχέδιο για την Υγεία	48
2.	Η Στέγη καθολικό δικαίωμα και κοινωνικό αγαθό.....	49
3.	Για την ανακούφιση από το ιδιωτικό χρέος	50
4.	Ένα βιώσιμο και δίκαιο σύστημα Κοινωνικής Ασφάλισης.....	51
5.	Ένα ισχυρό Προνοιακό Κράτος Προστασίας και Φροντίδας	55
4Γ.	Για την Υπεράσπιση της Πράσινης Μετάβασης και την Αντιμετώπιση της Κλιματικής Κρίσης με ταυτόχρονη καταπολέμηση της φτώχειας και των ανισοτήτων.....	56
1.	Πράσινη Μετάβαση	56
2.	Ανθεκτικότητα, προσαρμογή και αντιμετώπιση των επιπτώσεων της κλιματικής κρίσης	58
3.	Στρατηγικές προτεραιότητες	59
4Δ.	Για την Υπεράσπιση της Δημοκρατίας, του Κράτους Δικαίου και των Δικαιωμάτων	61
1.	Κράτος Δικαίου και Δικαιοσύνη	61
2.	Μετανάστευση	63
4.	Για τα ΛΟΑΤΚΙ+ άτομα.....	64
5.	Χωρισμός Κράτους και Εκκλησίας, απάντηση σε ένα ώριμο κοινωνικό αίτημα	65

Πρώτο Κεφάλαιο: Ζώντας σε παράξενους καιρούς

1Α: Η αντίφαση της εποχής μας: οι συγκλονιστικές δυνατότητες του 21^{ου} αιώνα και η γενική αίσθηση υποχώρησης της ανθρωπότητας στη βαρβαρότητα.

Ζούμε σε μία εποχή με συγκλονιστικές δυνατότητες ως ανθρωπότητα. Η πρόοδος της τεχνολογίας σε όλα τα επίπεδα προσφέρει τις υλικές προϋποθέσεις για μία πολύ καλύτερη ζωή, τέτοια που δεν διέθεταν οι προηγούμενες γενιές. Θα μπορούσαμε να εργαζόμαστε πολύ λιγότερες ώρες και να απολαμβάνουμε μισθούς ικανούς να διασφαλίζουν την αξιοπρέπεια και περισσότερο ελεύθερο χρόνο για να τον αξιοποιήσουμε όπως επιθυμούμε. Θα μπορούσαμε να απολαμβάνουμε ένα βασικό εισόδημα όλοι/ες οι πολίτες -ανεξάρτητο από την μισθωτή εργασία- που θα οδηγούσε στην ενδυνάμωση των εργαζομένων. Θα μπορούσαμε να έχουμε πρόσβαση σε φάρμακα και θεραπείες που θα αντιμετωπίζουν ασθένειες που κοστίζουν τη ζωή σε εκατομμύρια ανθρώπους. Θα μπορούσαμε να έχουμε προχωρήσει στην απανθρακοποίηση και την πράσινη μετάβαση και όχι να παράγονται ρύποι που εντείνουν την κλιματική κρίση. Θα μπορούσαμε να θεωρούμε τον πόλεμο, μία θλιβερή ανάμνηση άλλων εποχών, τότε που η ανθρωπότητα είχε ανάγκη να επιλύσει γεωπολιτικές διαφορές με τα όπλα. Θα μπορούσαμε να ζούμε σε ένα κόσμο όπου οι μετακινήσεις των πληθυσμών θα γίνονταν ελεύθερα χωρίς να ενοχλείται κανείς και καμία, αντίθετα όλοι και όλες να επωφελούνται από αυτό. Έναν κόσμο χωρίς διακρίσεις με βάση το φύλο, όπου άντρες και γυναίκες θα εργάζονταν, θα συμβίωναν και θα κοινωνικοποιούνταν ισότιμα, χωρίς

έμφυλη βία κι όπου ο σεξουαλικός προσανατολισμός και η ταυτότητα φύλου, η θρησκεία και η φυλή, δεν θα αποτελούσαν παράγοντα διάκρισης και τα ανάπηρα άτομα δεν θα βιώνουν αποκλεισμό από σε κάθε πτυχή της ζωής.

Δεν είναι μόνο η ραγδαία τεχνολογική πρόοδος που θα μπορούσε να ανοίξει μία τέτοια προοπτική. Είναι η συσσώρευση πολύτιμων εμπειριών μέσα στον ιστορικό χρόνο που είναι χρήσιμη για την εξαγωγή συμπερασμάτων. Ξέρουμε πόσο έχει κοστίσει στην ανθρωπότητα ο πόλεμος, η οικολογική καταστροφή, η κοινωνική ανισότητα. Αλλά αυτή η γνώση από μόνη της δεν εγγυάται μια ριζική τομή εξόδου από τον φαύλο κύκλο της καταστροφής. Αυτή όμως είναι η μία όψη. Το παρελθόν μας υποδεικνύει ότι οι κοινωνίες μπορούν να αλλάξουν προς την κατεύθυνση της ισότητας, της ελευθερίας και της δικαιοσύνης. Οι ουτοπίες του χτες έχουν την ιστορική πιθανότητα να γίνουν πραγματικότητες του σήμερα. Όπως είναι επίσης πιθανό η δυστοπία να γίνει μόνιμη πραγματικότητα. Κάτι που συνοψίζεται στην διαχρονικά εμβληματική φράση «σοσιαλισμός ή βαρβαρότητα». Το τι καθορίζει το αποτέλεσμα της σύγκρουσης ανάμεσα στις τάσεις της χειραφέτησης και της υποδούλωσης της ανθρωπότητας είναι ο κοινωνικός και πολιτικός συσχετισμός δύναμης, όπως τον διαμορφώνει η ταξική πάλη. Και αυτή τη στιγμή, το 2024, σε αυτόν τον συσχετισμό, η κυρίαρχη δύναμη είναι αυτή της βαρβαρότητας.

Ο παραγόμενος πλούτος διανέμεται όλο και πιο άδικα και οι πλούσιοι/ες γίνονται πλουσιότεροι/ες και οι φτωχοί/ες φτωχότεροι/ες. Η πρόσβαση στα δημόσια αγαθά γίνονται όλο και πιο δύσκολη όσο αυτά μετατρέπονται σε εμπορεύματα με σκοπό το κέρδος. Οι άνθρωποι εργάζονται περισσότερο, για λιγότερα με όλο και πιο περιορισμένο ελεύθερο χρόνο, τα όρια του οποίου έτσι και αλλιώς θολώνουν μέσα από την άτυπη και τυπική επέκταση του χρόνου εργασίας. Η ανθρωπογενής κλιματική κρίση προκαλεί δυσμενείς επιπτώσεις σε όλο τον πλανήτη με φυσικές καταστροφές, πλημμύρες και ξηρασίες πυροδοτώντας επισιτιστικές κρίσεις και μετανάστευση. Η πρόσβαση στα φάρμακα και τις θεραπείες υπόκειται σε πατέντες και πνευματικά δικαιώματα ιδιωτικών εταιριών που αποκομίζουν τεράστια κέρδη, χωρίς να παίζει ρόλο ότι οι έρευνες για τα φάρμακα έγιναν από δημόσιες επενδύσεις. Ο πόλεμος έχει γίνει ξανά ο προσφιλής τρόπος επίλυσης γεωπολιτικών διαφορών, υποδαυλιζόμενος από την πολεμική βιομηχανία αλλά και από τους εθνικισμούς. Οι διακρίσεις και η βία απέναντι στις γυναίκες, αλλά και σε όποιον/α θεωρείται αδύναμος/η ή διαφορετικός/η εντείνονται τη στιγμή που οι κοινωνίες γίνονται όλο και πιο κλειστές και δυσανεκτικές στην ποικιλομορφία. Η άνοδος της άκρας δεξιάς και του συντηρητισμού υπονομεύουν κατακτήσεις του φεμινιστικού κινήματος, εμποδίζουν την προώθηση των διεκδικήσεων και την εφαρμογή στην πράξη των κατακτήσεων του ΛΟΑΤΚΙ+ κινήματος και **υπονομεύουν τις διεκδικήσεις του αναπηρικού κινήματος σε συνδυασμό με τις πολυκρίσεις.**

Ένα τέτοιο μέλλον δεν είναι προδιαγεγραμμένο σε μαρμάρινες πλάκες. Δεν είναι αναπόφευκτο. Για αυτό επιλέγουμε την πολιτική μάχη μέσα από την οργάνωση και την συμπόρευση με την Αριστερά. Για να μεταποτίσουμε τα όρια του εφικτού, να σπάσουμε τους μονόδρομους, να αντισταχθούμε στη βαρβαρότητα και να οραματιστούμε έναν κόσμο κοινωνικής ισότητας και πολιτικής ελευθερίας, όπως αρμόζει στις δυνατότητες της εποχής μας. Για τον σοσιαλισμό του 21^{ου} αιώνα με ελευθερία και δημοκρατία.

1B: Ένας κόσμος ανασφάλειας: η λογική του πολέμου και η ένταση της κλιματικής κρίσης

Στις μέρες μας, τα τύμπανα του πολέμου ηχούν όλο και πιο απειλητικά στην ευρύτερη περιοχή μας. Η εξελισσόμενη γενοκτονία στη Γάζα από τον ισραηλινό στρατό και η εισβολή του Ισραήλ στον Λίβανο, με τις ευλογίες των ΗΠΑ και την ανοχή της ΕΕ, έχει θέσει σε πολεμική ετοιμότητα πλείστες χώρες της Μέσης Ανατολής, με την Ερυθρά Θάλασσα να αποτελεί ζώνη πυρός που ήδη επεκτείνεται με την εν εξελίξει αντιπαράθεση του Ισραήλ με το Ιράν. Σε συνάρτηση με τον πόλεμο της Ουκρανίας, η όλη γεωπολιτική συνθήκη καθίσταται διαρκώς πιο επικίνδυνη. Οι ιμπεριαλιστικοί γεωπολιτικοί ανταγωνισμοί, οι τάσεις αποπαγκοσμιοποίησης, η ανάδυση των χωρών BRICS, η αντιπαράθεση, αντιπαράθεση της πολιτικής «Δύσης» με τη Ρωσία, ο εντεινόμενος ψυχρός πόλεμος, η επιδείνωση των οικονομικών σχέσεων μεταξύ ΗΠΑ και Κίνας σε συνάρτηση με την κλιμακούμενη στρατιωτική ένταση με επίκεντρο την Ταϊβάν τείνουν, μεταξύ άλλων, να διαμορφώσουν ένα κλίμα όπου ο πόλεμος –ή η απειλή του– φαίνεται να επιλέγεται ως μέθοδος επίλυσης των διακρατικών εντάσεων και διαφορών.

Απέναντι σε αυτήν την εξαιρετικά επικίνδυνη κατάσταση, μόνον η αποδοχή της αναγκαιότητας να εδραιωθεί ένας πολύ-πολικός κόσμος με τη συνακόλουθη άσκηση μιας ειρηνικής πολυδιάστατης εξωτερικής πολιτικής από όλες οι χώρες μπορεί να συγκροτήσει προοπτική ειρήνης. Εν προκειμένω το κεντρικό αίτημα της Αριστεράς δεν μπορεί παρά να είναι, για μια ακόμη φορά, το «Ειρήνη τώρα, Ειρήνη παντού». Και αυτή η μάχη ξεκινά μέσα από την ίδια μας τη χώρα. Με πρώτο βήμα τη συγκρότηση ενός μαχητικού μετώπου που θα αμφισβητήσει τον ανακάμψαντα εθνικισμό, την πολιτική των εξοπλισμών, τη μετατροπή της ίδιας της εξωτερικής πολιτικής σε ένα «ταμπού» που εξυπηρετεί μόνο τις δυνάμεις της συντήρησης και της πατριδοκαπηλείας.

Την κρίσιμη αυτή στιγμή που εξελίσσεται η γενοκτονία στην Γάζα και η σφαγή στον Λίβανο από τον Ισραηλινό στρατό και την ακροδεξιά κυβέρνηση Νεντανιάχου είναι σημαντικό να στρέψουμε με κάθε τρόπο τα μάτια της παγκόσμια κοινότητας εκεί. Η Ελλάδα πρέπει να αναγνωρίσει τον κράτος της Παλαιστίνης τώρα στα σύνορα του 1967, όπως έκαναν και άλλες ευρωπαϊκές χώρες, και να διεκδικήσει άμεση αναγνώριση από την Ε.Ε. Να ζητήσει την άμεση απόσυρση του ισραηλινού στρατού και των εποίκων από τα κατεχόμενα παλαιστινιακά εδάφη. Να ενώσει την φωνή της με όσους ζητούν την τιμωρία του Νεντανιάχου ως εγκληματία πολέμου. Να επιβάλει κυρώσεις στο Ισραήλ με τη διακοπή κάθε στρατιωτικής συνεργασίας, τον έλεγχο της δραστηριότητας των αμερικανικών βάσεων και την απαγόρευση ελλιμενισμού πλοίων που μεταφέρουν καύσιμα, όπλα και προμήθειες που τροφοδοτούν την πολεμική μηχανή του Ισραήλ. Καμιά συμμετοχή της Ελλάδας στον πόλεμο. Να γυρίσει πίσω η φρεγάτα από την Ερυθρά Θάλασσα.

Καταδικάζουμε απερίφραστα την ρωσική εισβολή στην Ουκρανία και στηρίζουμε τον δοκιμαζόμενο ουκρανικό λαό. Την ίδια στιγμή καταδικάζουμε τα σχέδια του ΝΑΤΟ για ένταξη της Ουκρανίας και την στάση της ουκρανικής κυβέρνησης που οδήγησε στην κατάρρευση των συμφωνιών του Μινσκ και έδωσε αφορμή στην αυταρχική κυβέρνηση του Πούτιν να ξεδιπλώσει τα επεκτατικά του σχέδια που έχουν οδηγήσει στη σημερινή κατάσταση. Απορρίπτουμε όμως την αδιέξοδη στρατηγική όσων επιδιώκουν τη συνέχιση του πολέμου «μέχρι τον τελευταίο Ουκρανό». Συνέχιση των εχθροπραξιών σημαίνει ατέλειωτη αιματοχυσία, κίνδυνο επικίνδυνης κλιμάκωσης και σοβαρές επιπτώσεις στην παγκόσμια

οικονομία. Οι συνέπειες του πολέμου και των κυρώσεων πλήττουν το βιοτικό επίπεδο των Ευρωπαίων πολιτών, ενισχύουν την Ακροδεξιά και υπονομεύεται η προοπτική της ευρωπαϊκής αυτονομίας. Απαιτούμε άμεση επιστροφή στη διπλωματία και αναζήτηση πολιτικής λύσης. Κάθε ιδέα άμεσης στρατιωτικής εμπλοκής του NATO ή της ΕΕ στον πόλεμο της Ουκρανίας αποτελεί απόλυτο παραλογισμό.

Η οικολογική καταστροφή και η κλιματική κρίση θίγουν πλέον αποδεδειγμένα τη βιοποικιλότητα αλλά και πλείστες μορφές ζωής στον πλανήτη ενώ η πανδημία του κορονοϊού και οι πανδημικές κρίσεις που επαπειλούνται σχετίζονται άμεσα με την συνεχιζόμενη ανισορροπία μεταξύ φύσης και ανθρώπινης δραστηριότητας μέσω της επιθετικής καπιταλιστικής ανάπτυξης. Ο σκληρά ταξικός (και τοξικός) όσο και συνολικά καταστροφικός χαρακτήρας αυτής της μορφής ανάπτυξης μαρτυρείται από την υπερεκμετάλλευση φυσικών πόρων, την ερημοποίηση αχανών εκτάσεων, τον ορατό κίνδυνο της λειψυδρίας και τις διαδοχικές φυσικές καταστροφές σε πολλές χώρες, τη συνεχή επιβάρυνση του περιβάλλοντος από τις παλιές και τις ανερχόμενες βιομηχανικές δυνάμεις που επιδεινώνει τη συγκέντρωση των ατμοσφαιρικών ρύπων και εντείνει την υπερθέρμανση του πλανήτη, την επιβάρυνση από τα αποβλήτα που μολύνουν ανεπανόρθωτα θάλασσες και στεριές, τη γενετικά τροποποιημένη γεωργία, την υπερκατανάλωση αγαθών και υπηρεσιών από τις ευκατάστατες κοινωνικές ομάδες.

Παρά τη σχετική πρόοδο που έχει επιτευχθεί σε συναφείς διεθνείς συμφωνίες και διασκέψεις, η υλοποίηση των απαραίτητων μέτρων για την ανάσχεση της οικολογικής και κλιματικής κρίσης τείνει να αναβάλλεται διαρκώς. Ειδικά η ΕΕ που έχει πραγματοποιήσει μια σχετική πρόοδο, παρά τις άλλοτε φιλόδοξες διακηρύξεις, υποχωρεί μπροστά στο εύρος του απαιτούμενου οικολογικού μετασχηματισμού. Πιο συγκεκριμένα βρίσκεται εγκλωβισμένη στις αντιφάσεις που απορρέουν από την ανάθεση της «πράσινης μετάβασης» αποκλειστικά στις αγορές, τη μη δέσμευση πόρων για τις απαραίτητες υποδομές που υπαγορεύει η προσαρμογή στα δεδομένα της κλιματικής κρίσης, την ολιγωρία ως προς την επιβολή μέτρων για τη βιώσιμη γεωργία και την στήριξη των μικρών και μεσαίων παραγωγών, την επιβολή ορίων στα φυτοφάρμακα, την αναστροφή των καταστροφών που έχουν ήδη επέλθει, την ανεπάρκεια αντιμετώπισης της ενεργειακής φτώχειας. Οι στόχοι για μια ουδέτερη περιβαλλοντικά ΕΕ σε δύο δεκαετίες από σήμερα φαντάζουν όλο και περισσότερο απόμακροι, αν δεν υπάρξουν μεγάλες τομές και αλλαγή πλεύσης.

Για την Αριστερά η αντιμετώπιση της οικολογικής καταστροφής και της κλιματικής κρίσης αποτελεί προτεραιότητα, άρρηκτα συνυφασμένη με τη στρατηγική και την καθημερινή πολιτική της. Αφορά τον πυρήνα της σύλληψής της για το κοινωνικό ζήτημα του 21^{ου} αιώνα.

Η ιστορική παράδοση της ανανεωτικής Αριστεράς από πολύ νωρίς είχε μιλήσει για την σημασία της περιβαλλοντικής βιωσιμότητας και την ανάγκη ώσμωσης της Αριστεράς με τις δυνάμεις της πολιτικής Οικολογίας. Στην χώρα μας τέτοια εγχειρήματα έλαβαν χώρα ήδη από τη δεκαετία του 1990 και του 2000. Η Νέα Αριστερά είναι κρίσιμο να αναπτύσσει μία ατζέντα που να συνθέτει το αίτημα για την αντιμετώπιση της κλιματικής κρίσης ταυτόχρονα με την εξάλειψη των οικονομικών και κοινωνικών ανισοτήτων. Δεν μπορούμε να σταθεροποιήσουμε το κλίμα αν δεν επιτύχουμε τους ευρύτερους κοινωνικούς στόχους. Η κοινωνική πλειοψηφία και όχι οι ελίτ θα δώσει την λύση στην κλιματική κρίση. Αν η πράσινη μετάβαση δεν γίνεται με όρους που να λαμβάνουν υπόψη τον δίκαιο επιμερισμό του κόστους ανάλογα με το εισόδημα και τον πλούτο, τότε είναι καταδικασμένη να αποτύχει. Αν το παραγωγικό μοντέλο δεν αλλάξει ριζικά προτεραιοποιώντας βιώσιμους τρόπους

παραγωγής, με σεβασμό στους πεπερασμένους φυσικούς πόρους, διασφαλίζοντας την ποιότητά τους για τις επόμενες γενιές και στόχο την κλιματικά ουδέτερη δίκαιη οικονομία, τότε δεν μπορούμε να μιλάμε για πράσινη και κοινωνικά δίκαιη μετάβαση. Αντιθέτως μέσα από τον αγώνα για δίκαιη πράσινη μετάβαση, η Αριστερά μπορεί να ανοίξει και τα δύο ζητήματα ταυτόχρονα: τόσο της κοινωνικής δικαιοσύνης, μέσα από ένα νέο αναδιανεμητικό σύστημα όσο και του νέο παραγωγικού μοντέλου με επίκεντρο τον εκδημοκρατισμό στην παραγωγή. Οι παραγωγικές δυνάμεις της ανθρωπότητας, τόσο μεμονωμένα όσο και στο σύνολό τους, οφείλουν να είναι ρητά προσαρμοσμένες στις οικολογικές απαιτήσεις της ίδιας της φύσης.

1Γ: Η Ευρώπη Ε.Ε. παγιδευμένη ανάμεσα στην λιτότητα και τον πόλεμο: Η άνοδος του συντηρητισμού και της άκρας Δεξιάς

Η ΕΕ αποτελεί κρίσιμο πεδίο πάλης για τη Νέα Αριστερά. Ο αριστερός και κριτικός ευρωπαϊσμός είναι αναπόσπαστο τμήμα της ταυτότητας και της στρατηγικής μας. Η ευρωπαϊκή ολοκλήρωση, σε μια ριζικά διαφορετική κατεύθυνση, είναι αναγκαία για την επιτυχή αντιμετώπιση εθνικών και διεθνών προκλήσεων και στόχων (κλιματική κρίση, ειρήνη, κοινωνικές ανισότητες).

Η Ευρωπαϊκή Ένωση, αδιαμφησβήτητα ρέπει όλο και περισσότερο στον συντηρητισμό και στην εμπέδωση νεοφιλελεύθερων πολιτικών, ενώ την ίδια στιγμή υποτάσσεται όλο και περισσότερο στα πολιτικά σχέδια του ΝΑΤΟ και μετατρέπεται σε «γεράκι του πολέμου». Αυτό οφείλεται τόσο στις πολιτικές εξελίξεις στα μέλη-κράτη όπου οι συντηρητικές δυνάμεις της Δεξιάς και της άκρας Δεξιάς αυξάνουν τα ποσοστά τους, όσο και στην υποχώρηση του συσχετισμού δύναμης της εργασίας στο πλαίσιο της ταξικής πάλης. Την ίδια στιγμή όμως δεν πρέπει να παραβλέπεται η αντικειμενική διάσταση της εμπέδωσης του νεοφιλελευθερισμού ως κεντρική αντίληψη στην Ευρωπαϊκή Ένωση, ακόμη κι αν αυτός μεταλλάσσεται για να αντιμετωπίσει τα αδιέξοδά του, υπό το πρίσμα των πολλαπλών κρίσεων και των γεωπολιτικών ανταγωνισμών, όπως έγινε πρόσφατα αντιληπτό με την Έκθεση Ντράγκι.

Οι νέοι δημοσιονομικοί κανόνες που υιοθέτησε η ΕΕ, στο όνομα της περισσότερης ευελιξίας σε σχέση με το Σύμφωνο Σταθερότητας, διατηρούν το πνεύμα της λιτότητας που έχει οδηγήσει στον περιορισμό του κοινωνικού κράτους, τις ανισότητες και την φτώχεια και τους χαμηλούς ρυθμούς μεγέθυνσης στα κράτη-μέλη. Αυτό άλλωστε το βιώσαμε έντονα από τον τρόπο που αντιμετωπίστηκε η χώρα μας την περίοδο της κρίσης. Η απροθυμία της ΕΕ να εξαιρέσει τις δημόσιες επενδύσεις συνολικά, ούτε καν αυτές για την πράσινη μετάβαση και τις κοινωνικές επενδύσεις, από τον υπολογισμό των δημοσιονομικών ελλειμμάτων, αλλά αντίθετα η δυνατότητα εξαίρεσης των αμυντικών δαπανών, καταδεικνύει τις προτεραιότητες μίας ΕΕ προσκολλημένης στο νεοφιλελευθερισμό και τον μιλιταρισμό. Η επιλογή αυτή οδηγεί σε ακόμα μεγαλύτερες περιφερειακές ανισότητες εντός Ε.Ε., αφού αποστερεί τη δυνατότητα σε χώρες με υψηλό δημόσιο χρέος να στηρίξουν την ανάπτυξη στον μοχλό της κρατικής παρέμβασης και έτσι να συγκλίνουν με τις υπόλοιπες σε οικονομικό και κοινωνικό επίπεδο. Πολλές χώρες της Ε.Ε., μεταξύ των οποίων η Γαλλία και η Ιταλία, δέχονται ήδη συστάσεις-πιέσεις από την Ευρωπαϊκή Επιτροπή να μειώσουν άμεσα το δημόσιο έλλειμμα.

Η συστηματική άρνηση της ΕΕ να αντιμετωπίσει την φοροαποφυγή των πολυεθνικών και των μεγάλων επιχειρήσεων και να πρωτοστατήσει σε μία διεθνή πρωτοβουλία για την αντιμετώπιση των φορολογικών παραδείσων δείχνει την απουσία οποιασδήποτε βούλησης να συγκρουστεί με το κεφάλαιο και να αυξήσει τους κρατικούς πόρους, που θα μπορούσαν να αξιοποιηθούν σε δημόσιες επενδύσεις και δαπάνες για το κοινωνικό κράτος και την πράσινη μετάβαση. Δεδομένης της απουσίας προοπτικής αύξησης των ευρωπαϊκών πόρων και μεταβιβάσεων τα επόμενα χρόνια, η υλοποίηση σε εθνικό επίπεδο σημαντικών Οδηγιών και συστάσεων βελτίωσης των κοινωνικών δικαιωμάτων που ψηφίστηκαν την προηγούμενη πενταετία στο πεδίο της Κοινωνικής Ευρώπης, κινδυνεύει να μείνει μετέωρη.

Την ίδια στιγμή, το αναγκαίο σχέδιο της ΕΕ για μηδενικούς ρύπους και απανθρακοποίηση φαίνεται να μην απαντάει στο ζήτημα των ανισοτήτων ενώ, στο σχεδιασμό των πολιτικών δεν συμμετέχουν οι εμπλεκόμενοι κοινωνικοί φορείς. Χαρακτηριστικό παράδειγμα αποτελούν οι δικαιολογημένες αγροτικές αντιδράσεις στη νέα ΚΑΠ. Φαίνεται επίσης ότι η ΕΕ δεν είχε την πολιτική βούληση να συγκρουστεί με αυτούς που έχουν μεγαλύτερη φοροδοτική δυνατότητα και παράγουν τους περισσότερους ρύπους. Η ανακατανομή δαπανών από την πράσινη μετάβαση σε άλλους τομείς, αλλά και η γενική κατεύθυνση της λιτότητας που υιοθετείται ως οριζόντια πολιτική ναρκοθετούν τους στόχους, που έχει θέσει η ίδια η ΕΕ, για τον εκμηδενισμό των ρύπων μέχρι το 2050.

Το Ταμείο Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας ήταν μία θετική εξέλιξη στο πλαίσιο της ΕΕ, όπως και το ότι η χρηματοδότηση του βασίστηκε στην αμοιβαιοποίηση του χρέους. Όμως δεν είναι αρκετό. Θα έπρεπε να καταστεί μόνιμος μηχανισμός της ΕΕ (με χρηματοδότηση από κοινό δανεισμό) και σε συνεργασία με τον Κοινωνικό Προϋπολογισμό να προτεραιοποιούν εκτός από την πράσινη και ψηφιακή μετάβαση, το κοινωνικό κράτος και τις δημόσιες υποδομές. Επιπλέον, χρειάζονται δημόσιες επενδύσεις και πλήρης δημόσιος έλεγχος των τεχνολογικών επιτευγμάτων, ιδιαίτερα στον τομέα της Τεχνητής Νοημοσύνης, που σήμερα είναι στα χέρια των πολυεθνικών.

Η «έκθεση Ντράγκι» αποτελεί μία πρόταση προς την ΕΕ για την «υπαρξιακή της πρόκληση» σε έναν πολύ-πολικό κόσμο. Το θετικό της στοιχείο είναι ότι επαναφέρει την κρατική παρέμβαση στην οικονομία, με την μορφή της βιομηχανικής πολιτικής. Παρόλα αυτά, η κρατική παρέμβαση, όπως προτείνεται, είναι κομμένη και ραμμένη στα μέτρα του καπιταλισμού υπό την ηγεμονία του χρηματοπιστωτικού συστήματος: το κράτος δαπανά πόρους που συλλέγει από την φορολογία, για να καταστήσει κερδοφόρες τις επενδύσεις του ιδιωτικού κεφαλαίου και να διασφαλίσει αποδόσεις στα επενδυτικά κεφάλαια που θα χρησιμοποιηθούν μέσω της μόχλευσης. Τα κέρδη στους ιδιώτες, το ρίσκο και οι δαπάνες στο δημόσιο. Παρ' όλ' αυτά, η πρόταση για χρηματοδότηση των δημόσιων επενδύσεων μέσω ευρωομολόγων δεν έχει καμία πιθανότητα να γίνει δεκτή υπό τον παρόντα πολιτικό συσχετισμό, ενώ την ίδια στιγμή, η έκθεση δεν κάνει την παραμικρή αναφορά στην οριζόντια πολιτική της λιτότητας που αναιρεί τους στόχους της για μεγαλύτερη ανάπτυξη. Επιπλέον, η έμφαση που δίνει η έκθεση στην «πολεμική οικονομία», κατευθύνει δυστυχώς την όλη συζήτηση στην όξυνση του μιλιταρισμού, την αντικειμενική πρόσδεση στο ΝΑΤΟ και την προώθηση των ιμπεριαλιστικών επιδιώξεων των ισχυρότερων ευρωπαϊκών κρατών-μελών.

Την ίδια στιγμή η Ευρωπαϊκή Ένωση έχει μετατραπεί σε «γεράκι του πολέμου» ενθαρρύνοντας με άμεσους και έμμεσους τρόπους το αιματοκύλισμα στην Ουκρανία και τη

σφαγή στην Γάζα και στον Λίβανο. Η εμφανής απροθυμία της ΕΕ να πάρει πρωτοβουλίες ειρήνευσης στο Παλαιστινιακό και στο Ουκρανικό, όπου εντείνονται και διευρύνονται οι σφαγές και συγκρούσεις σε περιοχές που γειτνιάζουν με την Ευρώπη, αποκαλύπτει τις φιλοπόλεμες διαθέσεις της Ε.Ε. και των ισχυρών κρατών-μελών της και την πλήρη συμπόρευση με τα συμφέροντα της ευρω-ατλαντικής συμμαχίας.

Επιπλέον, η Ευρώπη μετατρέπεται όλο και περισσότερο σε «φρούριο» ενώ η πολιτική της για τους/τους πρόσφυγες και τους/τις μετανάστες /ριες απομακρύνεται όλο και περισσότερο από το διεθνές δίκαιο. Το νέο Σύμφωνο Μετανάστευσης και Ασύλου δεν ξεφεύγει από πολιτικές που έχουν ήδη κριθεί ως αποτυχημένες στη διαχείριση των προσφυγικών εισόδων στα ελληνικά νησιά το διάστημα 2016-2020. Για την Ελλάδα, δεν προσφέρει λύσεις, αντίθετα επιδεινώνει τη θέση της στην αντιμετώπιση του μεταναστευτικού-προσφυγικού ζητήματος. Για εμάς, ως Νέα Αριστερά, το βάρος των εκατοντάδων ανθρώπινων ζώων που χάνονται στην προσπάθειά τους να παρακάμψουν τα εμπόδια και να φτάσουν στην Ευρώπη δεν μπορεί να γίνει αποδεκτό. Πιστεύουμε πως υπάρχουν λύσεις, αλλά απαιτείται αλλαγή πολιτικής με βάση τους παρακάτω άξονες:

- Ευρωπαϊκή αλληλεγγύη στη διαχείριση των προσφυγικών ροών
- Ενίσχυση των νόμιμων οδών μετανάστευσης και διευκόλυνση των προσφυγικών ροών, όπως έπραξε με επιτυχία η Ευρωπαϊκή Ένωση στην περίπτωση της Ουκρανίας
- Ενίσχυση των πολιτικών ένταξης (όπως το πρόσφατο παράδειγμα νομιμοποίησης μεταναστών εργατών) στις χώρες της Ευρώπης.

Οι ανθρωπιστικές αξίες και το διεθνές δίκαιο πρέπει να καθοδηγούν την προσφυγική και μεταναστευτική μας πολιτική.

Η Ε.Ε. αποτελεί ένα αντικειμενικό πεδίο πάλης για τις δυνάμεις της Αριστεράς. Μέσα σε αυτό το πλαίσιο, η Νέα Αριστερά οφείλει να δώσει τις μάχες αυτές, με το βλέμμα τις στις εξελίξεις στις υπόλοιπες χώρες αλλά και στην Ευρωπαϊκή Ένωση. Η Νέα Αριστερά επιλέγει να συνταχθεί με το Κόμμα της Ευρωπαϊκής Αριστεράς και να συντονίσει τις δράσεις της με τα κόμματα που συμμετέχουν σε αυτό, αλλά και με άλλα ευρωπαϊκά κόμματα που συμμετέχουν σε άλλες προοδευτικές πολιτικές οικογένειες, όταν υπάρχει σύγκλιση απόψεων. Στο πλαίσιο του Κόμματος της Ευρωπαϊκής Αριστεράς, η Νέα Αριστερά θέλει να συμβάλει στην ενότητα των δυνάμεων της ευρωπαϊκής Αριστεράς, σε μία συγκυρία που οι δυνάμεις αυτές διέρχονται κρίση και υποχώρηση.

Υποστηρίζουμε βήματα προς το βάθεμα της ολοκλήρωσης και την ομοσπονδοποίηση της ΕΕ, εφ' όσον υπηρετούν τους παραπάνω στόχους. Είμαστε αντίθετοι σε βήματα που προωθούν την παραπέρα υποταγή της ΕΕ στις ΗΠΑ ή και μετατρέπουν την Ένωση σε ένα παράρτημα του ΝΑΤΟ. Η κατάργηση της ομοφωνίας στην εξωτερική πολιτική δεν είναι σκόπιμη χωρίς ένα πλαίσιο φιλειρηνικής και αυτόνομης εξωτερικής πολιτικής της ΕΕ. Είμαστε υπέρ της διεύρυνσης της ΕΕ. Η ένταξη των Βαλκανίων έχει καθυστερήσει υπερβολικά. Ωστόσο, η διεύρυνση προς την Ανατολική Ευρώπη και τα Βαλκάνια δεν πρέπει να αποτελεί ψυχροπολεμικό εργαλείο, αλλά να ενισχύει την ειρήνη στην Ευρώπη και τη δημοκρατία και τη συνοχή της Ένωσης. Οι υποψήφιοι χώρες θα πρέπει να πληρούν τα κριτήρια της δημοκρατίας και της καλής γειτονίας, καθώς και να στηρίζουν την ευρωπαϊκή αυτονομία.

Θα συνεχίσουμε να συμβάλλουμε στη διαμόρφωση ενός ευρωπαϊκού μπλοκ Σοσιαλδημοκρατών-Αριστεράς-Πράσινων («κόκκινο-κόκκινο-πράσινο»), που είναι απαραίτητο για την αντιμετώπιση της Ακροδεξιάς και της σύγκλισης κομμάτων και πολιτικών της Δεξιάς και της Ακροδεξιάς, αλλά και για την προώθηση πολιτικών για την προστασία της δημοκρατίας και των δικαιωμάτων, για μια σύγχρονη κοινωνική, φιλειρηνική Ευρώπη, για έναν προοδευτικό και σύγχρονο οικολογικό μετασχηματισμό. Στη σύγκλιση αυτή θα πρέπει κατά τη γνώμη μας να προσέλθει η σοσιαλδημοκρατία απαλλαγμένη από τον εναγκαλισμό με τον νεοφιλελευθερισμό, οι Πράσινοι με πρόσημο αριστερών πολιτικών και η Αριστερά σταθερή στο δημοκρατικό και ευρωπαϊκό δρόμο. Η ενότητα των προοδευτικών δυνάμεων δεν μπορεί να οικοδομείται πάνω σε φιλοπόλεμες πολιτικές.

1Δ: Ένας κόσμος ανισότητας: το παγκόσμιο μνημόνιο των μειωμένων προσδοκιών

Η κρίση του 2008 εγκαινίασε μία σειρά πολλαπλών κρίσεων που κλόνισαν τον κόσμο. Ακολούθησαν οι διαδοχικές κρίσεις της πανδημίας, η ενεργειακή, εκείνη της επιστροφής του πληθωρισμού. Η παγκόσμια οικονομία άλλαξε. Αναδείχθηκαν νέες οικονομικές δυνάμεις και διαμορφώθηκαν νέα περιφερειακά οικονομικά μπλοκ. Μπορεί να μειώθηκε σημαντικά ο πληθυσμός που βρίσκεται κάτω από το όριο της φτώχειας, αλλά ένα νέο κύμα ανισοτήτων αναδείχθηκε ανάμεσα σε χώρες και εντός των ίδιων των χωρών τόσο στην πολιτική «Δύση» όσο και στις ανερχόμενες οικονομίες. Ο κύκλος της οικονομικής ανάπτυξης έκλεισε με στάσιμους μισθούς, συμπίεση των μεσαίων στρωμάτων, έκρηξη του πλούτου των κατόχων κεφαλαίου και κάθε μορφής τίτλων. Η χρηματοπιστωτική έκρηξη καθυπόταξε οικονομίες, άσκησε ισχυρό έλεγχο στην πολιτική, ανέδειξε μία νέα διεθνή αρχιτεκτονική και ένα μονοδιάστατο πρότυπο οικονομικής πολιτικής.

Οι αξίες και οι ιδέες του νεοφιλελευθερισμού δοκιμάστηκαν στην μακρά περίοδο της απόλυτης κυριαρχίας του. Ειδικότερα μετά την πανδημία και στο πλαίσιο των γεωπολιτικών αναταράξεων που προκάλεσε η ανάγκη για έλεγχο των παγκόσμιων αλυσίδων αξίας, η επιστροφή της κρατικής παρέμβασης θεωρήθηκε αναγκαία στις ΗΠΑ.

Υπό αυτή την πίεση, ο νεοφιλελευθερισμός ως «παράδειγμα πολιτικής» φάνηκε προς στιγμήν να υποχωρεί. Υπήρξαν μετατοπίσεις στις κεντρικές ιδέες του για την αντιμετώπιση της οικονομικής κρίσης, για την οικονομική πολιτική και για τον ρόλο του κράτους στην οικονομία. Εντούτοις αυτό δεν σημαίνει ότι αλλάζει κάτι στο καθεστώς συσσώρευσης του καπιταλισμού υπό την ηγεμονία του χρηματοπιστωτικού κεφαλαίου. Η παραγωγή ανισοτήτων μέσα από την παραγωγική διαδικασία, την εμπορευματοποίηση των δημόσιων αγαθών και του κράτους πρόνοιας, της φοροαποφυγής των πλουσίων και των επιχειρήσεων και του αχαλίνωτου χρηματοπιστωτικού συστήματος καλά κρατούν.

Αυτό που συμβαίνει είναι ότι το κράτος μέσω της παρέμβασης παίζει τον ρόλο του «παγοθραυστικού» για να ανοίξει δρόμους κερδοφορίας σε κλάδους στρατηγικά κρίσιμους, που όμως στερούνται προϋποθέσεων «επενδυσιμότητας». Το κράτος μέσω της βιομηχανικής πολιτικής παρέχει επιδοτήσεις, φοροαπαλλαγές και κυρίως εγγυήσεις στις επιχειρήσεις για ασφαλέστερη πρόσβαση στο δανεισμό. Το κράτος δηλαδή λειτουργεί ως «απομειωτής του ρίσκου» για το ιδιωτικό κεφάλαιο που υλοποιεί ή χρηματοδοτεί την επένδυση. Το κράτος αναλαμβάνει τα ρίσκα, το κεφάλαιο απολαμβάνει μεγαλύτερα κέρδη από ότι θα μπορούσε χωρίς κρατική παρέμβαση και φτιάχνονται νέες κοινωνικές συμμαχίες με τμήματα της εργατικής τάξης. Αυτό είναι το σημείο ισορροπίας του συστήματος στη νέα συνθήκη.

Είναι όμως αυτός ο μόνος δρόμος που καταλήγει η οποιαδήποτε κρατική παρέμβαση στην οικονομία; Όχι δεν είναι. Η κρατική παρέμβαση θα μπορούσε να γίνει, όχι στο πλαίσιο του «κράτους απομείωσης του κινδύνου», αλλά στο πλαίσιο ενός «αναπτυξιακού κράτους». Το αναπτυξιακό κράτος λειτουργεί αναδιανεμητικά υπέρ του κόσμου της εργασίας, βάζει όρους στην λειτουργία του κεφαλαίου ανακόπτοντας την αναπαραγωγή του χρηματοπιστωτικού καπιταλισμού, διατηρεί τον έλεγχο στις επενδύσεις που χρηματοδοτεί, βάζει συγκεκριμένους όρους και προϋποθέσεις για την χρηματοδότηση του ιδιωτικού κεφαλαίου. Το αναπτυξιακό κράτος σχεδιάζει τις επενδύσεις με όρους σεβασμού στο περιβάλλον και τις ανάγκες των τοπικών κοινοτήτων.

1Ε: Ένας κόσμος ανελευθερίας: η συρρίκνωση των δικαιωμάτων και η άνοδος της άκρας Δεξιάς

Η συντηρητική στροφή εξαπλώνεται σε όλο τον πλανήτη. Η πολιτική άνοδος της ακροδεξιάς στην Ευρώπη και τις ΗΠΑ είναι μία αλληλοτροφοδοτούμενη διαδικασία με την κοινωνική στροφή προς τον συντηρητισμό, την μισαλλοδοξία και την κανονικοποίηση του ρατσιστικού, σεξιστικού, φασιστικού και μισαναπηρικού λόγου και πρακτικών. Η άνοδος της ακροδεξιάς αποτελεί πραγματικής απειλή για την ελευθερία και τη δημοκρατία. Για τις ανοιχτές κοινωνίες της ανεκτικότητας, της αποδοχής και της ποικιλομορφίας. Οι πολιτικές δυνάμεις του φιλελευθερισμού που θεωρητικά συγκροτήθηκαν γύρω από αυτές τις έννοιες, όχι μόνο δεν κόπτονται για την ανάσχεση αυτής της πορείας, αλλά αντίθετα, βρίσκουν στην άκρα Δεξιά έναν ευκαιριακό σύμμαχο για την ανακοπή της πολιτικής ανόδου της Αριστεράς. Πουθενά αλλού δεν γίνεται πιο σαφές από ότι στις πολιτικές εξελίξεις της Γαλλίας, όπου ο φιλελεύθερος Μακρόν επιλέγει να συνεργαστεί εργαλειακά με την Λεπέν για να αποφύγει σχηματισμό κυβέρνησης από το Νέο Λαϊκό Μέτωπο.

Η έκρηξη της άκρας Δεξιάς οφείλεται σε μεγάλο βαθμό στο λεγόμενο «κοινωνικό ζήτημα»: την συμπίεση των μισθών και της αγοραστικής δύναμης, τις ευέλικτες μορφές απασχόλησης που στερούν από τους τις/τους εργαζόμενες/ους την αξιοπρέπεια και τον ελεύθερο χρόνο του και την διάλυση του κοινωνικού κράτους προς όφελος της φοροαποφυγής του κεφαλαίου και της δημοσιονομικής λιτότητας. Η πίεση της καθημερινής ζωής και η αγωνία της αξιοπρεπούς επιβίωσης στρέφει κομμάτια της εργατικής τάξης να αναζητήσουν ερμηνείες εύκολες που προβάλλονται κατά κόρον στο δημόσιο λόγο, για να συσκοτίσουν τις πραγματικές αιτίες: οι μετανάστες/ριες φταίνε για την ανεργία και τους χαμηλούς μισθούς. Την ίδια στιγμή η η σοσιαλδημοκρατική συναίνεση στην υλοποίηση της νεοφιλελεύθερης ατζέντας από τη δεκαετία του 1990 οδήγησε στην διάρρηξη των σχέσεων εκπροσώπησης με τα παραδοσιακά τμήματα της εργατικής τάξης και απελευθέρωσε χώρο για την ακροδεξιά επέλαση.

Επιπλέον η κανονικοποίηση του ακροδεξιού λόγου μέσα από την υιοθέτηση του από τα συντηρητικά κόμματα και τμήματα της σοσιαλδημοκρατίας σε ζητήματα που αφορούν τα δικαιώματα, τους μετανάστες και τις μετανάστριες και την woke ατζέντα, κάνουν την Ακροδεξιά να φαίνεται ως μία νομιμοποιημένη πολιτική δύναμη, ανοίγοντας το δρόμο ορθάνοιχτα στον φασισμό.

Το γεγονός αναδεικνύει ιδιαίτερα το ζήτημα των έμφυλων δικαιωμάτων, τα οποία για την Αριστερά αποτελούν ανθρώπινα δικαιώματα, απαραίτητα για την προώθηση της ισότητας και της εξάλειψης των διακρίσεων που βασίζονται στο φύλο. Αναδεικνύει ταυτόχρονα το επίπλαστο μίας αντιπαράθεσης, που ως Αριστερά οφείλουμε να μην την αποδεχτούμε και να αγωνιστούμε για την μετατόπιση του πεδίου της αντιπαράθεσης. Όπως επίπλαστα είναι τα διλήμματα του τύπου «δικαιωματισμός ή εργατική τάξη» που εμφιλοχωρούν στη διεθνή αλλά και στην ελληνική Αριστερά. Ο αγώνας για την κοινωνική δικαιοσύνη και τα δικαιώματα είναι άρρηκτα συνδεδεμένος με το χειραφετητικό πρόταγμα της Αριστεράς. Η αναγνώριση της ποικιλομορφίας εντάσσεται οργανικά στον αγώνα για την κοινωνική δικαιοσύνη, όπως ακριβώς εντάσσονται οι αγώνες για μισθούς, κοινωνικός κράτος και ισότητα. Η διαθεματικότητα των αγώνων της Αριστεράς είναι μία νίκη του φεμινισμού, των κινημάτων για την υπεράσπιση των ΛΟΑΤΚΙ δικαιωμάτων, των αντιρατσιστικών και αντιαποικιακών αγώνων και των δικαιωμάτων των ανάπηρων ατόμων. Τα προτάγματα αυτά δεν υποκαθιστούν την διαχρονική προσήλωση της Αριστεράς στο εργατικό κίνημα. Αντίθετα το διανθίζουν και ενισχύουν την ανάγκη για μια νέα σύλληψη του σημερινού κοινωνικού ζητήματος που εξορισμού είναι διαθεματικό, συμπεριληπτικό και συμπυκνώνει τα πολλαπλά επίπεδα της καθημερινής καταπίεσης των υπάλληλων τάξεων.

1ΣΤ: Ένας κόσμος ατομικισμού: ατομικές λύσεις απέναντι στον «λαϊκισμό»

Η απαξίωση της συλλογικής δράσης είναι ένα από τα χαρακτηριστικά της εποχής μας και ένα από τα συστατικά της υποχώρησης της Αριστεράς ως πολιτικής δύναμης. Από την εποχή της νεοφιλελεύθερης επέλασης στη δεκαετία του 1980 και 1990 η έννοια της ατομικής επίλυσης συλλογικών προβλημάτων έγινε συνώνυμη της νέας πολιτικής συνθήκης. «Δεν υπάρχει κοινωνία, αλλά ένα σύνολο από άτομα» έλεγε η Θάτσερ θέλοντας να υπογραμμίσει της ατομικής ευθύνης. Όμως σε έναν κόσμο όπου η διαρθρωτική δύναμη του κεφαλαίου είναι πολύ μεγαλύτερη από αυτή του κόσμου της εργασίας, η αποδιάρθρωση των συλλογικοτήτων έχει έναν και μόνο στόχο: την μείωση της διαπραγματευτικής δύναμης της εργασίας και την επιβολή των όρων του κεφαλαίου στο πλαίσιο της ταξικής πάλης.

Την ίδια στιγμή, τα τελευταία χρόνια αναδεικνύεται ένα νέο ιδεολογικό υπερόπλο των δυνάμεων της συντήρησης: αυτό της μομφής περί «λαϊκισμού» που εκτοξεύεται για πάσα χρήση και προς πάσα κατεύθυνση για να στιγματίσει οποιαδήποτε διεκδίκηση, οποιονδήποτε αγώνα ως ανορθολογικό, επιβαρυντικό για το κοινωνικό σύνολο και εντέλει οπισθοδρομικό. Κατασκευάζοντας έναν όρο-πασπαρτού, εκμεταλλευόμενες την ιδεολογική του ηγεμονία, οι δυνάμεις της συντήρησης και του νεοφιλελευθερισμού, τσουβαλιάζουν οποιονδήποτε αρθρώνει έναν λόγο που αντιτίθεται στην πολιτική και οικονομική ορθοδοξία ως «λαϊκιστή», ανεξάρτητα αν προέρχεται από την Αριστερά ή την άκρα Δεξιά. Σκοπός τους να είναι να εξομοιώσουν τους δύο χώρους με απώτερο στόχο να μειώσουν την κοινωνική νομιμοποίηση της πολιτικής δύναμης που δεν είναι συστημικής αλλά τους απειλεί πραγματικά: αυτόν της Αριστεράς.

Όμως υπάρχουν και αντίρροπες δυνάμεις, ενός κόσμου που οργανώνεται, που ξαναδίνει ζωή και μαχητικότητα σε απονευρωμένα συνδικάτα, που αξιοποιεί την ψηφιακή σφαίρα για να

ασκήσει πίεση, που ξανακατεβαίνει στους δρόμους για να διεκδικήσει τα αυτονόητα. Το παράδειγμα του εργατικού κινήματος στις ΗΠΑ και στην Γαλλία είναι ενδεικτικό για το ότι η δύναμη βρίσκεται στη συλλογική δράση. Η Αριστερά αν θέλει να είναι επιδραστική, αν θέλει να μην καταλήγει να μετατρέπεται σε μία ντουντούκα εκφώνησης «από τα πάνω» συνθημάτων και να αναλώνεται σε τελετουργίες, πρέπει να ξανασυνδεθεί οργανικά με την κοινωνία, να αναπτύξει δεσμούς με τα πιο ενεργά κομμάτια και να συμβάλει στη δημιουργία και την ενίσχυση συλλογικοτήτων που αγωνίζεται για έναν καλύτερο κόσμο.

Η Αριστερά σήμερα βρίσκεται σε κρίση γιατί, πέραν όλων των άλλων, αδυνατεί να δημιουργήσει και να εμπνεύσει χειροπιαστά υποδείγματα μιας εναλλακτικής πολιτικής. Όταν αυτά εμφανίζονται, τότε η Αριστερά αναζωογονείται, ανανεώνεται η ίδια και ανανεώνει την κοινωνία. Έχουμε ανάγκη, περισσότερο από ποτέ, να συζητήσουμε και να διδαχθούμε από θετικά υποδείγματα αριστερής πολιτικής με κοινωνικές αναφορές στην Ευρώπη και στη χώρα μας. Τον τρόπο δηλαδή που σε τοπικό, περιφερειακό και εθνικό επίπεδο η Αριστερά συνδέεται με κοινωνικά αιτήματα και δυναμικές που αλλάζουν την υπάρχουσα τάξη πραγμάτων και ανατρέπουν το «αυτονόητο» της ανεξέλεγκτης καπιταλιστικής κερδοφορίας. Η εμπειρία του γαλλικού Λαϊκού Μετώπου, οι ριζοσπαστικές πολιτικές της ισπανικής Αριστεράς, τα εναλλακτικά και παραγωγικά υποδείγματα σε πόλεις της Γερμανίας και της Αυστρίας για θέματα όπως το στεγαστικό ή το ενεργειακό, πρέπει να γίνουν κτήμα της ελληνικής Αριστεράς. Όχι με τη λογική του μιμητισμού, αλλά ως ζωντανά πεδία διαλόγου γύρω από τη δυνατότητα -και τα όρια- της αριστεράς της εποχής μας.

Κεφάλαιο 2: Ζώντας σε μια χώρα που αλλάζει και όλα μένουν ίδια

2Α: Το παράδοξο της μεταμνημονιακής Ελλάδας: η αντοχή της λογικής του μνημονίου

Η συστηματική συμπίεση των προσδοκιών της κοινωνίας συντηρεί την ηγεμονία της κυβέρνησης της Δεξιάς. Το επικοινωνιακό αφήγημα περί απουσίας εναλλακτικών και

«σταθερότητας εν μέσω ταραγμένων νερών» είναι μεν ψευδεπίγραφο, όμως κρατάει σε ομηρία την βούληση της κοινωνίας για μία καλύτερη ζωή. Έχει σημασία όμως να σταθούμε σε δύο λόγους που αυτό το επικοινωνιακό αφήγημα της κυβέρνησης βρίσκει πρόσφορο έδαφος.

Πρώτον, δεν πρέπει να ξεχνάμε ότι η χρεοκοπία της χώρας την προηγούμενη δεκαετία, τα μνημόνια και η ιστορικά πρωτοφανής πολιτική λιτότητας οδήγησαν στην κοινωνική διάλυση. Η ένταση και διάρκεια της πολιτικής αυτής ανέτρεψαν την ζωή εκατομμυρίων πολιτών. Σε μία μετα-μνημονιακή περίοδο, με νωπές τις αναμνήσεις της κοινωνικής περιδίνησης, οι πολίτες επιζητούν σταθερότητα ενώ οι απαιτήσεις τους για μία καλύτερη ζωή μειώνονται. Αυτό είναι μία αντικειμενική συνθήκη που αν δεν την κατανοήσουμε, δεν θα μπορούμε να την ξεπεράσουμε για να σηκώσουμε τον πήχη των κοινωνικών προσδοκιών.

Δεύτερον, μεγάλη είναι η ευθύνη της αντιπολίτευσης για την σημερινή παράδοση συνθήκη. Η αδυναμία έμπνευσης και κινητοποίησης της κοινωνίας, η έλλειψη γείωσης και απεύθυνσης στους πολίτες που βιώνουν με δυσφορία της κατάσταση, η απουσία προγραμματικού λόγου που να πείθει, όλα αυτά συντείνουν σε αυτή την κατεύθυνση.

Η επικράτηση της λογικής του Μνημονίου στη νωπή συλλογική μνήμη έχει αφήσει ισχυρό αποτύπωμα στην σημερινή περίοδο και εξηγεί στοιχεία των χαμηλών κοινωνικών προσδοκιών και της πολιτικής κρίσης στην αντιπολίτευση και πιο συγκεκριμένα στην Αριστερά.

Τα χρόνια του Μνημονίου αποτέλεσαν μία μακρά περίοδο ενός δομικού μετασχηματισμού της ελληνικής οικονομίας και κοινωνίας, με βαθιές επιπτώσεις σε πολλαπλές πτυχές του κοινωνικού και πολιτικού βίου. Οι «συμφωνίες διάσωσης» της χρεοκοπημένης ελληνικής οικονομίας συνοδεύτηκαν από ένα βίαιο πρόγραμμα μεταρρυθμίσεων που αποσκοπούσε στην περαιτέρω μετατόπιση του συσχετισμού δύναμης μεταξύ κεφαλαίου και εργασίας, στην αναδιανομή εισοδήματος από τα φτωχά εισοδηματικά στρώματα στα πλουσιότερα και στην καθυπόταξη του δημοσίου τομέα και της δημόσιας περιουσίας, αλλά και του μικρού ιδιωτικού τομέα (μικρές και πολύ μικρές επιχειρήσεις), στα ολιγοπώλια και το χρηματοπιστωτικό κεφάλαιο. Τα Μνημόνια μπορεί να επιβλήθηκαν από την τρόικα, ήταν όμως κομμένα και ραμμένα στα μέτρα και τις απαιτήσεις του ιδιωτικού κεφαλαίου -εγχώριου και ξένου- και των εκφραστών/ριών του. Η πολιτική της λιτότητας οδήγησε στην μεγαλύτερη απώλεια ΑΕΠ σε χώρα του ανεπτυγμένου κόσμου που έχει καταγραφεί ποτέ εν καιρώ ειρήνης (30% την περίοδο 2009-2014), κατακρήμνισε μισθούς και συντάξεις κατά 30-40% και οδήγησε στην φτωχοποίηση. Εκατοντάδες χιλιάδες αναγκάστηκαν να μεταναστεύσουν στο εξωτερικό .

Το Μνημόνιο όμως δεν είχε μόνο οικονομική αποστολή. Ήταν ένα ιδεολογικό πρόγραμμα με βαθιές προεκτάσεις σε όλες τις πτυχές της κοινωνικής και ιδιωτικής ζωής. Η λογική του, υποστηρίχτηκε όχι μόνο από την τρόικα δια της επιβολής, αλλά και από πλήθος οργανικών διανοουμένων της Δεξιάς και του ακραίου Κέντρου. Χρησιμοποιήθηκε για να συσκοτίσει τις πραγματικές ευθύνες για την χρεοκοπία της χώρας και να τις επιρρίψει τακτική στις «δυνάμεις του λαϊκισμού», στους πολίτες, γυναίκες αν άντρες, που διεκδικούσαν περισσότερα κοινωνικά δικαιώματα, στα εργατικά σωματεία, στις πολιτικές δυνάμεις που τοποθετούσαν την κοινωνική δικαιοσύνη στο επίκεντρο. Η φιλοτέχνηση της «συλλογικής

ευθύνης» μίας κοινωνίας που έχει καλομάθει να «καταναλώνει περισσότερο από ότι παράγει», «να τεμπελιάζει και να περιμένει τους άλλους να την ξελασπώσουν στα δύσκολα», «να διαμαρτύρεται και να μην εργάζεται» έγινε με τρόπο συστηματικό αποσκοπώντας σαν καλλιέργησει μία συλλογική ενοχή για την κατάρρευση. Η ορθολογικοποίηση της βίαιης οικονομικής και κοινωνικής προσαρμογής έπρεπε να ρίξει την ευθύνη στις δημοκρατικές κατακτήσεις από την εποχή της μεταπολίτευσης, παραβλέποντας τη νεοφιλελεύθερη επέλαση από τη δεκαετία του 1990 μέχρι την χρεοκοπία.

Η μορφή του «λαϊκισμού» μετατράπηκε στο νέο ιδεολογικό υπερόπλο που χρησιμοποιήθηκε κατά κόρον από τη Δεξιά και το ακραίο Κέντρο για να ποινικοποιηθεί η συλλογική δράση, η διεκδίκηση και οι κοινωνικοί αγώνες. Με αυτό τον τρόπο, αποσιωπήθηκαν οι πραγματικές ευθύνες όσων υποστήριξαν με πάθος το νεοφιλελευθερισμό. Όσων έβλεπαν στα Μνημόνια ως μία ευκαιρία αναβάπτισης της οικονομίας και της κοινωνίας, απαλλαγμένη από τα βαρίδια του «λαϊκισμού». Η πραγματική ιδεολογική ηγεμονία του νεοφιλελευθερισμού χτίστηκε τόσο με επιβολή της άποψης ότι το κάθε άτομο είναι υπεύθυνο απέναντι στην συνετή πορεία της οικονομίας, όσο και στην καλλιέργεια της ενοχής ότι κάθε απαίτηση, κάθε διαμαρτυρία, κάθε αγώνας υποπίπτει στο προπατορικό αμάρτημα του «λαϊκισμού» και συνεπώς μπορεί να μας επιστρέψει στα πέτρινα χρόνια των Μνημονίων.

Τα Μνημόνια πέτυχαν τον ιδεολογικό τους σκοπό που ήταν η κατασκευή μίας κοινωνίας χαμηλών προσδοκιών, ικανοποιημένης που δεν βρίσκεται σε συνθήκες καταστροφής και δεν «παίρνει το ρίσκο» να αγωνίζεται και να οραματίζεται έναν άλλον δρόμο. Αυτή είναι η λογική του Μνημονίου που επιβιώνει μέχρι σήμερα και καθορίζει τα όρια της πολιτικής αντιπαράθεσης και των κοινωνικών προσδοκιών.

Σε αυτή τη συνθήκη, όσοι και όσες συμμετέχουμε στη Νέα Αριστερά οφείλουμε να αποτιμήσουμε κριτικά τα πεπραγμένα της διακυβέρνησης της περιόδου 2015-2019, σε αντιπαράθεση με τις εργαλειακές εξιστορήσεις σύμφωνα με τις οποίες τα δεινά του τόπου ξεκινούν από το 2015 ή ακόμη και ότι για την χρεοκοπία ευθύνεται η Αριστερά

Ο επώδυνος συμβιβασμός τον Ιούλιο του 2015 ήταν αποτέλεσμα της ήττας απέναντι στον καταφανώς δυσμενή συσχετισμό διαπραγματευτικής δύναμης. Η διαρθρωτική ισχύς των δανειστών απέναντι σε μία χρεοκοπημένη χώρα και τα εκβιαστικά διλήμματα οδήγησαν την κυβέρνηση ΣΥΡΙΖΑ στην υπογραφή του τρίτου Μνημονίου. Το πραγματικό ενδεχόμενο για έξοδο από την ευρωζώνη, με κριτήριο τα συμφέροντα του ελληνικού λαού, δεν μπορούσε να αποτελέσει επιλογή. Από την πλευρά της τότε κυβέρνησης έγιναν σημαντικές προσπάθειες για να αμβλυνθεί η πολιτική της λιτότητας -αρκετές από τις οποίες είχαν υλικά αποτελέσματα για την ζωή των υποτελών τάξεων. Όμως το αρνητικό κοινωνικό αποτύπωμα δεν μπορούσε να εξαλειφθεί. Η ήττα της Αριστεράς συνέβαλε στην σημερινή ιδεολογική ηγεμονία της Δεξιάς και στην κρίση αξιοπιστίας των εναλλακτικών δρόμων.

2B: Η οικονομία της μεγάλης αναδιανομής

Η κυβέρνηση της Δεξιάς ισχυρίζεται ότι η χώρα έχει πλέον κατακτήσει υψηλούς ρυθμούς ανάπτυξης και ότι η οικονομία έχει μπει σε μία σταθερή αναπτυξιακή τροχιά. Επικαλείται τους ρυθμούς μεγέθυνσης σε σχέση με τις υπόλοιπες χώρες της ΕΕ για να φιλοτεχνήσει ένα success story στην οικονομία. Πράγματι καταγράφει θετικούς ρυθμούς μεγέθυνσης κατά

μέσο όρο 1,72% την περίοδο 2019-2023. Μπορεί να θεωρηθεί αυτό όμως ισχυρή ανάπτυξη για μια οικονομία που έχασε το 30% του ΑΕΠ, την περίοδο 2008-2015; Όταν το 2018, τον τελευταίο χρόνο του Μνημονίου, είχε μεγέθυνση του ΑΕΠ κατά 1,7%; Και μάλιστα την στιγμή που έχει περισσότερα χρηματοδοτικά εργαλεία από ότι ποτέ μία ελληνική κυβέρνηση από την ένταξη στο κοινό νόμισμα και μετά.

Η Ελλάδα είναι η προτελευταία χώρα στο κατά κεφαλήν εισόδημα σε όρους αγοραστικής δύναμης στην Ε.Ε., πριν την Βουλγαρία, υπολειπόμενη κατά 33% από τον μέσο όρο της Ε.Ε. Επιπλέον, σε σχέση με τον μέσο μισθό σε όρους αγοραστικής δύναμης, η Ελλάδα κατέχει την τελευταία θέση στην Ε.Ε. Συγκριτικά με το επίπεδο του εισοδήματος, η ανάπτυξη στην Ελλάδα στα χρόνια της κυβέρνησης της Δεξιάς είναι ισχνή, γιατί ενώ το αναμενόμενο θα ήταν να συγκλίνει με ταχύτερο ρυθμό με τον ευρωπαϊκό μέσο όρο, από τα στατιστικά στοιχεία προκύπτει ότι η Βουλγαρία τείνει να αφήσει την Ελλάδα στην τελευταία θέση σε μία συνθήκη στασιμότητας. Στη συνθήκη των χαμηλών προσδοκιών η ανάπτυξη αυτή παρουσιάζεται ως επίτευγμα.

Την περίοδο 2019-2023, ως απάντηση στις πολλαπλές κρίσεις, η Ε.Ε. ακολούθησε μία πρωτοφανή για τα δεδομένα της πολιτική για να στηρίξει τις εθνικές οικονομίες. Συγκρότησε το Ταμείο Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας, το οποίο σε συνάφεια με τον κοινοτικό Προϋπολογισμό παρείχαν αναλογικά περισσότερα κονδύλια στις χώρες με χαμηλό κατά κεφαλήν εισόδημα (και προφανώς στην Ελλάδα). Ταυτόχρονα υιοθέτησαν πολιτικές άμεσης χρηματοδότησης για την αντιμετώπιση των συνεπειών της πανδημίας, ενώ για πρώτη φορά από την ίδρυση της Ευρωζώνης, ενεργοποιήθηκε η ρήτρα διαφυγής από τους δημοσιονομικούς κανόνες και η ελληνική κυβέρνηση μπορούσε να αυξήσει τις δημόσιες δαπάνες και να ασκήσει πολιτικές τόνωσης της εσωτερικής ζήτησης. Ταυτόχρονα και η ΕΚΤ για να αποφευχθεί κρίση στην αγορά ομολόγων από την πανδημία χαλάρωσε την πολιτική της αναχρηματοδότησης των ελληνικών τραπεζών.

Ένα τέτοιο ευνοϊκό χρηματοδοτικό πλαίσιο θα μπορούσε να αποτελέσει εφελκυστικό για ένα νέο παραγωγικό μοντέλο, αρκεί η κυβέρνηση να είχε ένα άλλο στρατηγικό σχέδιο και άλλες προτεραιότητες. Βαθιά παραδομένη στα οικονομικά συμφέροντα και τα ολιγοπώλια και προσκολλημένη στις νεοφιλελεύθερες ιδεοληψίες της, η κυβέρνηση της Δεξιάς αναπαράγει το ίδιο παραγωγικό μοντέλο που μας οδήγησε στην κρίση. Η ανάπτυξη βασίζεται κυρίως στην ιδιωτική κατανάλωση που στηρίζεται όλο και περισσότερο στην μείωση της αποταμίευσης λόγω της συρρίκνωσης της αγοραστικής δύναμης, ενώ οι επενδύσεις σε πάγιο σχηματισμό κεφαλαίου έχουν από τις μικρότερες συνεισφορές στο ΑΕΠ στην ΕΕ. Οι βασικοί κλάδοι που αναπτύσσονται είναι αυτός του τουρισμού που τείνει να εξελιχθεί σε μονοκαλλιέργεια για την ελληνική οικονομία και οι κατασκευές. Το μοντέλο του βιομηχανοποιημένου τουρισμού βασίζεται στην φτηνή εργασία ενώ οι ανθρωπογενείς, ασύστολες, παρεμβάσεις μειώνουν την αξία του «τουριστικού» προϊόντος. Ο υπερτουρισμός πλέον δημιουργεί δυσμενείς συνέπειες στις τοπικές κοινωνίες που παίρνουν την μορφή της στεγαστικής κρίσης, της κατασπατάλησης των υδάτινων πόρων και την επιδείνωση της ποιότητας ζωής. Ο κλάδος των κατασκευών είναι συνδεδεμένος με την ευμετάβλητη αγορά ακινήτων και τα φτηνά εργατικά χέρια. Είναι χαρακτηριστικό ότι η κυβέρνηση επενδύει στην ανοδική τάση στις τιμές των ακινήτων αδιαφορώντας αν έτσι δημιουργείται μία νέα φούσκα που θα απειλήσει ξανά το χρηματοπιστωτικό σύστημα ή αν αυτή η τάση θα κάνει πολύ πιο δύσκολη την πρόσβαση στην στέγη για τους πολίτες.

Την ίδια στιγμή το έλλειμμα στο Ισοζύγιο Τρεχουσών Συναλλαγών επιδεινώνεται σημαντικά όποτε καταγράφονται θετικοί ρυθμοί μεγέθυνσης, παρά την θετική επίπτωση από την αύξηση του τουρισμού. Αυτό οφείλεται σε δύο λόγους: πρώτον, επειδή η ιδιωτική κατανάλωση βασίζεται σε εισαγόμενα προϊόντα και δεύτερον επειδή ο απαραίτητος κεφαλαιουχικός εξοπλισμός για επενδύσεις είναι επίσης κυρίως εισαγόμενος. Το Ισοζύγιο Τρεχουσών Συναλλαγών αποκαλύπτει το βαθύ δομικό πρόβλημα του παραγωγικού μοντέλου στην Ελλάδα. Η αποβιομηχάνιση που ξεκίνησε από τη δεκαετία του 1980 συνεχίζεται με γοργούς ρυθμούς καθώς η Βιομηχανική ελίτ της χώρας δεν επένδυσε ποτέ στην παραγωγή προϊόντων προστιθέμενης αξίας το δε Κράτος δεν διαμόρφωσε μια Βιομηχανική Πολιτική που θα αντιμετώπιζε τις αλλαγές στον Διεθνή καταμερισμό εργασίας. Οι επιπτώσεις της ενεργειακής κρίσης συμβάλουν σε αυτή την κατεύθυνση αυξάνοντας το ενεργειακό κόστος δυσανάλογα οδηγώντας σε επιπλέον λουκέτα. Η Ελλάδα μετατρέπεται σε μία χώρα «φτηνής ανάπτυξης» βασισμένη στους χαμηλούς μισθούς και εξειδικεύεται σε κλάδους υπηρεσιών με χαμηλή προστιθέμενη αξία. Αυτό είναι το παραγωγικό μοντέλο, για το οποίο επιχαιρούν η κυβέρνηση και η επιχειρηματική ελίτ για την αύξηση των άμεσων ξένων επενδύσεων, τη στιγμή που αυτές επικεντρώνονται κυρίως στον κλάδο των κατασκευών και της διαχείρισης χρηματοπιστωτικών απαιτήσεων (servicers).

Στο δημοσιονομικό επίπεδο η κυβέρνηση πανηγυρίζει για τα πρωτογενή πλεονάσματα που πετυχαίνει, τα οποία μάλιστα υπερβαίνουν τους στόχους που θέτει. Στον τομέα αυτόν έχουμε έναν από τους βασικούς μηχανισμούς της αναδιανομής από τα φτωχότερα εισοδηματικά στρώματα στα πλουσιότερα. Η ακρίβεια και ο πληθωρισμός σε συνδυασμό με τους πολύ υψηλούς συντελεστές έμμεσης φορολογίας έχουν οδηγήσει στην εκτίναξη του μεριδίου της έμμεσης φορολογίας στα συνολικά φορολογικά έσοδα σε ποσοστό που προσεγγίζει το 65%, καθιστώντας το ελληνικό φορολογικό σύστημα εξαιρετικά άδικο και αναδιανεμητικό υπέρ των πλουσίων. Την ίδια στιγμή που τα έσοδα από την έμμεση φορολογία αυξάνονται εντυπωσιακά, η κυβέρνηση της Δεξιάς μειώνει την άμεση φορολογία από τα υψηλότερα εισοδηματικά στρώματα (κατάργηση κλιμακωτού ΕΝΦΙΑ, μηδενισμός φόρου γονικής παροχής μέχρι 800.000, μείωση φορολόγησης μερισμάτων στα χαμηλότερα επίπεδα της Ε.Ε. κ.α.). Την ίδια στιγμή επιλέγει να φορολογήσει τα υπερκέρδη του καρτέλ ενέργειας με τον χαμηλότερο, προτεινόμενο από την Ευρωπαϊκή Επιτροπή, φορολογικό συντελεστή.

Με αυτά τα φορολογικά έσοδα, που επειδή βασίζονται στην έμμεση φορολογία πηγάζουν κατά κύριο λόγο από τα φτωχότερα εισοδηματικά στρώματα, η κυβέρνηση της Δεξιάς επιδότησε την κερδοφορία των σούπερ-μάρκετ, των ολιγοπωλίων της ενέργειας της ακτοπλοΐας κ.α., μέσα από τα επιδόματα πάσας μορφής. Αντί να παρέμβει δυναμικά και ελέγξει την εκτίναξη των τιμών βασικών αγαθών που οδήγησαν στον «πληθωρισμό απληστίας» επέλεξε να επιδοτήσει τα νοικοκυριά για να πληρώσουν τις επιχειρήσεις. Την ίδια στιγμή στο επίπεδο των δημόσιων δαπανών η κυβέρνηση δεν έχει κανένα πρόβλημα να ξοδεύει χρήματα για αδιαφανείς αμυντικούς εξοπλισμούς, για outsourcing δημόσιων υπηρεσιών στον ιδιωτικό τομέα και σε απευθείας αναθέσεις σε ημέτερους.

Έτσι λαμβάνει χώρα αυτή η μεγαλειώδης αναδιανομή του εισοδήματος, αναφύονται νέοι/ες ισχυροί/ες παίκτες/τριες της «επιχειρηματικότητας», με τις ευλογίες της κυβέρνησης της Δεξιάς και το υστέρημα των χαμηλότερων εισοδηματικών στρωμάτων. Είναι χαρακτηριστικό

ότι το μόνο μέγεθος της οικονομίας που έχει επιστρέψει στα προ κρίσης επίπεδα είναι τα επιχειρηματικά κέρδη. Οι μισθοί στην Ελλάδα το 2023 αντιπροσώπευαν το 26,9% του ΑΕΠ με το μέσο όρο της ΕΕ 37,3%. Οι αμοιβές επιχειρηματικής δραστηριότητας το 50,9% πολύ πιο πάνω από τον μ. ό. της ΕΕ και της ευρωζώνης, που ήταν 42,1% και 41,7% αντίστοιχα. Δηλαδή, οι εργαζόμενοι εισέπραξαν 25 περίπου δισεκατομμύρια λιγότερα σε σχέση με τον ευρωπαϊκό μ.ό. και το κεφάλαιο 20 δισεκατομμύρια περισσότερα. Τα υπερκέρδη του κεφαλαίου δεν είναι τίποτα άλλο από τις ζημιές της εργασίας.

Αυτό το μοντέλο «ανάπτυξης» έχει ως πυλώνα του την «φτηνή εργασία». Για αυτό ακριβώς η κυβέρνηση από την πρώτη στιγμή που ανέλαβε έσπευσε να προβεί σε αντεργατικές νομοθετικές πρωτοβουλίες που αφαιρούν διαπραγματευτική δύναμη από τους τις εργαζόμενες και τους εργαζόμενους/ες και τους/τις καθιστούν πιο εύκολα χειραγωγήσιμους/ες από τις/τους εργοδότες/ες. Από τις πρώτες κινήσεις της κυβέρνησης ήταν να καταργήσει την υποχρέωση αιτιολογημένης απόλυσης, προσφέροντας ένα πρώτο δώρο στην εργοδοσία. Οι νόμοι που εμποδίζουν την προκήρυξη απεργίας με αυταρχικό τρόπο, ήταν μία επόμενη κίνηση. Η κατάργηση του Σώματος Επιθεώρησης Εργασίας και η μετατροπή του σε «ανεξάρτητη» αρχή, αποδυναμώνοντας κάθε έλεγχο, ήταν μία ακόμη τέτοια. Η καθιέρωση της 8ωρης εργασίας, η απελευθέρωση των υπερωριών και η πληρωμή τους με ρεπό κάνουν προφανείς τις προθέσεις της κυβέρνησης της Δεξιάς.

Όμως η σημαντικότερη τάση που λαμβάνει χώρα από το 2019 και μετά είναι η ολιγοπωλιακή συγκέντρωση σε κρίσιμους κλάδους που πλέον λειτουργούν ως καρτέλ με μονοπωλιακή δύναμη. Η ιδιωτικοποίηση των κρατικών μονοπωλίων σε νευραλγικούς τομείς της ελληνικής οικονομίας μέσα από το μεγάλο πλιάτσικο στα χρόνια του Μνημονίου αλλά και πιο πριν οδήγησε στην πραγματικότητα, όχι στην απελευθέρωση του ανταγωνισμού αλλά στην δημιουργία ιδιωτικών ολιγοπωλίων με κερδοφορία κρατικά προστατευμένη. Τα τελευταία πέντε χρόνια βλέπουμε ακόμη και την ιδιωτικοποίηση φυσικών μονοπωλίων χωρίς κανέναν ανταγωνισμό από την παρούσα κυβέρνηση. Χαρακτηριστικό παράδειγμα είναι η πώληση του 49% του ΔΕΔΔΗΕ, κάτι που δεν είχαν θέσει ούτε οι δανειστές.

2Γ: Η ανασφάλεια της καθημερινής ζωής

Σε μία περίοδο πολλαπλών κρίσεων, από την πανδημία ως την κλιματική κρίση και τον πόλεμο, την ενεργειακή κρίση και την κρίση του καθημερινού κόστους ζωής, οι πολίτες γυναίκες, άντρες, είναι εκτεθειμένοι/ες σε πληθώρα κινδύνων που απειλούν την ευημερία, την σταθερότητα και τη δυνατότητα τους να προγραμματίσουν το μέλλον τους. Η απουσία ελέγχου της καθημερινότητας είναι ένα κυρίαρχο συναίσθημα που βρίσκεται στο επίκεντρο της κοινωνικής ζωής κατά την τελευταία πενταετία, βαθιά επιδεινωμένο σε σχέση με τον παρελθόν.

Η καθημερινή αγωνία των πολιτών να ανταπεξέλθουν στις δαπάνες για βασικά αγαθά όπως τα τρόφιμα, εξαιτίας του πληθωρισμού και της μειωμένης αγοραστικής δύναμης, δημιουργεί κοινωνική απόγνωση. Την ίδια στιγμή, οι λογαριασμοί της ενέργειας έχουν εκτοξευτεί σε ύψη δυσθεώρητα, προσθέτοντας μία ακόμα νάρκη στους οικογενειακούς προϋπολογισμούς. Η αγωνία κάλυψης των στεγαστικών δαπανών -είτε αυτές αφορούν εξυπηρέτηση στεγαστικών δανείων, είτε ενοικίων- έχει πλέον παγιωθεί δημιουργώντας συνθήκες στεγαστικής κρίσης, τόσο για ενοικιάστριες/στές όσο για ιδιοκτήτες/ριες, ενώ οι πλειστηριασμοί ακινήτων, οι servicers και οι εισπρακτικές εταιρίες διαμορφώνουν συνθήκες

στεγαστικής δυστοπίας Η εκτίναξη των ιδιωτικών δαπανών υγείας που λειτουργούν ως υποκατάστατο ενός ΕΣΥ υπό κατάρρευση, μειώνουν κι άλλο το διαθέσιμο εισόδημα. Η απαξίωση της δημόσιας υγείας, τα τεράστια οργανικά κενά, η απουσία υποδομών για εξετάσεις, θεραπείες και χειρουργεία και οι μεγάλες καθυστερήσεις που θέτουν σε κίνδυνο τις ζωές των ασθενών, επιδεινώνουν την αίσθηση ανασφάλειας. Η βία και μάλιστα η έμφυλη που οδηγεί στις γυναικοκτονίες, όπως και η νεανική άλλωστε, γιγαντώνεται. Η κλιματική κρίση και η επιτάχυνση των φυσικών καταστροφών με την μορφή των δασικών πυρκαγιών, της ξηρασίας και του καύσωνα και των καταιγίδων απειλούν τη ζωή και την παρουσία όλο και περισσότερων πολιτών. Η διάλυση των δημόσιων συγκοινωνιών επιφέρει σοβαρούς κινδύνους για τη δημόσια ασφάλεια και την ανθρώπινη ζωή (με αποκορύφωμα το έγκλημα στα Τέμπη), ενώ παράλληλα πλήττει δυσανάλογα τα φτωχότερα εισοδηματικά στρώματα και έχει αρνητικό περιβαλλοντικό αποτύπωμα.

Η κυβέρνηση της Δεξιάς αντιμετωπίζει αυτές τις πολλαπλές κρίσεις ως ευκαιρία για περισσότερες αναθέσεις στο ιδιωτικό κεφάλαιο, ενώ όταν θέλει να καταπραΰνει την ένταση τους, λειτουργεί εμβολωματικά με επιδοματικές πολιτικές που δεν λύνουν τον πυρήνα των προβλημάτων, παρά μόνο δίνουν μία ψευδαίσθηση ενδιαφέροντος με επικοινωνιακό τρόπο. Για να αντιμετωπίζε την κρίση ανασφάλειας η κυβέρνηση θα έπρεπε να συγκρουστεί με τα κομμάτια εκείνα του κεφαλαίου που εκτινάσσουν την κερδοφορία τους. Θα έπρεπε να προχωρήσει σε δημόσιες παρεμβάσεις και ρυθμίσεις που συνεπάγονται δημοσιονομικό κόστος μεν, αλλά θα διαμόρφωναν τους όρους μίας πιο αξιοπρεπούς ζωής. Θα έπρεπε να βάζει σε προτεραιότητα την ρύθμιση του ανταγωνισμού, την πειθάρχηση των ολιγοπωλίων και την επένδυση σε υποδομές πολιτικής προστασίας. Τίποτα από αυτά δεν αποτελεί όμως προτεραιότητα μιας κυβέρνησης πλήρως παραδομένης σε ιδεοληψίες και οργανική διασύνδεση με τα ολιγοπώλια.

2Δ: Η κοινωνία της εμπεδωμένης ανισότητας

Οι ανισότητες έχουν παγιωθεί ως μία φυσική κατάσταση στην ελληνική κοινωνία. Κατά τη διάρκεια της θητείας της κυβέρνησης της Δεξιάς αυτές οι ανισότητες έχουν διευρυνθεί μέσα από απολύτως συνειδητές κυβερνητικές επιλογές. Δεν πρόκειται μόνο για ανισότητες που αφορούν τα εισοδήματα και τον πλούτο, η διεύρυνση των οποίων πιστοποιείται ποσοτικά από την ΕΛΣΤΑΤ. Οι ανισότητες διαπερνούν όλες τις πτυχές της κοινωνικής ζωής: ανισότητες στην ισχύ, την πρόσβαση, τις ευκαιρίες, την πληροφορία.

Με αφορμή την πανδημία ξεκίνησε μία από τις μεγαλύτερες αναδιανομές εισοδήματος της Μεταπολίτευσης, από τα χαμηλότερα εισοδηματικά στρώματα στα υψηλότερα. Η ενεργειακή κρίση και ο πληθωρισμός ήρθαν να ενισχύσουν αυτή τη διαδικασία με τρόπο που πλέον καθίσταται εύκολα προφανής. Οι απευθείας αναθέσεις την περίοδο της πανδημίας, οι μειώσεις της φορολογίας των πλουσίων και οι επιδοτήσεις των ολιγοπωλιακών κερδών από τον κρατικό προϋπολογισμό (όπου τα έσοδα να στηρίζονται στους έμμεσους φόρους και τον πληθωρισμό) έβαλαν σε λειτουργία έναν μηχανισμό αναδιανομής προς τα πάνω μεγάλης έντασης.

Την ίδια στιγμή ο πληθωρισμός πλήττει ασύμμετρα τα φτωχότερα νοικοκυριά, τα οποία βλέπουν την πλειονότητα των βασικών αγαθών να ανατιμώνται με ρυθμούς πολλαπλάσιους του γενικού δείκτη τιμών και φυσικά -κατά πολύ- παραπάνω από τις όποιες αυξήσεις σε ονομαστικούς μισθούς και επιδόματα. Με αυτό τον τρόπο, μειώνεται συστηματικά η

αγοραστική τους δύναμη, καθιστώντας την Ελλάδα την τελευταία χώρα σε αγοραστική δύναμη του μέσου μισθού στην ΕΕ (σύμφωνα με το ΚΕΠΕ) και την προτελευταία -πριν τη Βουλγαρία- σε κατά κεφαλήν εισόδημα.

Παράλληλα, η αποδόμηση του κοινωνικού κράτους και ειδικότερα η συρρίκνωση των παροχών σε είδος οδηγεί στην μετατροπή δημόσιων αγαθών σε εμπορεύματα για τα οποία κάποιος/α πρέπει να πληρώσει για να έχει πρόσβαση. Η υγεία, η παιδεία, η προσχολική αγωγή, δημόσιες παροχές δηλαδή που καλύπτουν βασικές ανάγκες, μέσα από την παράδοσή τους στην ιδιωτική πρωτοβουλία μετατρέπονται σε μία ακόμη σημαντική πληγή για τους οικογενειακούς προϋπολογισμούς. Παρόλο που οι πολίτες πληρώνουν φόρους για να έχουν πρόσβαση στα δημόσια αγαθά, αυτά μετατρέπονται σε εμπορεύματα, με αποτέλεσμα, ειδικά τα χαμηλότερα εισοδηματικά στρώματα, να πληρώνουν ξανά για αυτά.

Ανισότητες υπάρχουν όμως και σε άλλου τομείς. Για παράδειγμα στην πρόσβαση στον δανεισμό από το τραπεζικό τομέα και ειδικά στο Ταμείο Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας. Η διοχέτευσή του μέσα από το τραπεζικό σύστημα ήταν μία στρατηγική επιλογή της κυβέρνησης που στην πραγματικότητα οδήγησε στον αποκλεισμό χιλιάδων μικρών και πολύ μικρών επιχειρήσεων από τα αναγκαία κεφάλαια και το μετέτρεψε σε ένα εργαλείο που αφορά μόνο τις μεγάλες επιχειρήσεις και τα ολιγοπώλια. Ανισότητες προκύπτουν όμως και σε περιφερειακό επίπεδο. Ολόκληρες περιφέρειες φθίνουν οικονομικά με αποτέλεσμα να εντείνονται τα κοινωνικά προβλήματα και η μετανάστευση. Το πρόβλημα αυτό οξύνεται και για λόγους γεωγραφικής ιδιαιτερότητας. Η νησιωτικότητα είναι μία αρχή που πρέπει να διέπει κάθε πρόταση πολιτικής και να υποστηρίζεται από παράλληλες πολιτικές που να αναπληρώνουν τις αντικειμενικές δυσχέρειες των κατοίκων στα νησιά μας και να δίνουν κίνητρα για παραμονή των κατοίκων σε αυτά αλλά και για τοπική, βιώσιμη ανάπτυξη.

Σε συνδυασμό με την προνομιακή μεταχείριση των ημέτερων και την σκανδαλώδη προνομιολογία φιλικών προς την κυβέρνηση επιχειρηματιών, η κυβέρνηση της Δεξιάς ενδυνάμωσε τα ολιγοπώλια και τους ισχυρούς συμμάχους, ανέδειξε νέους -φιλικούς προς αυτήν- παίκτες και συγκρότησε έναν συνασπισμό εξουσίας με έντονα άνισες σχέσεις ισχύος στο εσωτερικό του: πόροι, ευκαιρίες και δυνατότητες σε λίγους και εκλεκτούς οι οποίοι με την σειρά τους αποφασίζουν πως θα τα καταναείμουν μέσω υπερβολικών σε άλλες εταιρίες και απασχόλησης μισθωτής εργασίας.

2Ε: Ο κυβερνητικός αυταρχισμός

Το πολιτικό σχέδιο της κυβέρνησης της Δεξιάς δεν θα μπορούσε να προχωρήσει αν δεν συνοδευόταν από μία επίδειξη έντονου αυταρχισμού, καταστολής, συρρίκνωσης του κράτους δικαίου και των δημοκρατικών κατακτήσεων της Μεταπολίτευσης. Είναι βασικό συστατικό της αντιλαϊκής κυβερνητικής πολιτικής που για να προχωρήσει, πρέπει να καταστείλει ή να υποσκάψει οποιαδήποτε κινητοποίηση, οποιαδήποτε διεκδίκηση, οποιαδήποτε φωνή αμφισβητεί την εξουσία της. Ο κυβερνητικός αυταρχισμός όμως δεν είναι μόνο ζήτημα καταστολής. Λαμβάνει και την μορφή της πυροδότησης ηθικών πανικών, ρητορικής μίσους και κοινωνικού αυτοματισμού, προσπαθώντας να χειραγωγήσει την κοινωνία με επικοινωνιακά μεν μέσα, αλλά στην ουσία απαραίτητα για την εμπέδωση της ιδεολογικής ηγεμονίας της Δεξιάς.

Η περιστολή του κράτους δικαίου κορυφώθηκε μέσα από το μεγαλύτερο σκάνδαλο της Μεταπολίτευσης, αυτό των υποκλοπών από το πρωθυπουργικό γραφείο πολιτικών, δημοσιογράφων, επιχειρηματιών και στρατιωτικών. Η εργαλειοποίηση της -υπό την ευθύνη του πρωθυπουργού- ΕΥΠ και η χρήση παράνομου λογισμικού και ο ρόλος του πρωθυπουργικού γραφείου δεν αφήνουν περιθώρια παρερμηνείας. Άλλωστε η ανεξάντλητη δημοσιογραφική έρευνα έχει φέρει στο φως κομμάτια που συμπληρώνουν το παζλ. Η δημοσιογραφική έρευνα αναγκάστηκε να υποκαταστήσει τον ρόλο των διωκτικών αρχών, οι οποίες δεν συνείσφεραν κανένα επιπλέον στοιχείο στην υπόθεση, ούτε όμως αξιοποίησαν και αυτά που προέκυψαν. Παράλληλα η δικαιοσύνη αντί να βοηθήσει να χυθεί άπλετο φως -κατά τη ρήση του Πρωθυπουργού- επέλεξε να συγκαλύψει και να συσκοτίσει το σκάνδαλο.

Στην ίδια λογική κινήθηκε και η συγκάλυψη από την πλευρά της κυβέρνησης του εγκλήματος στα Τέμπη. Μέσα από την χειραγώγηση της εξεταστικής επιτροπής στη Βουλή και πλήθος πρακτικών που συνηγορούν στη συγκάλυψη, η κυβέρνηση προσπάθησε απροκάλυπτα να αποσβέσει τις πολιτικές της ευθύνες για το μεγαλύτερο σιδηροδρομικό δυστύχημα στην Ευρώπη που συγκλόνισε την ελληνική κοινωνία.

Η καταστολή οποιασδήποτε κινητοποίησης στα χρόνια της κυβέρνησης της Δεξιάς έχει γιγαντωθεί. Οι αστυνομικές δυνάμεις έχουν πλέον το πράσινο φως να διαλύουν συγκεντρώσεις, να απαγορεύουν πορείες και να διαλύουν αυτόνομους κοινωνικούς χώρους. Η αστυνομική βία και αυθαιρεσία -που προϋπήρχε ως δομικό πρόβλημα στην ελληνική αστυνομία- πλέον έχει γίνει κομμάτι της κανονικότητας. Η απουσία λογοδοσίας σε αυτές τις περιπτώσεις που πληθαίνουν είναι πρωτοφανής, ενώ η συγκάλυψη είναι κυρίαρχη πρακτική. Με αυτό τον τρόπο αναπαράγεται η κουλτούρα της αυθαιρεσίας εντός των κατασταλτικών μηχανισμών, πατώντας στην συστημική ατιμωρησία και την υπόρρητη ενθάρρυνση από την πλευρά της πολιτείας και της δικαιοσύνης. Η άνευ ορίων χρήση χημικών σε διαδηλώσεις και οι αθρόες προσαγωγές και συλλήψεις στις πορείες χρησιμοποιούνται ως τιμωρητικό μέσο και ως μέσο αποθάρρυνσης στην συμμετοχή σε κινητοποιήσεις. Η δολοφονική χρήση όπλων σε άτομα, τα οποία θεωρούνται ύποπτα λόγω φυλής, εθνικότητας ή και έκφρασης φύλου, προσδίδει έντονα ρατσιστικά και σεξιστικά χαρακτηριστικά στην αστυνομία, με τις ευλογίες της κυβέρνησης. Ταυτόχρονα και με εμφανή την κυβερνητική αδράνεια σχετικά, η βία κατά των γυναικών εντείνεται τόσο στον ιδιωτικό όσο και στον δημόσιο χώρο και οι γυναικοκτονίες αποτελούν καθημερινό φαινόμενο, όπως άλλωστε συμβαίνει σε όλες τις χώρες, ανεξάρτητα από βαθμό ανάπτυξης, κουλτούρα, παραδόσεις, θρησκεία κ.λπ.

Στην παραπάνω λογική κινείται και η νομοθέτηση από την κυβέρνηση της Δεξιάς της περιστολής του θεμελιώδους δικαιώματος στη συγκέντρωση και στη διαμαρτυρία, αποδίδοντας στις κινητοποιήσεις γελοίες ευθύνες για την διατάραξη της κοινωνικής ζωής. Ομοίως, το δημόσιο πανεπιστήμιο θεωρήθηκε από την κυβέρνηση η μήτρα της κοινωνικής ανυπακοής και το εργαστήριο των δημοκρατικών διεκδικήσεων. Για αυτό στοχοποίησε την πανεπιστημιακή κοινότητα με τρόπο απροκάλυπτο, κατάργησε το πανεπιστημιακό άσυλο, ίδρυσε πανεπιστημιακή αστυνομία, ποινικοποίησε τις καταλήψεις και άλλαξε το θεσμικό πλαίσιο λειτουργίας των πανεπιστημιακών ιδρυμάτων, αποκλείοντας τους φοιτητές και τις φοιτήτριες από την συνδιοίκηση.

Ο αυταρχισμός της κυβέρνησης της Δεξιάς κορυφώθηκε στην διαχείριση του προσφυγικού/μεταναστευτικού. Οι επιχειρήσεις αποτροπής και οι επαναπροωθήσεις, κατά

παράβαση του διεθνούς δικαίου, έγιναν η επίσημη πολιτική της κυβέρνησης, που ενώ τις αρνιόταν όποτε υπήρχαν διεθνείς κριτικές, τις διαφήμιζε στο εσωτερικό ως παράδειγμα άτεγκτης διαχείρισης. Οι θάνατοι στο Αιγαίο και την Μεσόγειο εξαιτίας αυτής της πολιτικής είναι η τραγική κατάληξη της εργαλειοποίησης του ανθρώπινου δράματος από την πλευρά της κυβέρνησης. Η ιδεολογική χρήση του προσφυγικού ως «κινδύνου» για την χώρα μας από την πλευρά της κυβέρνησης, χρησιμοποιήθηκε για να προσεταιριστεί τα πιο συντηρητικά ακροατήρια, να στρέψει την προσοχή από τα πραγματικά προβλήματα του ελληνικού λαού και να δείξει ρωμαλέα απέναντι στους/στις πιο αδύναμους/ες και εξαθλιωμένους/ες. Καταφεύγοντας στην καλλιέργεια ηθικού πανικού, υποδαύλισε την άνοδο της άκρας Δεξιάς κανονικοποιώντας τον ρατσιστικό και μισάνθρωπο πολιτικό λόγο και πλειοδότησε σε ξενοφοβικές πολιτικές. Παράλληλα ποινικοποίησε και τρομοκράτησε οποιαδήποτε προσπάθεια αλληλεγγύης απέναντι σε πρόσφυγες και μετανάστες, συκοφαντώντας οργανώσεις κινήσεις και άτομα ως δήθεν «πέμπτη φάλαγγα» και υποχείρια ξένων μυστικών υπηρεσιών. Μέσω του προσφυγικού, η κυβέρνηση της Δεξιάς φιλοτέχνησε τον αυταρχισμό της ως υπεύθυνη εθνική πολιτική και κατέταξε τους επικριτές της στους εχθρούς της πατρίδας. Η ιδεολογική αυτή χρήση του προσφυγικού/μεταναστευτικού δείχνει ότι ο εργαλειακός αυταρχισμός της κυβέρνησης δύσκολα γνωρίζει όρια.

2ΣΤ. Η παιδεία και πολιτισμός της εμπορευματοποίησης και της υποβάθμισης

Η δημόσια παιδεία στα χρόνια της κυβέρνησης της Δεξιάς βρίσκεται υπό συστηματική επίθεση. Η επίθεση αυτή έχει δύο χαρακτηριστικά: Πρώτον, βασίζεται στην υποβάθμισή της μέσω της κρατικής υποχρηματοδότησης, αλλά και σειράς μέτρων που την καθιστούν λιγότερο ανοιχτή προς τους μαθητές και τις μαθήτριες, τους φοιτητές και τις φοιτήτριες, αλλά και διαμορφώνοντας ένα όλο και πιο εχθρικό εργασιακό περιβάλλον για τους/τις εκπαιδευτικούς. Οι πρόσφατες συγχωνεύσεις τμημάτων στα σχολεία που λειτουργούν διαλυτικά ως προς την εκπαιδευτική διαδικασία, είναι ενδεικτικές αυτής της πρόθεσης. Η εγκατάλειψη των κτιριακών υποδομών και τα πολλαπλά κενά στα σχολεία που καλύπτονται από αναπληρωτές/ριες σε συνθήκες σκληρής επισφάλειας είναι μία άλλη πτυχή. Οι εξευτελιστικοί μισθοί των νεοπροσληφθέντων εκπαιδευτικών συμπληρώνουν την εικόνα. Πασίδηλος στόχος της κυβέρνησης είναι η ενίσχυση της ιδιωτικής εκπαίδευσης ακόμη και με δημόσιους πόρους. Αντίστοιχα, η επαγγελματική εκπαίδευση και κατάρτιση υποτάσσεται πλήρως στα Ιδιωτικά ΙΕΚ και τους εργοδότες. Η αντικειμενική Ελάχιστη Βάση Εισαγωγής δημιουργεί πελάτες για τα ιδιωτικά Κολέγια και τείνει θέσει όλο και περισσότερους φραγμούς στην πρόσβαση στην τριτοβάθμια εκπαίδευση. Η κατάργηση με νόμο του άρθρου 16 για τη θεσμοθέτηση των ιδιωτικών πανεπιστημίων ολοκληρώνει την επιβολή των κανόνων της αγοράς, ενώ η Έρευνα απειλείται από την απαξίωση, την υποχρηματοδότηση.

Δεύτερον, η δημόσια παιδεία γνωρίζει μία ιδεολογική επίθεση τόσο από την κυβέρνηση όσο και από ιδιωτικά συμφέροντα. Υπό το πρίσμα της νεοφιλελεύθερης ηγεμονίας, επιχειρείται με πολλαπλούς τρόπους η καλλιέργεια μίας κουλτούρας ατομικισμού, συντηρητισμού και η επίθεση στις κατακτήσεις της Μεταπολίτευσης. Η κυβέρνηση έχει κατανοήσει καλά τον ρόλο του εκπαιδευτικού συστήματος στην αναπαραγωγή της ιδεολογίας. Για αυτό προσπαθεί να συντρίψει τα Πανεπιστήμια ως χώρους αμφισβήτησης, κριτικής σκέψης και πολιτικοποίησης της νεολαίας. Για αυτό απαξιώνει το αυτοδιοικητό τους και καταργεί τη

συνδιοίκηση. Για αυτό τα προβάλλει ως χώρους ανομίας και «άβατα», στήνοντας διαρκώς τεχνητές εντάσεις με τις δυνάμεις καταστολής.

Η νέα εκστρατεία της κυβέρνησης είναι η «αντιμετώπιση» της ενδοσχολικής βίας και της νεανικής παραβατικότητας με όρους επικοινωνιακούς προς τέρψη του φιλοθεάμονος κοινού. Αγνοώντας παντελώς το κοινωνικό υπόβαθρο και την απαξίωση τους δημόσιου σχολείου ως βασικές αιτίες, η κυβέρνηση παραδομένη στο συντηρητικό κύμα σκληραίνει τις κατασταλτικές μεθόδους και την αυστηροποίηση αντί να αντιμετωπίσει ολιστικά το μείζον αυτό ζήτημα. Δεν προκαλεί εντύπωση ότι μία κυβέρνηση που αλλάζει το πρόγραμμα σπουδών στα σχολεία αφαιρώντας την Κοινωνιολογία και εντάσσοντας τα Λατινικά, δεν μπορεί να κατανοήσει τον ρόλο του σχολείου στην αντιμετώπιση της βίας.

Για τη Νέα Αριστερά, η υπεράπιση της δημόσιας παιδείας κι του δημοκρατικού της ρόλου βρίσκεται στο πυρήνα της ταυτότητάς της.

[Αναλυτικά οι θέσεις για την παιδεία στο Παράρτημα]

Την ίδια στιγμή, ο πολιτισμός έχει μετατραπεί για την κυβέρνηση της Δεξιάς σε ένα πεδίο εμπορευματοποίησης, πελατειακού κράτους αλλά και ιδεολογικής επιβολής του βαθιού συντηρητισμού της. Η συστηματική υποβάθμιση των δημόσιων πολιτικών, ο εμπαιγμός των εργαζομένων και η απουσία βούλησης για την ενίσχυση της πολιτιστικής δημιουργίας με όρους πρωτοποριακούς οδηγούν στο συμπέρασμα ότι η κυβέρνηση φοβάται την απελευθερωτική δύναμη του πολιτισμού.

Για τη Νέα Αριστερά ο πολιτισμός γίνεται αντιληπτός και ως πυλώνας βιώσιμης ανάπτυξης. Το γεγονός αφορά προφανώς την οικονομική του διάσταση, δηλαδή τη διαρκώς αυξανόμενη συμμετοχή του στο ΑΕΠ, τη συνεχή αύξηση των ατόμων που απασχολούνται στο πεδίο παραγωγής, διάδοσης και επικοινωνίας του πολιτισμού, αλλά και της δημιουργικής οικονομίας, καθώς και τη γεωμετρικά αυξανόμενη κατανάλωση αγαθών και προϊόντων που προσδίδουν συμβολικό κεφάλαιο. Στόχος μας είναι ο πολιτισμός να αποτελέσει καθοριστικό παράγοντα περιφερειακής ανάπτυξης, αναδεικνύοντας το τοπικό πολιτιστικό απόθεμα και ενεργοποιώντας τις τοπικές κοινωνίες μέ τη συμμετοχή τους στην πολιτιστική ζωή, τη σύνδεσή τους με την πολιτιστική κληρονομιά, την παράδοση, τη σύγχρονη δημιουργία. Η στενή συνεργασία της κεντρικής εξουσίας με όλους τους βαθμούς της τοπικής αυτοδιοίκησης μπορεί να λειτουργήσει αποτελεσματικά προς αυτή την κατεύθυνση και γι αυτό θεωρούμε ιδιαίτερα σημαντικά τα εθνικά, περιφερειακά και τοπικά Σχέδια Πολιτιστικής Ανάπτυξης (ΣΠΑ). Ταυτόχρονα στο πλαίσιο των πολιτικών για μια βιώσιμη ανάπτυξη, επιδιώκουμε ο πολιτισμός να παίζει καθοριστικό ρόλο στην προστασία του φυσικού, του πολιτισμικού και γενικότερα του δομημένου περιβάλλοντος, βελτιώνοντας την ποιότητα ζωής αλλά και εμπεδώνοντας συμπεριφορές που συνδέονται με συνείδητοποίηση του σημαντικότερου προβλήματος της εποχής μας, της κλιματικής κρίσης.

Ωστόσο, για τη Νέα Αριστερά η συμπερίληψη του πολιτισμού μεταξύ των πυλώνων βιώσιμης ανάπτυξης αναδεικνύει τη συμβολή του στην επίτευξη κοινωνικής συνοχής και αποδοχής της ποικιλομορφίας, στην καταπολέμηση των κοινωνικών και οικονομικών ανισοτήτων και των διακρίσεων με βάση τη φυλή, το φύλο, τη θρησκεία, τον σεξουαλικό προσανατολισμό ή την αρτιμέλεια, στη συγκρότηση πολιτικών υποκειμένων με δημοκρατικό ήθος και κριτική

σκέψη, στη δημιουργία κοινωνιών με αυτογνωσία και δυνατότητα εξέλιξης και αλλαγής, και διαμορφώνει έναν από τους βασικούς στόχους μας, αυτόν της «πολιτισμικής δημοκρατίας».

22. Η Αριστερά απέναντι στον εθνικισμό: Για την υπεράσπιση της ειρηνικής συνύπαρξης και της συμφιλίωσης των λαών

Η υπεράσπιση της εθνικής κυριαρχίας και των κυριαρχικών δικαιωμάτων της χώρας, ο σεβασμός του Διεθνούς Δικαίου, η ειρήνη, η σταθερότητα και η συνεργασία στη γειτονιά μας αποτελούν θεμελιώδεις αρχές στην ιστορία της ελληνικής Αριστεράς που εμπνέουν το παρόν και το μέλλον μας. Από το πρόσφατο παρελθόν μας κρατάμε την πολύτιμη κληρονομιά της Συμφωνίας των Πρεσπών που αποτέλεσε τομή στην ελληνική εξωτερική πολιτική και μία από τις πλέον εμβληματικές πράξεις των κυβερνήσεων του ΣΥΡΙΖΑ. Το «πνεύμα των Πρεσπών» χαρακτηρίζει τις θέσεις μας για την εξωτερική πολιτική και στεκόμαστε αυτοκριτικά απέναντι στο γεγονός πως δεν αντιταχθήκαμε πάντα επαρκώς σε εθνικιστικές αποκλίσεις. Η Νέα Αριστερά θα προχωρήσει αταλάντευτα με βάση την αρχή πως Αριστερά και εθνικισμός δεν συμβιβάζονται.

Η Νέα Αριστερά τάσσεται σταθερά υπέρ του διαλόγου και της ειρηνικής επίλυσης των προβλημάτων μας με τη γειτονική Τουρκία. Υποστηρίζουμε γι' αυτό, χωρίς διφορούμενα, την αποκλιμάκωση που συντελείται στις διμερείς μας σχέσεις. Πρέπει όμως τώρα η κυβέρνηση να προχωρήσει με αποφασιστικότητα στη συζήτηση και επίλυση της ουσίας των προβλημάτων, με ορίζοντα και την προσφυγή στο Δικαστήριο της Χάγης, γιατί η σημερινή κατάσταση είναι ασταθής και η αποκλιμάκωση εύκολα αντιστρέψιμη. Η επιτυχία αυτής της προσπάθειας απαιτεί βέβαια δέσμευση και των δύο χωρών. Η προσήλωση στο διάλογο με βάση το εθνικό συμφέρον και στόχο την ειρήνη, τη σταθερότητα και τη συνεργασία στην περιοχή, όπως και η ένταξή του στο ευρωτουρκικό πλαίσιο, συνιστούν το πλαίσιο για το οποίο παλεύει η Νέα Αριστερά.

Ο λαός μας είναι αυτονόητα ενωμένος στην υπεράσπιση της ανεξαρτησίας, της κυριαρχίας και των δικαιωμάτων της χώρας απέναντι σε κάθε απειλή. Είναι επίσης προφανές πως η ειρηνική επίλυση διαφορών απαιτεί αμοιβαία βούληση και αμοιβαία συμφέροντες συμβιβασμούς. Στα ζητήματα εξωτερικής πολιτικής ασκούμε, όπου επιβάλλεται, κριτική στην κυβέρνηση από τα αριστερά, όχι από τα δεξιά. Είμαστε αντίθετοι με όσους απορρίπτουν στην ουσία τον διάλογο με διάφορα προσχήματα και θεωρούν πως όλο το δίκαιο είναι πάντα με το μέρος μας.

Στις σημερινές συνθήκες, η Νέα Αριστερά τάσσεται υπέρ μιας ισχυρής, επαρκούς άμυνας, όχι όμως με υπερεξοπλισμούς, που υποθηκεύουν την οικονομία της χώρας και στερούν πολύτιμους πόρους από την παιδεία την υγεία και τις υποδομές. Απαιτούμε οι αμυντικές δαπάνες να αποφασίζονται με διαφάνεια και να υπηρετούν τις αμυντικές ανάγκες της χώρας και όχι τα εγχώρια και ξένα λόμπι. Με την έννοια αυτή διαφωνούμε με την αναγγελθείσα πολυδάπανη αγορά F-35 που εντάσσεται και σε αμερικανονατοϊκούς τυχολογικούς σχεδιασμούς.

Το Κυπριακό διέρχεται κρίσιμη περίοδο, όπου η de facto διχοτόμηση κινδυνεύει να μετατραπεί σε de jure αν συνεχιστεί η διεθνής υποβάθμισή του και η αδυναμία εξεύρεσης λύσης. Υποστηρίζουμε την επανέναρξη του διακοινοτικού διαλόγου υπό την αιγίδα του ΟΗΕ, με βάση τις προτάσεις Γκουτιέρες και από το σημείο που είχε φτάσει στο Κραν Μοντανά, με

στόχο ένα ενιαίο κράτος, σε μια δικοινοτική, διζωνική ομοσπονδία με πολιτική ισότητα, όπως αυτά ορίζονται στις αποφάσεις του ΟΗΕ. Η πρόοδος στις ελληνο-τουρκικές σχέσεις με τη δημιουργία σχέσεων καλής γειτονίας και συνεργασίας θα βοηθήσει και στην επίλυση του Κυπριακού.

Κεφάλαιο 3: Η Νέα Αριστερά

3Α: Ένα νέο κόμμα μέσα από μια συνθήκη κρίσης

Η Νέα Αριστερά συγκροτήθηκε πρώτα ως κοινοβουλευτική ομάδα (Δεκέμβριος 2023) και μετέπειτα ως κόμμα (Μάρτιος 2024), με αφορμή τα γεγονότα μετά την εκλογή της νέας ηγεσίας στον ΣΥΡΙΖΑ τον Σεπτέμβριο του 2023. Όμως κάθε πολιτικό γεγονός πυροδοτείται από κάποια αφορμή αλλά προφανώς έχει περισσότερα και βαθύτερα αίτια. Η Νέα Αριστερά προκύπτοντας από την αποχώρηση βουλευτών, στελεχών και μελών από τον ΣΥΡΙΖΑ είναι ένα κόμμα που συγκροτήθηκε μέσα από την κρίση, όχι απλά του ΣΥΡΙΖΑ, αλλά και της Αριστεράς ευρύτερα. Ο απεγκλωβισμός πολιτικών δυνάμεων από ένα κόμμα με συμπτώματα επιταχυνόμενου εκφυλισμού και πολιτικής παρακμής -το φθινόπωρο του 2023- και με προδιαγεγραμμένη πορεία (που επιβεβαιώνεται διαρκώς), ήταν μία κίνηση πολιτικά αναγκαία, ηθικά επιβεβλημένη και στρατηγικά σωστή για τον πολιτικό χώρο της Αριστεράς.

Με υψηλό αίσθημα αυτοκριτικής και συνευθύνης για την βαθιά κρίση της Αριστεράς και τον εκφυλισμό του ΣΥΡΙΖΑ, τα μέλη του ΣΥΡΙΖΑ που αποχώρησαν συναντιούνται με ανθρώπους που έκαναν άλλες πολιτικές επιλογές τα τελευταία χρόνια, με σκοπό να αναλάβουν την ευθύνη που τους/τις αναλογεί για την ανασυγκρότηση της Αριστεράς στην χώρα μας, τη δημιουργία κοινωνικών αντιστάσεων απέναντι στην ιδεολογική ηγεμονία της Δεξιάς και την συγκρότηση των απαραίτητων κοινωνικών και πολιτικών μετώπων απέναντι στην κυβέρνηση της Νέας Δημοκρατίας.

3Β. Γιατί συγκροτήθηκε η Νέα Αριστερά: Η αφορμή

Η εκλογή της νέας ηγεσίας στον ΣΥΡΙΖΑ τον Σεπτέμβριο του 2023 είχε δύο σημαντικές επιπτώσεις.

Πρώτον, σηματοδότησε ότι κανένα από τα πραγματικά αίτια που οδήγησαν στην εκλογική κατάρρευση των εθνικών εκλογών του 2023 -και αναφέρονται παρακάτω- δεν θα μπορούσε να αντιμετωπιστεί. Μέσα από την συμμαχία που συγκροτήθηκε για να στηρίξει το Στέφανο Κασσελάκη και να τον αναδείξει αρχηγό του ΣΥΡΙΖΑ, κερδίζοντας πλειοψηφικά, επικράτησε τελικά η άποψη της επιβεβαίωσης της γραμμής την ανεργμάτιστης διεύρυνσης προς ένα θολό «κέντρο» με την πρακτική των μεταγραφών, η αποκοπή από τα ριζοσπαστικά τμήματα της ελληνικής κοινωνίας και η λογική ενός κυβερνητισμού χωρίς πολιτική πυξίδα και ιδεολογικό προσανατολισμό. Η ετερόκλητη αυτή συμμαχία με επικεφαλής το νέο Πρόεδρο του ΣΥΡΙΖΑ θέλησε να συντηρήσει τα δομικά προβλήματα του κόμματος και ταυτόχρονα κατέδειξε ως βασική αιτία της εκλογικής κατάρρευσης όσους και όσες επερωτούσαν την ως τότε τακτική του ΣΥΡΙΖΑ και την ως τότε ηγεσία του. Οι προσωπικές επιθέσεις, η έκρηξη τοξικότητας και οι συκοφαντίες σε συντρόφους και συντρόφισσες δεν αρκεί να περιγραφούν σε προσωπικό και

υποκειμενικό επίπεδο. Κατέδειξαν μία εμπεδωμένη πολιτική πρακτική στην οποία τα άτομα απλά εναλλάσσονται και αυτό που αλλάζει είναι οι ρόλοι: αυτοί και αυτές που τότε ήταν τα υποκείμενα αυτής της πρακτικής, σήμερα γίνονται οι δέκτες. Αυτή η πρακτική καταδεικνύει μία απολίτικη -αν όχι αντιπολιτική- κουλτούρα που δεν αφήνει περιθώριο συζήτησης με πολιτικά επιχειρήματα, επιτρέπει την χρήση οποιουδήποτε μέσου για την αντιπαράθεση και συνθλίβει οποιαδήποτε έννοια συντροφικότητας. Ο αμοραλισμός από υποκειμενικό χαρακτηριστικό κατέστη δομικό χαρακτηριστικό της κουλτούρας του ΣΥΡΙΖΑ που δεν επέτρεπε να γίνει ουσιαστική συζήτηση και αντιπαράθεση στο πλαίσιο μίας οριοθετημένης πολιτικής διαδικασίας που να διέπεται από κάποιες βασικές αρχές.

Δεύτερον, τα δομικά προβλήματα του ΣΥΡΙΖΑ επιδεινώθηκαν με γεωμετρική επιτάχυνση μετά την εκλογή του νέου προέδρου. Ο Σ. Κασσελάκης, αν πρέπει να του αναγνωριστεί κάτι, είναι ότι ήταν ελκρινής σε ένα πράγμα: στις προθέσεις του για το κόμμα. Από την περίοδο που δήλωσε υποψηφιότητα τόνισε ότι ήθελε να τα αλλάξει όλα. Όσοι και όσες δεν κατάλαβαν τί εννοούσε και σήμερα εξανίστανται, το έκαναν είτε από αφέλεια είτε από υστεροβουλία. Η ετερόκλητη συμμαχία που τον στήριξε και θεώρησε ότι μπορούσε να τον πλαισιώσει πολιτικά, συνειδητοποίησε αργοπορημένα το προφανές από την πρώτη στιγμή. Ότι με έναν αρχηγό κόμματος πολιτικά ανεργάτιστο και κενό, με πίστη μόνο στις προσωπικές του δυνατότητες και όχι στην συλλογικότητα, χωρίς γνώση και παραστάσεις από την ελληνική κοινωνία η πορεία του ΣΥΡΙΖΑ θα ήταν διαλυτική.

Η εκλογή Κασσελάκη ήταν το ακραίο σύμπτωμα μιας υποβόσκουσας κρίσης του ΣΥΡΙΖΑ και όχι η αιτία της. Σε κάθε περίπτωση η αποδοχή της υποψηφιότητάς του χωρίς τον απαιτούμενο έλεγχο και την ενεργοποίηση θεσμικών αντιβάρων βαρύνει όλες τις πλευρές και πρωτίστως την Πολιτική Γραμματεία που ανέλαβε την ευθύνη του κόμματος μετά την παραίτηση Τσίπρα. Ήταν επίσης λάθος η επιλογή πρώτα εκλογή Προέδρου και μετά Συνέδριο.

Η πολιτική μετατόπιση του ΣΥΡΙΖΑ ακόμα πιο δεξιά στο πολιτικό φάσμα και η ενσωμάτωση του στο πεδίο της ιδεολογικής ηγεμονίας της Δεξιάς δεν άργησε να φανεί. Οι θέσεις του νέου προέδρου για τα εργασιακά, όπως εκφράστηκαν στο συνέδριο του ΣΕΒ, αποτελούσαν μία ξεκάθαρη τροχιοδεικτική βολή για την πορεία που θα ακολουθούσε ο ΣΥΡΙΖΑ και σε άλλα κρίσιμα ζητήματα. Η πλήρης και γρήγορη ενσωμάτωση του νέου προέδρου στην τοξική κουλτούρα του ΣΥΡΙΖΑ και η ραγδαία εμβάθυνσή της με δική του πρωτοβουλία, δεν άφηναν κανένα περιθώριο για βελτίωση της πολιτικής λειτουργίας του κόμματος. Μόνο περαιτέρω επιδείνωσης. Οι κατηγορίες του περί «πέμπτης φάλαγγας» στο εσωτερικό του ΣΥΡΙΖΑ και η απέχθεια του για οποιαδήποτε ανάλυση της πολιτικής κατάστασης, όπως εκφράστηκε στην Κεντρική Επιτροπή του Νοεμβρίου του 2023, ήταν ενδεικτικές. Η πρόθεση του να παραπέμψει προς διαγραφή στελέχη που του ασκούσαν κριτική με «δημοψήφισμα από την βάση», αντίστοιχα μαρτυρά πολλά. Δεν ήταν υποκειμενικό ζήτημα προσώπων, ήταν ζήτημα δηλωτικό της βαθιάς τοξικής κουλτούρας που πλέον είχε λάβει δομικά πολιτικά χαρακτηριστικά.

Μπροστά σε μία τέτοια κατάσταση, η κλιμάκωση και η επιδείνωση της οποίας ήταν προφανής σε όσους και όσες δεν κατέφευγαν σε ατομικούς υπολογισμούς προσωπικής πολιτικής επιβίωσης, η αποχώρηση από τον ΣΥΡΙΖΑ ήταν μονόδρομος.

3Γ. Γιατί συγκροτήθηκε η Νέα Αριστερά: Τα αίτια

Όμως η ανάλυση της αποχώρησης από τον ΣΥΡΙΖΑ και στη συγκρότηση της Νέας Αριστεράς θα ήταν λειψή αν παρέμενε μόνο στην πασιδηλή αφορμή. Είναι εύκολο να περιγραφεί η κορυφή του παγόβουνου. Το δύσκολο είναι να σκιαγραφηθεί ο όγκος του παγόβουνου που βρίσκεται κάτω από την επιφάνεια.

Τα όσα συνέβησαν στον ΣΥΡΙΖΑ μετά την εκλογή του Σ. Κασσελάκη δεν αποτελούν κεραυνό εν αιθρία. Η νέα ηγεσία του ΣΥΡΙΖΑ αποτελεί πολύ περισσότερο σύμπτωμα και όχι αίτιο μιας μακράς διαδικασίας μετάλλαξης του κόμματος. Μιας διαδικασίας που αργά, αλλά σταθερά, διάβρωνε την εσωτερική πολιτική ζωή του κόμματος και μετατόπιζε το κεντρικό πολιτικό και ιδεολογικό στίγμα. Προφανώς, επί νέας ηγεσίας οι προϋπάρχουσες παθογένειες μεγεθύνθηκαν πολλαπλασιαστικά. Όμως χωρίς αυτές παρούσες, δεν θα είχαμε καταλήξει στην εκλογή του Σ. Κασσελάκη στην ηγεσία του ΣΥΡΙΖΑ.

2019-2023

Η περίοδος της αξιωματικής αντιπολίτευσης 2019-2023 ήταν κρίσιμη για την πορεία του ΣΥΡΙΖΑ. Οι πολιτικές επιλογές αυτής της περιόδου μεγέθυναν τα υπάρχοντα προβλήματα τόσο στο εσωτερικό του κόμματος όσο και σε ζητήματα πολιτικής γραμμής και ιδεολογικού στίγματος. Ήταν η περίοδος που η ηγεσία του ΣΥΡΙΖΑ είχε καιρό να αποτιμήσει την κυβερνητική εμπειρία, την κομματική κατάσταση και να εκπονήσει μία στρατηγική που να τον συνέδεε ξανά οργανικά με την κοινωνία, τα κινήματα και τα ακροατήρια της Αριστεράς. Αντί για αυτό έκανε την επιλογή να υποστηρίξει λανθασμένες επιλογές που έκανε την περίοδο 2015-2019 ή ακόμα χειρότερα να μην κάνει καμία επιλογή, επιλέγοντας στην ουσία την αβελητηρία, περιμένοντας καρτερικά η κυβέρνηση του Κ. Μητσοτάκη να πέσει σαν ώριμο φρούτο και ως εκ του θαύματος να την αντικαταστήσει μία κυβέρνηση υπό τον Α. Τσίπρα.

Πιο συγκεκριμένα:

Η στρατηγική της διεύρυνσης του κόμματος προς το «Κέντρο» θεωρήθηκε από την τότε ηγεσία αναγκαία για την εγκόλπωση του λεγόμενου «μεσαίου χώρου». Ο ΣΥΡΙΖΑ έπρεπε να γίνει η μεγάλη παράταξη της Κεντροαριστεράς, σύμφωνα με αυτή την άποψη. Για αυτό έπρεπε να ενηλικιωθεί και να αφήσει πίσω του τον ριζοσπαστικό του χαρακτήρα και να ακολουθήσει μία πολιτική που να απευθύνεται και να στοχεύει το εθνικό ακροατήριο στην ολότητά του. Αυτό δεν αρκούσε να γίνει μέσω της εκφώνηση πολιτικών του «μέσου όρου», που προσπαθούσαν δηλαδή να ισορροπήσουν ανάμεσα σε ακροατήρια με αντιφατικά ταξικά συμφέροντα. Χρειαζόταν και κάτι άλλο που να σηματοδοτήσει αυτή την δήθεν «ωρίμανση». Αυτό ήταν ο προσεταιρισμός πολιτικού προσωπικού από το Κέντρο και τη Δεξιά, έτσι ώστε να φανεί πραγματική αυτή η «ενηλικίωση». Ενός πολιτικού προσωπικού απαξιωμένου ακόμα και στους κόλπους των ιδεολογικών ρευμάτων από τα οποία προέρχονταν που θεωρούσε ότι θα είχε μία «δεύτερη ευκαιρία» για πολιτική καριέρα μέσα από τον «ενήλικο» ΣΥΡΙΖΑ.

Το αποτέλεσμα αυτής της στρατηγικής ήταν η συγκρότηση μία θολής πολιτικής γραμμής χωρίς αιχμές, χωρίς στόχευση, με αντιφατικά μηνύματα και ένα αδιαφανές ιδεολογικό στίγμα. Μία στρατηγική για τη διεύρυνση (που είναι θεμιτή για ένα κόμμα που διεκδικεί την εξουσία), όταν γίνεται χωρίς αρχές και χωρίς πολιτικές και ιδεολογικές άγκυρες,

αυτοακυρώνεται και λειτουργεί επιφέροντας τα αντίθετα αποτελέσματα. Οδηγεί στην ακύρωση της παραγωγής ουσιαστική πολιτικής που να εκφράζει κοινωνικά συμφέροντα και στην παραδοχή μία εργαλειακής αντίληψης για την πολιτική που μετέρχεται όλα τα μέσα για πετύχει τον σκοπό της.

Αντί να δίνει την μάχη της πειθούς ευρύτερων ψηφοφόρων και κομματιών της κοινωνίας με όρους μάχης για την ηγεμονία στο επίπεδο του πολιτικού, μπαίνει στο πεδίο της ηγεμονίας των αντίπαλων πολιτικών χώρων, ενισχύει τις θέσεις τους και τις κανονικοποιεί.

Η απονέκρωση της εσωτερικής ζωής του κόμματος, που είχε ξεκινήσει την περίοδο 2015-2019, επιταχύνθηκε την περίοδο 2019-2023. Τα κεντρικά όργανα δεν συνεδρίαζαν ή συνεδρίαζαν τυπικά για να εγκρίνουν προειλημμένες αποφάσεις, ενώ οι οργανώσεις μελών οδηγήθηκαν σε σταδιακή αποδυνάμωση και σε έναν διακοσμητικό ρόλο. Η εσωτερική ζωή του κόμματος απονευρώθηκε μην επιτρέποντας τον εσωτερικό διάλογο και δημιουργώντας κλίμα καχυποψίας για οποιαδήποτε κριτική. Ταυτόχρονα άφησε το πεδίο ελεύθερο για ανάπτυξη παραγοντισμών και προσωπικών στρατηγικών μετατρέποντας ένα -άλλοτε-ζωντανό κόμμα σε εκκολαπτήριο ατομικών φιλοδοξιών και οικοδόμησης πολιτικών καριερών. Σε αυτό είχαν ευθύνη και οι αρκετοί (υποψήφιοι) τοπικοί βουλευτές/ριες που έβλεπαν τις οργανώσεις μελών ως πεδίο δημιουργίας προσωπικών στρατών ψηφοφόρων, προκαλώντας διαγκωνισμούς και αρνητικό κλίμα.

Σε κάθε περίπτωση η ρευστοποίηση της κομματικής ζωής προκάλεσε την αποσύνδεση του κόμματος από την κοινωνία. Ο ΣΥΡΙΖΑ απώλεσε το αισθητήριο της επαφής με τον κόσμο, έμεινε εκτός κινημάτων, απομακρύνθηκε από την τοπική αυτοδιοίκηση και τη νεολαία.

Η αντιμετώπιση της εσωτερικής λειτουργίας ως πάρεργο που δημιουργεί προβλήματα, επιτάχυνε την αποπολιτικοποίηση και μετέτρεψε τον ΣΥΡΙΖΑ σε ένα κόμμα αμιγώς αρχηγικό, όπου ο Πρόεδρος είναι η απόλυτη αρχή και κάθε κριτική καθίστατο συνώνυμη της υπονόμευσης. Ο μεσσιανισμός και η αποθέωση του ηγέτη δεν αποτελούν σημερινά φαινόμενα με την εκλογή του Σ. Κασσελάκη. Προϋπήρχαν και επί Α. Τσίπρα και έστρωσαν τον δρόμο στη σημερινή διαλυτική κατάσταση. Άλλωστε στο κομματικό Συνέδριο του 2022 η ροπή αυτή πήρε και θεσμικά χαρακτηριστικά με την αναθεώρηση του Καταστατικού του ΣΥΡΙΖΑ που επέτρεψε στον εκάστοτε Πρόεδρο να εκλέγεται από τα μέλη, ακόμα και αν αυτά εγγράφονταν με την εμφάνιση στην κάλπη.

Ο ΣΥΡΙΖΑ ως αποτέλεσμα του αντιφατικού το πολιτικού λόγου αλλά και της οργανωτικής του ρευστοποίησης ως κόμμα, δεν τροφοδότησε ούτε τροφοδοτήθηκε από τα κοινωνικά κινήματα. Αντιθέτως ακολούθησε μία «πολιτική από τα πάνω», κεντρικής εκφωνήσης συνθημάτων, τα οποία όμως δεν έβρισκαν το απαραίτητο έδαφος στην κοινωνία για να ριζώσουν και να μπορέσουν να οργανώσουν, αλλά και να εκφράσουν μία κοινωνική αντιπολίτευση. Ο ΣΥΡΙΖΑ απομακρύνθηκε από την οργανωμένη κοινωνία (εργατικά συνδικάτα, αυτοδιοικητικές κινήσεις, οργανώσεις νεολαίας κ.α.) σε μία περίοδο που και αυτή βρισκόταν σε υποχώρηση. Η απουσία μέριμνας για την οργάνωση της κοινωνίας και της σύνδεσης με αυτήν είχε ως αποτέλεσμα να κάνει πολιτική σε «περιβάλλον εργαστηρίου». Οι παρεμβάσεις περιορίστηκαν σε ομιλίες στη Βουλή, σε δελτία τύπου και κομματικές εκδηλώσεις. Η προτεραιοποίηση της «πολιτικής από τα πάνω» έγινε ταυτόσημη με την απώλεια της εμπιστοσύνης στον λαϊκό παράγοντα, στον οποίο είχε βασιστεί μέχρι το πρώτο

εξάμηνο του 2015. Ο φαύλος κύκλος της κρίσης της πολιτικής και της κοινωνικής Αριστεράς μπήκε σε κίνηση τραβώντας και τις δύο προς τα κάτω, αφήνοντας το πεδίο ελεύθερο στη Δεξιά να οικοδομήσει την ηγεμονία της ανενόχλητη.

Όλα τα παραπάνω είχαν ως αποτέλεσμα ο ΣΥΡΙΖΑ κατά την περίοδο 2019-2023 να ακολουθήσει μία αντιπολιτευτική γραμμή απέναντι στην κυβερνητική πολιτική της Νέας Δημοκρατίας που στερούνταν αιχμών, κοινωνικής απεύθυνσης και αξιοπιστίας. Η ηγεσία του ΣΥΡΙΖΑ πίστευε ότι το 32% των εθνικών εκλογών του 2019 που έλαβε ο ΣΥΡΙΖΑ ήταν ένα ποσοστό δεδομένο. Το υψηλό αυτό ποσοστό θα αρκούσε να οδηγήσει στην πτώση της κυβέρνησης στις επόμενες εκλογές χωρίς ιδιαίτερη προσπάθεια στο πολιτικό και κοινωνικό πεδίο.

Αυτό που αγνοήθηκε είναι ότι στην μεταμνημονιακή περίοδο και την περίοδο των πολλαπλών κρίσεων (πανδημία, ενεργειακή κρίση, πληθωρισμός, πόλεμος) συντελέστηκαν ριζικές κοινωνικές μετατοπίσεις και το χτίσιμο της ηγεμονίας της Δεξιάς γύρω από τη «σταθερότητα» και την «κανονικότητα». Το χαμήλωμα του πήχη των κοινωνικών προσδοκιών και η άπλετη χρηματοδότηση της κυβέρνησης από ευρωπαϊκούς πόρους για την χρηματοδότηση των αναγκαίων δαπανών έδωσαν τη δυνατότητα στην κυβέρνηση της Δεξιάς να χτίσει νέους κοινωνικούς συνασπισμούς εξουσίας, να προσεταιριστεί κρίσιμες κοινωνικές ομάδες (μισθωτοί, νεολαία) και να οργανώσει την ηγεμονία της.

Ο πολλαπλώς αντιφατικός δημόσιος πολιτικός λόγος του ΣΥΡΙΖΑ για την πανδημία και τους εμβολιασμούς στέρησε επιπλέον αξιοπιστία σε σχέση με αυτή που είχε ήδη χαθεί από την κυβερνητική περίοδο 2015-2019. Σε μία περίοδο που η κοινωνία ζητούσε σταθερότητα, ο ΣΥΡΙΖΑ επένδυσε αποκλειστικά σε μία τακτικής φθοράς σε προσωπικό επίπεδο του Κ. Μητσοτάκη πάνω σε υπαρκτά και εξοργιστικά σκάνδαλα, χωρίς όμως να συνθέτει ένα θετικό αφήγημα με χαρακτηριστικά αξιοπιστίας.

Όλα τα παραπάνω διαμόρφωσαν τις συνθήκες για την αποχώρηση από τον ΣΥΡΙΖΑ όσων συγκρότησαν τη Νέα Αριστερά και τα σημερινά διαλυτικά φαινόμενα στο κόμμα της αξιωματικής αντιπολίτευσης.

Ευθύνη για την καταστροφική τροπή που πήρε ο ΣΥΡΙΖΑ φέρουμε και όλοι όσοι συμμετείχαμε από θέσεις ευθύνης στο κόμμα αυτό, ο καθένας βεβαίως στο μέτρο που του αναλογεί. Συγκεκριμένα, πολλοί από μας συναίνεσαν, δεν αντιτάχθηκαν, ή δεν αντιτάχθηκαν εγκαίρως στην έξω από αρχές διεύρυνση, στη διολίσθηση στον εθνικισμό, στην υπολειτουργία των κομματικών οργάνων, στον αρχηγισμό, στην εκλογή του προέδρου από τη βάση, στην πλαδαρή και ασαφή κυβερνητική πρόταση για τις εκλογές του 2023. Με τη στάση μας αυτή συμβάλαμε δυστυχώς και εμείς στην πορεία κρίσης της Αριστεράς
2015-2019

Η κρίση όμως της Αριστεράς (και φυσικά και του ΣΥΡΙΖΑ) δεν ξεκινάει στην περίοδο της αξιωματικής αντιπολίτευσης, αλλά στην περίοδο της κυβέρνησης 2015-2019. Δεν είναι σκόπιμο να αξιολογηθεί σε αυτό το σημείο το σύνολο του κυβερνητικού έργου. Η συνθήκη της ήττας του 2015 και η εκβιαστική εφαρμογή της μνημονιακής πολιτικής από την τότε κυβέρνηση αναγκαστικά δημιουργούν διαφορετικές αναγνώσεις και αποτιμήσεις εντός της Αριστεράς, που μέχρι και σήμερα διχάζουν και συντηρούν μία ανοιχτή πληγή. Με δεδομένη

την λαϊκή κινητοποίηση, την πίστη στην «ελπίδα που έρχεται» και την ηθική ανάταση του ελληνικού λαού, η αναγκαστική προσγείωση στην μνημονιακή πραγματικότητα δικαιολογημένα προκαλεί συναισθήματα ματαίωσης, απογοήτευσης και αποστροφής στην πολιτική και την Αριστερά.

Η αποτίμηση του κυβερνητικού έργου είναι συνολικά θετική. Η διακυβέρνηση της χώρας υπό εξαιρετικά δύσκολες συνθήκες και με τους μνημονιακούς καταναγκασμούς υπήρξε επιτυχής. Η χώρα εξήλθε από τα μνημόνια και επιτεύχθηκε μια ευνοϊκή ρύθμιση για το χρέος. Υπογράφηκε η Συμφωνία των Πρεσπών. Υπήρξαν μέτρα με θετικές υλικές επιπτώσεις για τους εργαζομένους και την φτωχοποιημένη ελληνική κοινωνία. Αντίστοιχα, υπήρξαν και στοιχεία της κυβερνητικής πολιτικής εκείνης της περιόδου της περιόδου που έχουν αφήσει αρνητικό αποτύπωμα. Η κυβερνητική εμπειρία αντικειμενικά μετασημάτισε τον ΣΥΡΙΖΑ από ένα κόμμα της ριζοσπαστικής Αριστεράς με οργανική σχέση με τα κοινωνικά κινήματα και την οργανωμένη κοινωνία σε ένα κυβερνητικό κόμμα που έπρεπε να διαχειριστεί την διακυβέρνηση της χώρας σε συνθήκες χρεοκοπίας και απώλειας της λαϊκής κυριαρχίας.

Ασκείται μία κριτική από ορισμένα κόμματα της Αριστεράς ότι ο ΣΥΡΙΖΑ δεν έπρεπε να συνθηκολογήσει το καλοκαίρι του 2015, ότι δεν έπρεπε να υπογράψει το τρίτο μνημόνιο. Ότι ο ΣΥΡΙΖΑ «πρόδωσε τον λαό» και δεν υπερασπίστηκε την θέση «καμία θυσία για το ευρώ».

Όμως εδώ πρέπει να είμαστε σαφείς.

Μπροστά στην απολύτως πραγματική απειλή για έξοδο από το ευρώ, ο βολонταρισμός αυτός δεν θα ήταν καλός σύμμαχος για τα συμφέροντα του ελληνικού λαού, τα οποία είχε λαϊκή εντολή να υπερασπιστεί η κυβέρνηση του ΣΥΡΙΖΑ. Αντιθέτως θα ήταν ο καλύτερος σύμμαχος μερίδων του κεφαλαίου, που δεν θα τους άγγιζε μία τέτοια υποτίμηση και θα μπορούσαν να διασπαθιστούν την υποτιμημένη δημόσια περιουσία. Όσοι φαντασιώνονται πως η έξοδος από το ευρώ θα ήταν το «μαγικό ραβδί» που θα απελευθέρωνε την χώρα από τα Μνημόνια θα επέτρεπε στην Ελλάδα να ανασυγκροτηθεί με βάση το υποτιμημένο νόμισμα, αγνοούν ότι για να σταματήσει η υποτίμηση με περιορισμένα συναλλαγματικά αποθέματα, η Ελλάδα θα έπρεπε ξανά να δανειστεί από τους ίδιους δανειστές και με επαχθέστερους όρους. Όπως επίσης, τέτοιες αναλύσεις, υπό το πρίσμα ενός ωμού οικονομισμού, αγνοούν παντελώς ότι οι εξελίξεις στο κοινωνικό και πολιτικό επίπεδο θα ήταν εξαιρετικά δυσμενείς.

Με μοναδικό κριτήριο τα συμφέροντα των εργαζομένων και των συνταξιούχων, της κοινωνίας που ήδη είχε φτωχοποιηθεί την περίοδο 2010-2014, το πραγματικό ενδεχόμενο της περαιτέρω φτωχοποίησης μέσω της υποτίμησης του νομίσματος, δεν μπορούσε να αποτελέσει επιλογή για μία κυβέρνηση της Αριστεράς. Στο όνομα του «καμία θυσία για το ευρώ», δεν θα μπορούσε να θυσιαστεί ο ελληνικός λαός για λόγους ιδεολογικής καθαρότητας και αλαζονικού δογματισμού.

Για την Αριστερά, η πολιτική λαμβάνει χώρα στο πεδίο του πραγματικού και όχι στο πεδίο του φαντασιακού και του βολонταρισμού.

Αυτοί που μέχρι και σήμερα βλέπουν «προδοσία του λαού» και «ξεπούλημα της λαϊκής εντολής» το καλοκαίρι του 2015, δεν αντιλαμβάνονται ότι στην πολιτική υπάρχει και η ήττα

και ο συμβιβασμός. Πόσο δε μάλλον σε συνθήκες τόσο άνισου συσχετισμού δύναμης, σε διεθνές επίπεδο, για την Αριστερά.

Μέσα από αυτή την ήττα του καλοκαιριού του 2015, ο ΣΥΡΙΖΑ κέρδισε τις εκλογές του Σεπτεμβρίου του 2015.

Ακόμα όμως και σε αυτή την ιδιάζουσα συνθήκη, οι απαντήσεις που έδωσε ο ΣΥΡΙΖΑ στα ερωτήματα αυτής της «κρίσης ταυτότητας» δεν ήταν μονόδρομος.

Η αποσύνδεση από την κοινωνία, η κατασκευή «γυάλινων πύργων» και η αποκοπή από τα λαϊκά στρώματα που τον ανέδειξαν σε κυρίαρχη πολιτική δύναμη δεν ήταν μονόδρομος. Αυτό οδήγησε στην απώλεια εμπιστοσύνης προς τον ΣΥΡΙΖΑ και την Αριστερά, την ματαίωση και την απόσυρση της κοινωνίας από την ενεργό πολιτική, πυροδοτώντας μία κρίση κοινωνικής εκπροσώπησης που υπάρχει μέχρι σήμερα.

Η αποφυγή της συζήτησης για την ήττα του καλοκαιριού του 2015 δεν ήταν μονόδρομος. Αυτό έδωσε τη δυνατότητα στο «αντι-ΣΥΡΙΖΑ μέτωπο» να κατασκευάσει το δικό του αφήγημα με την βοήθεια των ΜΜΕ, αποκρύπτοντας την ευθύνη του για τους λόγους που διαμόρφωσαν την αντικειμενικά δυσμενή διαπραγματευτική θέση της κυβέρνησης ΣΥΡΙΖΑ. Επιπλέον, οποιαδήποτε κριτική ασκήθηκε στην κυβέρνηση από την Αριστερά -ακόμη και μέσα από τον ΣΥΡΙΖΑ- θεωρήθηκε ως κομμάτι του «αντι-ΣΥΡΙΖΑ» μετώπου με αποτέλεσμα να μην λαμβάνεται υπόψη, να εξοβελίζεται στο «πυρ το εξώτερον» και να αποκόπτεται σχέσεις με τμήματα της Αριστεράς και της κοινωνίας που είχαν ειλικρινή αγωνία για την έκβαση του εγχειρήματος.

Η συνθηκολόγηση με ιδιωτικά συμφέροντα, την Εκκλησία και επιχειρηματίες δεν ήταν μονόδρομος. Δεν επιχειρήθηκαν απαραίτητες τομές υπό το φόβο πολιτικού κόστους, όπως για παράδειγμα ο διαχωρισμός Κράτους-Εκκλησίας, όπου η φοβικότητα της ηγεσίας του ΣΥΡΙΖΑ οδήγησε στην υποχώρηση απέναντι σε πιέσεις που ασκήθηκαν. Η επιρροή των ιδιωτικών συμφερόντων σε συγκεκριμένους κλάδους δεν μειώθηκε. Αντίθετα υπήρχαν συμπεριφορές στελεχών της κυβέρνησης που την εξέθεσαν πλήττοντας την Αριστερά στο ηθικό επίπεδο.

Η μη εκπόνηση -στην πράξη- μίας στρατηγικής για την απλή αναλογική, επίσης, δεν ήταν μονόδρομος. Η απλή αναλογική αποτέλεσε μία θεσμική τομή που εξίσωσε την δύναμη της κάθε ψήφου δίνοντας της την ίδια επιρροή, ικανοποιώντας ένα από τα σημαντικότερα αιτήματα για την ενίσχυση της θεσμικά κατοχυρωμένης δημοκρατικής λειτουργίας. Παρόλο που η ψήφιση της απλής αναλογικής έγινε το 2016, αυτή δεν συνοδεύτηκε από μία αντίστοιχη στρατηγική με σκοπό τον διεμβολισμό του «αντι-ΣΥΡΙΖΑ «μετώπου».

Φυσικά κανείς δεν ξεχνάει την απαράδεκτη και εμπρηστική αντιπολίτευση του αντι-ΣΥΡΙΖΑ μετώπου, η οποία γινόταν από τα δεξιά. Όμως η στρατηγική ενός κυβερνητικού κόμματος της Αριστεράς έπρεπε να βλέπει με ορίζοντα στις μεθεπόμενες εκλογές που θα ετίθετο σε ισχύ η απλή αναλογική, να ρίχνει γέφυρες, να πιέζει προγραμματικά και να ανοίγει ρωγμές. Αυτό έγινε μόνο με τη Συνθήκη των Πρεσπών (με το ΠΑΣΟΚ να συνασπίζεται με τη βαθιά συντήρηση και τον εθνικισμό). Εν ολίγοις, η απλή αναλογική δεν λειτούργησε και απαξιώθηκε το 2023, επειδή προφανώς και οι υπόλοιπες προοδευτικές και αριστερές δυνάμεις είχαν τη

δική τους κοντόφθαλμη τακτική, αλλά και επειδή ο ΣΥΡΙΖΑ δεν εκπόνησε έγκαιρα δική του στρατηγική μετωπικών συμμαχιών.

3Δ: Ένας πρώτος απολογισμός

Η Νέα Αριστερά αποτελεί «ώριμο τέκνο» αυτής της πυκνής, αντιφατικής αλλά και με πολλές δυνατότητες, συγκυρίας. Η Νέα Αριστερά ιδρύθηκε για να συμβάλει στις πολιτικές εξελίξεις, να δώσει διέξοδο στην δυσφορία των πολιτών, να συνδεθεί και να πρωτοστατήσει στους αγώνες σε κοινωνικό και τοπικό επίπεδο στο πλάι των κοινωνικών κινημάτων που αναπτύσσονται και να αγωνιστεί για ρήξεις και τομές με το υπάρχον μοντέλο πολιτικής.

Μπορεί η αφορμή της ίδρυσής της να είναι ο εκφυλισμός του ΣΥΡΙΖΑ υπό τη νέα του ηγεσία, τα αίτια της όμως είναι βαθύτερα και πιο ουσιαστικά. Απαντάνε σε μία κρίσιμη ανάγκη κοινωνικής έκφρασης και παραγωγής ριζοσπαστικής πολιτικής. Η Νέα Αριστερά και μπορεί και θέλει να πρωταγωνιστήσει στην παραγωγή ενός νέου παραδείγματος στην πολιτική ζωή του τόπου, με αυτοπεποίθηση για τις ιδέες και αξίες της Αριστεράς, για να προσφέρει κοινωνική διέξοδο την κρίσιμη αυτή χρονική στιγμή.

Από τη στιγμή της συστάσής της, η Νέα Αριστερά αγωνίστηκε για να επιστρέψει η πολιτική. Αυτό, όχι μόνο είναι ένα ουσιαστικό επίδοιο, αλλά συνιστά την αναγκαία συνθήκη για να μπορεί να ευοδωθεί ένα αριστερό ριζοσπαστικό πολιτικό σχέδιο. Η Αριστερά αναπνέει μέσα σε συνθήκες πολιτικής, μέσα από την παραγωγή ιδεών και πολιτικών, μέσα από την υπεράσπιση των αξιών της, μέσα από του κοινωνικούς αγώνες για τις αξίες αυτές, μέσα από τις ρήξεις και τις τομές που θέλει να φέρει στην κοινωνία και την οικονομία. Όχι μέσα από την αντιπολιτική και την παραπολιτική. Θέλουμε να επιστρέψει η πολιτική, όχι γενικά και αόριστα, αλλά γιατί μέσα από αυτή την διαδικασία ενεργοποιούνται οι μηχανισμοί της κοινωνικής αλλαγής, μέσα από την πολιτική δίνονται οι σημαντικοί αγώνες για την κοινωνία, μέσα από την πολιτική αλλάζουν οι συνειδήσεις και μέσα από την πολιτική δίνεται η πιο κρίσιμη μάχη για την ηγεμονία των ιδεών.

Στόχος μας είναι να φτιάξουμε ένα νέο παράδειγμα πολιτικής, όπου το ύφος, η ρητορική και ο δημόσιος λόγος συμβαδίζουν με την μάχη που δίνουμε στο κοινωνικό και πολιτικό πεδίο. Η ριζοσπαστικότητα και η μαχητικότητα της Αριστεράς δεν κρίνεται από το τί λέμε και το πως το λέμε. Κρίνεται από το πως το κάνουμε και τι μάχες δίνουμε. Φτιάχνουμε το παράδειγμα μας μέσα από την πρακτική, όχι μόνο μέσα από βερμπαλισμούς και διακηρύξεις προθέσεων. Η λαϊκότητά μας χτίζεται με βάση την συγκρότηση ισχυρών δεσμών με την κοινωνία, με τους αγώνες για την υπεράσπιση των συμφερόντων της, όχι μέσα από εύκολες και ανέξοδες ατάκες.

Μέσα σε αυτό το διάστημα, η Νέα Αριστερά κατάφερε να αφήσει ένα σημαντικό αποτύπωμα. Έφερε στο προσκήνιο πολιτικά ζητήματα ενισχύοντας την παρέμβαση της Αριστεράς στον δημόσιο λόγο. Συγκρούστηκε με βασικές κυβερνητικές επιλογές εντός και εκτός Βουλής και άσκησε σκληρή αντιπολίτευση δομημένη και προγραμματική. Πήρε πρωτοβουλίες στο πολιτικό επίπεδο για την ανάγκη συγκρότησης μετώπων σε κρίσιμα ζητήματα και δεν έβαλε νερό στο κρασί της. Υπερασπίστηκε θέσεις και αξίες της ριζοσπαστικής και ανανεωτικής Αριστεράς, χωρίς να υπολογίζει αν είναι πλειοψηφικές μέσα στην κοινωνία ή αν θα έχουν πολιτικό κόστος. Στάθηκε στην σωστή πλευρά της Ιστορίας όποτε κλήθηκε να πάρει θέσεις, χωρίς θολά μηνύματα και με καθαρή άποψη. Συγκροτήθηκε

οργανωτικά σε όλη την Ελλάδα, κινητοποιώντας κόσμο της Αριστεράς και έκανε δικτυώσεις σε συλλογικούς χώρους. Κατάφερε να αποκτήσει δική της παρουσία και να γίνει ορατή στον βαθμό που αυτό ήταν εφικτό. Συμμετείχε σε όλες τις αντιπολεμικές, αντιφασιστικές και αντιρατσιστικές κινητοποιήσεις, στη Γενική Απεργία, στο Πολυτεχνείο και την Πρωτομαγιά, στις διαδηλώσεις για τη Λάρκο, για τα Τέμπη, για το έγκλημα στην Πύλο, στις κινητοποιήσεις για τις γυναικοκτονίες, τον Ζακ Κωστόπουλο, τις δολοφονίες και τους βασανισμούς σε αστυνομικά τμήματα. Η νεολαία διοργάνωσε με μεγάλη επιτυχία το πρώτο της Φεστιβάλ.

Προφανώς οι δυσκολίες και οι προκλήσεις ήταν και είναι πολλές. Η αποτυχία της Νέας Αριστεράς στις ευρωεκλογές, στις πρώτες εκλογές που συμμετείχε κατέδειξε ότι η Νέα Αριστερά αν θέλει να πετύχει πρέπει να εργαστεί σκληρά για να υπερβεί δομικά προβλήματα που υπάρχουν. Και κυρίως είναι κρίσιμο να αναδειχτούν για να αντιμετωπιστούν έγκαιρα.

Πρώτον, μία από τις βασικές προκλήσεις για τη Νέα Αριστερά είναι να κατορθώσει να συγκροτήσει μία δική, αυτόνομη πολιτική ταυτότητα. Προφανώς, αυτό δεν είναι εύκολος στόχος αφού δεν προέκυψε από παρθενογένεση, αλλά φέρει μαζί της το φορτίο μίας μακράς ιστορικής πορείας. Σε μία συνθήκη όμως κρίσιμη για την Αριστερά και ειδικά για τον χώρο από τον οποίο προήλθε η Νέα Αριστερά, κάτι τέτοιο είναι αναγκαίο. Για το κόμμα μας, δεν αρκεί να λειτουργήσει ως μία καλή εκδοχή του ΣΥΡΙΖΑ, από την στιγμή που ο τελευταίος έχει κλείσει τον ιστορικό του κύκλο. Πρέπει να απαντήσει στις προκλήσεις για την Αριστερά σε μία συγκυρία πολιτικής απαξίωσης και αδιαφορίας και κοινωνικής δυσαρέσκειας που δεν βρίσκει πολιτική έκφραση. Πρέπει να λειτουργήσει, όχι ακολουθώντας πεπατημένες οδούς που σήμερα μπορεί να είναι αναποτελεσματικές, αλλά χωρίς φόβο να καινοτομήσει και να ανανεώσει το πολιτικό ρεπερτόριο της Αριστεράς. Προφανώς ένα τέτοιο εγχείρημα δεν είναι εύκολο, ούτε μπορεί να γίνει μέσα σε μία μέρα. Απαιτεί σχέδιο, οργάνωση του σχεδίου, τόλμη και διαμόρφωση μίας κουλτούρας ανοιχτής και όχι φοβικής.

Το 1968 η ανανέωση έγινε συνώνυμο της σύγκρουσης με τον σταλινισμό με κεντρικό αίτημα την ελευθερία και την δημοκρατία εντός κόμματος, αλλά και για την κοινωνία. Το 1991, η ανανέωση σήμαινε την προσπάθεια της Αριστεράς να τοποθετηθεί σε ένα ιστορικά νέο πεδίο μετά την κατάρρευση του υπαρκτού σοσιαλισμού και της Σοβιετικής Ένωσης, απέναντι στα κελεύσματα για το «τέλος της Ιστορίας». Στα μέσα της δεκαετίας του 2000, ανανέωση σήμαινε η σύνδεση με τον ριζοσπαστισμό των κοινωνικών κινημάτων και η σύγκρουση με τους νεοφιλελεύθερους μονόδρομους. Το 2012, η ανάληψη της ευθύνης για την «κυβέρνηση της Αριστεράς» σε μία συνθήκη χρεοκοπίας και κοινωνικής κατάρρευσης. Το 2024, ανανέωση σημαίνει η ανασυγκρότηση της Αριστεράς με ριζοσπαστικές και προγραμματικές προϋποθέσεις και ο αγώνας στο πεδίο της ιδεολογικής ηγεμονίας με όρους κοινωνικής οργάνωσης, ενδυνάμωσης και γείωσης.

Δεύτερη πρόκληση είναι η αδυναμία της Νέας Αριστεράς να πείσει και να εντάξει οργανωτικά ανθρώπους που στο προηγούμενο χρονικό διάστημα δεν ήταν στον ΣΥΡΙΖΑ. Με αυτό τον τρόπο, αυξάνονται οι δυσκολίες για τη Νέα Αριστερά να συγκροτήσει νέα ταυτότητα, να ανανεώσει το πολιτικό της πρόγραμμα και να απευθυνθεί σε ευρύτερα ακροατήρια. Επιπλέον γίνεται πιο δύσκολη η ανανέωση του πολιτικού της προσωπικού που είναι απαραίτητη για την συγκρότηση μίας νέας Αριστεράς. Ένας λόγος προφανής για τη δυσκολία ένταξης νέων ανθρώπων στο εγχείρημα είναι η κρίση της Αριστεράς και η απαξίωσης της πολιτικής. Την ίδια στιγμή όμως πρέπει και οι δομές της Νέας Αριστεράς να γίνουν πιο

ανοιχτές, να ενθαρρύνουν την ένταξη και την αξιοποίηση νέων μελών και να διαμορφωθεί μία νέα κουλτούρα με στοιχεία τομής και συνέχειας και όχι αποκλειστικά συνέχειας.

Τρίτον, το πολιτικό μήνυμα της Νέας Αριστεράς οφείλει να γίνει πιο σαφές, πιο εστιασμένο και πιο αιχμηρό. Να περιλαμβάνει εκτός από την απαραίτητη κριτική στην κυβερνητική πολιτική, συγκεκριμένες προτάσεις που να έχουν τη δυνατότητα να απαντάνε στα πραγματικά προβλήματα της κοινωνίας και ταυτόχρονα να μετατρέπονται σε λαϊκά αιτήματα. Δεν αρκεί μόνο η επεξεργασία θέσεων. Η διαδικασία της προτεραιοποίησης, της εύρεσης αιχμών και της παραγωγής μηνύματος είναι μία βαθιά πολιτική διαδικασία. Μέσω αυτής αποκαθίσταται η επικοινωνία με την κοινωνία και μέσω αυτής επιτυγχάνεται η παρέμβαση της Νέας Αριστεράς.

Τέταρτον, είναι ζωτικής σημασίας για τη Νέα Αριστερά η οργανική σύνδεση με την κοινωνία και η επιστροφή στην «πολιτική από τα κάτω». Αυτό σημαίνει ότι πρέπει να πυκνώσουμε τις προσπάθειες μας για παρέμβαση στο εργατικό κίνημα, την τοπική αυτοδιοίκηση, τις επαγγελματικές ενώσεις, στο φοιτητικό κίνημα και τη νεολαία. Η σημασία αυτή της δικτύωσης είναι σημαντική για να τροφοδοτηθεί η Νέα Αριστερά με γνώσεις και εμπειρία μέσα από τη ζύμωση στα επιμέρους θέματα αλλά και να τροφοδοτήσει αντίστοιχα τις ίδιες τις συλλογικότητες, ενδυναμώνοντας τις θέσεις της Αριστεράς στην κοινωνία.

Έναν χρόνο μετά την συγκρότηση της Κοινοβουλευτικής Ομάδας της Νέας Αριστεράς και 6 μήνες μετά την Ιδρυτική μας Συνδιάσκεψη όσες και όσοι συμμετέχουμε στη Νέα Αριστερά νιώθουμε δικαιωμένες και δικαιωμένοι με την επιλογή μας. Όχι μόνο γιατί προβλέψαμε τις εξελίξεις στον ΣΥΡΙΖΑ, αλλά κυρίως γιατί πιστεύουμε ότι η Νέα Αριστερά θέτει τις προϋποθέσεις για την ανασυγκρότηση του χώρου της ριζοσπαστικής και ανανεωτικής Αριστεράς, απελευθερώνει ενεργές δυνάμεις και τους δίνει τη δυνατότητα να αποτιμήσουν το παρελθόν, να αγωνιστούν στο παρόν και να οραματιστούν το μέλλον με ελπίδα.

3Ε: Η πολιτική στρατηγική της Νέας Αριστεράς

Υπάρχει ένα μεγάλο παράδοξο σήμερα στην πολιτική ζωή του τόπου. Από την μία υπάρχει πολιτική κυριαρχία της κυβέρνησης της Δεξιάς και ταυτόχρονα μία βαθιά κρίση και απαξίωση της αντιπολίτευσης. Το παράδοξο βασίζεται στο ότι η κοινωνική δυσαρέσκεια για την πολιτική της κυβέρνησης από την μία είναι πολύ μεγάλη, ενώ την ίδια στιγμή η κυριαρχία της Δεξιάς στο πολιτικό σκηνικό μοιάζει ακόμη εδραιωμένη. Στις πρόσφατες ευρωεκλογές φάνηκαν σημαντικές ρωγμές, όμως από την πλευρά της αντιπολίτευσης δεν αναδείχθηκε κάποια ανταγωνιστική δύναμη που θα μπορούσε στοιχειωδώς να απειλήσει την πρωτοκαθεδρία της Νέας Δημοκρατίας.

Για την υπέρβαση αυτού του πολιτικού παραδόξου με όρους υπέρ των δυνάμεων της εργασίας, η Νέα Αριστερά θα αγωνιστεί σε δύο επίπεδα:

1. Την ανασυγκρότηση της Αριστεράς, την κοινωνική της γείωση και την ενδυνάμωση των κοινωνικών κινημάτων.

Στο πολιτικό επίπεδο η κρίση της Αριστεράς έχει προκαλέσει ένα μεγάλο κενό. Η αποσύνδεση του ΣΥΡΙΖΑ από την πολιτική του μήτρα εδώ και πολύ καιρό, αλλά και οι μετέπειτα εξελίξεις που έχουν προκαλέσει την ουσιαστική διάλυση και ρευστοποίησή του, αφήνουν τον κόσμο που εμπνεύστηκε, κινητοποιήθηκε και πολιτικοποιήθηκε την τελευταία 15ετία στον χώρο της Αριστεράς χωρίς ένα ισχυρό πολιτικό υποκείμενο, οργανωμένο και κοινωνικά γειωμένο. Χιλιάδες πολίτες, σήμερα στέκονται αμήχανοι/ες, διαμορφώνοντας έτσι μία κρίση πολιτικής εκπροσώπησης στον χώρο της Αριστεράς.

Από τις αρχές της δεκαετίας του 2000, οι δυνάμεις που μετέπειτα συγκρότησαν τον ΣΥΡΙΖΑ ενεργοποιήθηκαν και πρωταγωνίστησαν στα κοινωνικά κινήματα που αναδείχθηκαν την εποχή εκείνη. Από το αντιπαγκοσμιοποιητικό κίνημα, τις διεθνείς διαδηλώσεις και τα Κοινωνικά Φόρουμ, τις μεγάλες φοιτητικές κινητοποιήσεις του 2006-7, τον Δεκέμβριο του 2008, το φεμινιστικό κίνημα και τον αντιφασιστικό αγώνα στις γειτονιές της χώρας. Και φυσικά στις μεγαλειώδεις διαδηλώσεις ενάντια στην μνημονιακή πολιτική και στις ιστορικές κινητοποιήσεις των πλατειών και τις λαϊκές συνελύξεις σε όλη την Ελλάδα. Σε όλη αυτή την ιστορική πορεία συμβάλλαμε τόσο με την πολιτική μας πρακτική όσο και με την οργανωτική μας συνεισφορά. Αλλά κυρίως επηρεαστήκαμε από την ώσμωση με το κίνημα και διαμορφώσαμε μία πολιτική ταυτότητα καινούρια. Πατώντας στην ιστορική παρακαταθήκη των προσπαθειών ανανέωσης της Αριστεράς σε διάφορες χρονικές περιόδους, γίναμε οργανικό κομμάτι μίας κοινωνίας που πολιτικοποιήθηκε, κινητοποιήθηκε και εν τέλει άλλαξε τους πολιτικούς συσχετισμούς. Κάτι που φαινόταν ακατόρθωτο μερικά χρόνια πριν.

Αυτή είναι η δική μας Αριστερά που αγωνίστηκε για να συνδέσει του αγώνες για την κοινωνική δικαιοσύνη μέσα από το εργατικό κίνημα με τον αγώνα για την κοινωνική χειραφέτηση και τα δικαιώματα, με τα πολύμορφα κινήματα του φεμινισμού, του αντιρατσισμού, καθώς και το αντιπολεμικό, το ΛΟΑΤΚΙ και το αναπηρικό κίνημα. Αδιαφορώντας για το πολιτικό κόστος, συγκρουόμενη με τη βαθιά συντήρηση ακόμα και όταν είναι πλειοψηφική και οραματιζόμενη έναν καλύτερο κόσμο απέναντι στο νεοφιλελεύθερο μονόδρομο του καπιταλισμού.

Η ανασυγκρότηση και η ενδυνάμωση της Αριστεράς και ο αγώνας για την ηγεμονία στο επίπεδο των ιδεών, των αξιών, των πολιτικών, των πρακτικών και του προγράμματος είναι η προϋπόθεση για να μπορέσει η Νέα Αριστερά να επιτελέσει τον σκοπό της. Η ενεργοποίηση του «Χώρου Διαλόγου και Κοινής Δράσης» με δυνάμεις, σχήματα και πρόσωπα της Ριζοσπαστικής Αριστεράς, της αριστερής σοσιαλδημοκρατίας και της πολιτικής οικολογίας, όπως έχουμε ήδη αποφασίσει, μπορεί να αποτελέσει μια σημαντική βαθμίδα στην ενεργοποίηση δυνάμεων που βρίσκονται κοντά στο πολιτικό σχέδιο της Νέας Αριστεράς.

Στη χώρα μας τα κοινωνικά κινήματα και ο χώρος της κοινωνικής κριτικής βρίσκεται σε κρίση. Κρίση που αποτυπώνεται στην απονέκρωση των δυναμικών της αυτό-οργάνωσης που είχαν εμφανιστεί στα χρόνια του Μνημονίου, την περαιτέρω απονεύρωση του συνδικαλιστικού και φοιτητικού κινήματος, στην υποχώρηση τοπικών κινήσεων που αμφισβητούσαν το κυρίαρχο μοντέλο ανάπτυξης, στη συρρίκνωση του κριτικού διαλόγου και της αντιπαράθεσης με τις πολιτικές της Δεξιάς στον βαθύτερο πυρήνα τους. Αλλά αυτή είναι η μία όψη. Υπάρχει την ίδια στιγμή ένα ευρύ δίκτυο κοινωνικών ριζοσπαστικών και δυναμικών που διαπερνούν την ελληνική κοινωνία. Το κύριο χαρακτηριστικό τους είναι πολιτικοποίηση, που όμως δεν

συνδέεται με αυτό που σχηματικά αποκαλούμε κεντρική πολιτική σκηνή. Και για αυτό πολύ συχνά μένουν εκτός των ραντάρ του παλιού πολιτικού συστήματος.

Ο χώρος της πολιτικής οικολογίας και η ευρύτερη στροφή προς την αναζήτηση ενός δίκαιου και συμπεριληπτικού παραγωγικού μοντέλου, οι διεκδικήσεις του ριζοσπαστικού φεμινισμού και του ΛΟΑΤΚΙ+ κινήματος, τάσεις αμφισβήτησης της συνδικαλιστικής γραφειοκρατίας, αυτό το διάχυτο ρεύμα στη νεολαία του αντιφασισμού και του αντιρατσισμού ως στάση ζωής, η αναζήτηση της ορατότητας από τη δεύτερη μεταναστευτική γενιά συγκροτούν ένα ρευστό και ταυτόχρονα δυναμικό σύμπαν κοινωνικών αναζητήσεων και ριζοσπαστικών πολιτικών στην καθημερινότητα. Οι χειραφετητικές αυτές τάσεις δεν έχουν κεντρική οργάνωση, δεν υπακούουν στην παλιά αντίληψη του κινήματος ως μακρύ χέρι του κόμματος, δεν αποκτούν χώρο στα προγράμματα και στο λόγο της παλιάς Αριστεράς. Συγκροτούν όμως αντιλήψεις, κάνουν την εμφάνισή τους σε κρίσιμες στιγμές, διεξάγουν καθημερινές πολιτισμικές και κοινωνικές μάχες με σαφή οριοθέτηση από το σύμπαν της συντήρησης, της αντίδρασης και των αξιών της ελληνικής Δεξιάς. Αυτό που η γενιά αυτή αντιλαμβάνεται ως πολιτισμική επιλογή αντικειμενικά συγκροτεί ένα πολιτικό διάβημα αμφισβήτησης και αναζήτησης.

Η Νέα Αριστερά ξέρει ποιους θέλει να εκπροσωπή. Όχι με τη λογική της ανάθεσης. Αλλά με τη λογική της συνδιαμόρφωσης και της συμπόρευσης. Ο κόσμος της εργασίας, οι επισφαλώς εργαζόμενοι/ες, η μισθωτή διανοήση με τα μπλοκάκια και τις κάθε είδους εισφορές, η νέα εργατική βάρδια στον τουρισμό και στην εστίαση συγκροτούν αυτή τη στιγμή ένα κοινωνικό μπλοκ το οποίο αποτελεί προτεραιότητα της πολιτικής μας. Για τη συλλογική οργάνωση και έκφρασή του, καθώς αυτό έχει υλικά και μετα-υλικά συμφέροντα από μία ριζική αλλαγή της πορείας της χώρας. Αυτή η προτεραιότητα μεταφράζεται σε ανάλογες προτεραιότητες στην επεξεργασία των πολιτικών θέσεων, τους τρόπους εκφοράς, εντέλει το ίδιο το περιεχόμενο της πρότασης της Νέας Αριστεράς.

2. Την ανάγκη συγκρότησης μετώπου απέναντι στην ηγεμονία του νεοφιλελευθερισμού και την κυβέρνηση της Νέας Δημοκρατίας.

Η Νέα Αριστερά αγωνίζεται για την συγκρότηση μετώπων πάνω σε συγκεκριμένα επίδικα για να αντιμετωπιστεί η πολιτική της κυβέρνησης της Δεξιάς, αλλά και η ηγεμονία του συντηρητισμού και του νεοφιλελευθερισμού. Στο πλαίσιο αυτό ήδη έχει πάρει πρωτοβουλίες μέσα στο κοινοβούλιο και έξω από αυτό, προκρίνοντας τον διάλογο, την ζύμωση και την κοινή δράση σε συγκεκριμένα θέματα με άλλες πολιτικές δυνάμεις, αλλά και με την κοινωνία.

Η Νέα Αριστερά, με αφορμή τις πολιτικές εξελίξεις στην Γαλλία, μίλησε για την ανάγκη συγκρότησης ενός Λαϊκού Μετώπου και στην Ελλάδα. Έχουμε πλήρη επίγνωση ότι οι διαφορές που υπάρχουν ανάμεσα στην ελληνική και την γαλλική πολιτική και κοινωνική πραγματικότητα είναι μεγάλες. Η Γαλλία τα τελευταία χρόνια έχει συγκλονιστεί από μεγάλες και διαρκείς κοινωνικές κινητοποιήσεις ενάντια στη νεοφιλελεύθερη πολιτική του Μακρόν. Τα εργατικά συνδικάτα, οι αγρότες και το φοιτητικό κίνημα έχουν αναλάβει την ευθύνη υπεράσπισης της κοινωνικής δικαιοσύνης. Παράλληλα, η Αριστερά -σε όλες της τις εκφάνσεις- έχει σημαντική πολιτική επιρροή και κοινωνική γείωση σε όλους τους χώρους που αποτελούν πεδία δράσης της πολιτικής αντιπαράθεσης. Υπό την πίεση του λαϊκού κινήματος, αλλά και της Αριστεράς στο πολιτικό επίπεδο, οι σοσιαλιστές αναγκάστηκαν να στραφούν

προς τα αριστερά και να αφήσουν πίσω τους τη νεοφιλελεύθερη συναίνεση της σοσιαλδημοκρατίας.

Στην Ελλάδα απουσιάζουν και οι δύο αυτοί παράγοντες που αποτελούν την αναγκαία συνθήκη για τη συγκρότηση ενός Λαϊκού Μετώπου. Η Νέα Αριστερά θα αγωνιστεί σε αυτό το επίπεδο για να διαμορφώσει τους όρους που θα δώσουν στην κοινωνία απάντηση στο πολιτικό αδιέξοδο.

Η ογκούμενη λαϊκή δυσαρέσκεια οδηγεί στο αίτημα να φύγει η κυβέρνηση της ΝΔ. Η ήττα της δεξιάς και κάθε δεξιάς πολιτικής αποτελεί κεντρικό στόχο της Νέας Αριστεράς και θα εργαστούμε ώστε να υπάρξουν οι προϋποθέσεις για αυτήν. Δική μας ευθύνη είναι αυτή η ήττα να μην συμβεί με όρους δημιουργίας ενός νέου συναινετικού δικομματισμού και κεντρικών νεοφιλελευθερών λύσεων. Αυτό που πραγματικά απουσιάζει σήμερα είναι μία μαχητική Αριστερά που ούτε θα εγκλωβίζεται στην νεοφιλελεύθερη συναίνεση ούτε θα συμβιβάζεται με αυτήν. Μία Αριστερά που μέσα από ένα συγκεκριμένο αντινεοφιλελευθερο και δημοκρατικό πρόγραμμα τομών θα αντιστέκεται στις κυρίαρχες πολιτικές και ταυτόχρονα θα διεκδικεί την διακυβέρνηση.

Αυτό σημαίνει επιμονή στην συγκρότηση κοινωνικών αγώνων και διεκδικήσεων. Πρόγραμμα με καθαρές αιχμές και πολιτική συμμαχιών στην βάση αυτού προγράμματος.

Κόμβοι μιας τέτοιας πρότασης αποτελούν:

1. Το ζήτημα του μισθού και της αναδιανομής υπέρ της κοινωνικής πλειοψηφίας
2. Ο περιορισμός των αγορών και η ανάληψη από το κράτος της ευθύνης για την κοινωνική ευημερία
3. Ο περιορισμός των συνεπειών της κλιματικής κρίσης μέσα από την σύγκρουση με την λογική του κέρδους
4. Η εναντίωση στους πολεμικούς σχεδιασμούς και η υπεράσπιση των δημοκρατικών δικαιωμάτων

Οφείλουμε να είμαστε ειλικρινείς, είναι φανερό ότι βρισκόμαστε σε μία αρνητική συνθήκη ως προς την επίτευξη του παραπάνω στόχου. Δυνάμεις που δυνητικά θα μπορούσαν να συμμετέχουν σε αυτή την συζήτηση βρίσκονται πολιτικά και προγραμματικά σε διαφορετικές πορείες. Με αυτή την έννοια η ενίσχυση της Αριστεράς μπορεί και πρέπει να είναι ο καταλύτης κοινωνικών και πολιτικών εξελίξεων σε πορεία ρήξης με το σημερινό νεοφιλελευθερο, αντιοικολογικό, αυταρχικό και φιλοπολεμικό πλαίσιο που αναπτύσσεται.

Η πολιτική μας για την εναλλακτική πρόταση διαμορφώνεται από θέσεις αυτονομίας και διακριτής αριστερής κομματικής οντότητας και προγραμματικής πρότασης. Κεντροαριστερά σενάρια και συμμετοχή στην διαμόρφωση ενός νέου συναινετικού δικομματικού πλαισίου δεν αφορούν την Νέα Αριστερά.

Η Νέα Αριστερά θέλει να εκπροσωπήσει ένα νέο μοντέλο πολιτικής που έρχεται σε ρήξη με την εικόνα του εκφυλισμού και των παρασκηνιακών σεναρίων. Αυτή τη ρήξη εξέφρασε με τη δράση της στο Κοινοβούλιο, με τις πρωτοβουλίες της για τη συζήτηση γύρω από το γαλλικό παράδειγμα του Λαϊκού Μετώπου, με την επιμονή της στην ανάγκη συγκρότησης ενός

αριστερού προγραμματικού λόγου σύγκρουσης με τη Δεξιά. Ξέρουμε ότι η πρόταση αυτή αφορά ένα ευρύ δυναμικό που έχει να προσφέρει πολλά στην υπόθεση της πολιτικής και κοινωνικής απελευθέρωσης. Απευθύνεται στους χιλιάδες Αριστερούς πολίτες που νιώθουν απογοήτευση και κόπωση. Στους ανθρώπους που καθημερινά αναφωνούν «δεν μπορεί να συνεχίσει αυτή η κατάσταση», αλλά δεν βλέπουν μια χειροπιαστή διέξοδο. Στις ζωντανές και δυναμικές τάσεις στη νεολαία, στον κόσμο της καθημερινής μισθωτής εργασίας, στα κοινωνικά υποκείμενα που ασφυκτιούν και υφίστανται την αντίφαση ανάμεσα στις ατομικές τους προσπάθειες για βελτίωση της ζωής τους και τα εμπεδωμένα όρια που θέτει σε αυτό η πολιτική της Δεξιάς.

Απευθύνεται τέλος, σε κάθε πολιτική δύναμη που αντιλαμβάνεται το αδιέξοδο. Ένα αδιέξοδο στο οποίο έχει οδηγήσει η υποχώρηση της πολιτικής συζήτησης, η συναίνεση στις κύριες επιλογές της Δεξιάς, ο φόβος της σύγκρουσης με τον πυρήνα των αξιακών και εφαρμοσμένων πολιτικών της. Βρισκόμαστε σε ένα εξαιρετικά ρευστό τοπίο. Η εικόνα του, δυστυχώς, δεν αφήνει μεγάλα περιθώρια αισιοδοξίας. Αλλά αυτό είναι η εικόνα στην επιφάνεια και κανείς δεν μπορεί να αποκλείσει φυγόκεντρες δυναμικές, φωνές αμφισβήτησης και αναζήτησης, και κυρίως την απήχηση του αιτήματος των Αριστερών και προοδευτικών πολιτών, του κόσμου της αποχής και της απογοήτευσης, για μια πραγματική -και όχι ρητορική- νέα αρχή.

Ξέρουμε ότι οι μετατοπίσεις δεν συντελούνται εν κενώ. Συντελούνται μέσα από την λαϊκή και κοινωνική κινητοποίηση. Από μικρές και συχνά ανεπαίσθητες μεταβολές που ακριβώς επειδή εκφράζουν ευρύτερα κοινωνικά αιτήματα μετασχηματίζονται σε ορατά κινήματα στη δημόσια σφαίρα. Από πρωτοβουλίες που σπάνε τη λογική της αδράνειας και την ασφάλεια των κάθε λογής μικροκόσμων των επαγγελματιών της πολιτικής. Και την ίδια στιγμή, ξέρουμε ότι για να υπάρξει ένας παραγωγικός χώρος διαλόγου και ανασύνθεσης του χώρου της Αριστεράς με αυτοπεποίθηση και εξωστρέφεια χρειάζεται να μιλάμε με σαφήνεια και συγκεκριμένα.

Η Νέα Αριστερα, στο Πρώτο της Συνέδριο, καταθέτει ένα πρόγραμμα με καθορισμένες προτεραιότητες και στόχους που ανατρέπει την κυριαρχία της Δεξιάς και δίνει μια παραγωγική διέξοδο στο κοινωνικό και πολιτικό μπλοκάρισμα της εποχής μας. Με τον τρόπο αυτό, επιθυμούμε να συμβάλλουμε στη συζήτηση που έχει ανάγκη η ελληνική κοινωνία και η Αριστερά της εποχής μας.

Κεφάλαιο 4: Προγραμματικοί άξονες της Νέας Αριστεράς

4Α. Ένα Αναπτυξιακό Κράτος στην υπηρεσία της δίκαιης παραγωγικής ανασυγκρότησης

Το παραγωγικό μοντέλο της ελληνικής οικονομίας στην μετα-μνημονιακή εποχή εξελίσσεται αναπαράγοντας τις παθογένειες του αντίστοιχου που μας οδήγησαν στην χρεοκοπία. Η πολιτική της κυβέρνησης της Δεξιάς περιστρέφεται γύρω από την έκθεση της Επιτροπής Πισσαρίδη, που συμπυκνώνει τις προτεραιότητές της. Τα συμπεράσματα της επιτροπής αυτής αναδεικνύουν τον πυρήνα του σκληρού νεοφιλελεύθερου προσανατολισμού της κυβέρνησης, ο οποίος κινείται σε αντίθετη κατεύθυνση από τις συζητήσεις που διεξάγονται σε παγκόσμιο επίπεδο στην εποχή των πολλαπλών κρίσεων για αλλαγή παραδείγματος.

Για τη Νέα Αριστερά, η αλλαγή του παραγωγικού και αναπτυξιακού υποδείγματος οφείλει να έχει στον πυρήνα της την ανασυγκρότηση και τον μετασχηματισμό του ελληνικού κράτους σε Αναπτυξιακό Κράτος, ώστε να αντιμετωπιστούν οι μακροχρόνιες δομικές στρεβλώσεις που παράγουν ανισότητες, χαμηλούς ρυθμούς ανάπτυξης και διαρκή ελλείμματα.

Ένα πρόγραμμα ενός αριστερού κόμματος με στόχο τον Σοσιαλισμό του 21^{ου} αιώνα αντιμετωπίζει το παραγωγικό μοντέλο ως κεντρική υπόθεση που συνολικοποιεί τα επιμέρους θέματα πολιτικής. Με άγκυρες τις αξίες της κοινωνικής δικαιοσύνης, της ισότητας, της αλληλεγγύης και της περιβαλλοντικής αειφορίας, ένα αναπτυξιακό κράτος οφείλει να είναι πρωταγωνιστής αυτής της βαθιά μετασχηματιστικής διαδικασίας σε οικονομικό αλλά και σε κοινωνικό επίπεδο.

Στη φάση των πολλαπλών κρίσεων που διανύουμε, οι δομικές αλλαγές και μεταβάσεις (πράσινη, ψηφιακή, γεωπολιτική κλπ.) θέτουν σε κίνδυνο τόσο όσους είναι ήδη από την αδύναμη μεριά των ανισοτήτων όσο και την ανάδειξη νέων ανισοτήτων. Για τη Νέα Αριστερά δε νοείται αναπτυξιακό μοντέλο που δεν θα έχει ως άξονα και στόχο τη δίκαιη μετάβαση

Η Νέα Αριστερά στο πλαίσιο του αναπτυξιακού κράτους προτείνει έναν μετασχηματισμό μέσα από τον οποίο το κράτος, ανασυγκροτείται, αποκτά τα εφόδια για να λειτουργήσει ως δημοκρατικό αναπτυξιακό κράτος. Αποκτά αναπτυξιακή στρατηγική, θεσμικές και οργανωτικές δυνατότητες σχεδιασμού, δημόσιες πολιτικές σε κρίσιμους τομείς και χρηματοδοτικούς θεσμούς.

Για τη Νέα Αριστερά, το κοινωνικό κράτος είναι προϋπόθεση της ανάπτυξης με κοινωνικούς όρους και όχι με κοντόθωρους όρους οικονομικής μεγέθυνσης. Αποτελεί θεμέλιο για την εύρυθμη λειτουργία της κοινωνίας και της οικονομίας. Μεριμνά για την εξασφάλιση των δικαιωμάτων και των δημοσίων αγαθών για όλους τους πολίτες με δημόσιες επενδύσεις. Δεν αφήνει την τύχη της χώρας στο έλεος των αγορών.

Η αλλαγή του αναπτυξιακού υποδείγματος και ο μετασχηματισμός του σημερινού κράτους σε αναπτυξιακό, θα είναι αποτέλεσμα μιας πολυεπίπεδης και απαιτητικής διαδικασίας διοικητικών και θεσμικών μεταρρυθμίσεων. Οργανικό περιεχόμενο της αναπτυξιακής στρατηγικής είναι ένα πρόγραμμα ιεραρχημένων ρήξεων που αντιμετωπίζουν ιστορικές εκκρεμότητες, αναιρούν τις συνεπείες της νεοφιλελεύθερης απορρυθμίσεως, δίνουν στους πολίτες δικαιώματα και στη κοινωνία δυνατότητες σχεδιασμού του μελλοντος, απαντούν στις νέες ανάγκες ανάπτυξης και αναπαραγωγής της κοινωνίας.

Πρέπει να υπάρχει επίγνωση ότι οι μετασχηματισμοί που θα δώσουν απάντηση σε χρόνια προβλήματα του παραγωγικού μοντέλου θα χρειαστούν κοινωνικές συμμαχίες. Οι αναγκαίες

συγκρούσεις με ισχυρά οικονομικά συμφέροντα, με παγιωμένες στρεβλές αντιλήψεις του τι σημαίνει μεταρρύθμιση και με το συντηρητικό εποικοδόμημα του συστήματος εξουσίας, θα χρειαστούν κοινωνικές και πολιτικές μάχες. Κάθε πολιτική πρόταση άλλωστε, χρειάζεται κοινωνικά υποκείμενα για να υλοποιηθεί.

Στον πυρήνα της στρατηγικής για το αναπτυξιακό κράτος είναι η ανάδειξη νέων παραγωγικών υποκειμένων που είναι συμβατά με τους στόχους και τον τρόπο παραγωγής και διανομής. Καθώς οι κυρίαρχες οικονομικές δυνάμεις επιλέγουν να μην επενδύουν μακροπρόθεσμα και στρατηγικά, μόνο οι δικτυωμένες, δυναμικές ΜμΕ και η συνεταιριστική οικονομία μπορούν να αποτελέσουν αξιόπιστους και παραγωγικούς εταίρους στο νέο αναπτυξιακό παράδειγμα. Εξειδικευμένη πολιτική για τη συνεταιριστική οικονομία και την υποστήριξη των ΜμΕ, με δημόσιες και μικτές δομές στήριξης. Προσανατολισμό των νεοφυών επιχειρήσεων στην ένταξη στα παραγωγικά οικοσυστήματα. Αξιοποίηση των δημοσίων προμηθειών για ανάπτυξη καινοτόμων λύσεων για την αντιμετώπιση των κοινωνικών αναγκών (και αύξηση της εγχώριας προστιθέμενης αξίας).

Αυτό προφανώς θέτει ένα συγκεκριμένο καθήκον στο πολιτικό υποκείμενο του μετασχηματισμού. Πώς θα παράξει εκείνες τις απευθύνσεις που θα συγκροτήσουν την κοινωνική συμμαχία. Και πως θα διαμορφώσει τους όρους της συμμετοχής της κοινωνίας για την νομιμοποίηση της πολιτικής πρότασης. Ένα τέτοιο αριστερό σχέδιο μετασχηματισμού χρειάζεται την στήριξη των λαϊκών στρωμάτων, της μεγάλης κοινωνικής πλειοψηφίας για να είναι βιώσιμο και εφικτό. Ακριβώς γι' αυτό κρίσιμη παράμετρος της μετάβασης είναι η οργάνωση των μισθωτών και των λαϊκών τάξεων, η αναζωογόνηση των συνδικάτων, η ανάδειξη νέων δομών και μορφών που να καθιστούν δυνατή τη συμμετοχή σε διαδικασίες δημοκρατικού σχεδιασμού αλλά και για την αξιοποίηση των νέων θεσμών.

Ένα Αναπτυξιακό Κράτος οφείλει να βάλει τις εξής προτεραιότητες για μία κοινωνικά δίκαιη παραγωγική ανασυγκρότηση:

1. Η εργασία στο επίκεντρο του παραγωγικού υποδείγματος

Η κυβέρνηση της Δεξιάς, έχει εδραιώσει ένα εργασιακό μοντέλο φθηνής, ευέλικτης και εξατομικευμένης εργασίας, σε συνδυασμό με εκτεταμένα φαινόμενα εργοδοτικής παραβατικότητας και αυθαιρεσίας ως τη νέα κανονικότητα στην αγορά εργασίας.

Απέναντι σε αυτή την λογική, η Νέα Αριστερά παλεύει για ένα άλλο παραγωγικό μοντέλο, με την εργασία στο επίκεντρο. Σε αυτό το πλαίσιο, η εξασφάλιση αξιοπρεπών μισθών και εργασιακών συνθηκών για τους εργαζόμενους αποτελεί προτεραιότητα για τη Νέα Αριστερά. Τα παραπάνω δεν έχουν μόνο επίπτωση στο κοινωνικό επίπεδο. Σίγουρα, διασφαλίζουν αξιοπρεπείς όρους διαβίωσης και το αίσθημα της ασφάλειας στα ευρύτερα τμήματα της κοινωνίας. Όμως έχουν επιπτώσεις και στο οικονομικό επίπεδο, αφού και δημιουργούν τους όρους για την αύξηση της παραγωγικότητας αλλά και την προώθηση της καινοτομίας και της τεχνολογικής εξέλιξης στην παραγωγική διαδικασία.

Για αυτό απαιτείται αύξηση του κατώτατου μισθού πάνω από τον πληθωρισμό, σε ύψος που να εξασφαλίζει την ανεξάρτητη και αξιοπρεπή διαβίωση των μισθωτών, και επαναφορά της διαπραγματεύσεώς του στους κοινωνικούς ανταγωνιστές. Ενίσχυση των εθνικών κλαδικών συλλογικών συμβάσεων εργασίας, με άρση των εμποδίων επεκτασιμότητας, επαναφορά της

αρχής της ευνοϊκότερης ρύθμισης και αναμόρφωση του θεσμού της διαιτησίας, ενίσχυση των αρμοδιοτήτων και του ρόλου του Οργανισμού Μεσολάβησης και Διαιτησίας (ΟΜΕΔ), στήριξη των συνδικαλιστικών δικαιωμάτων και άρση των περιορισμών του δικαιώματος της απεργίας. Επαναρρύθμιση και μείωση του χρόνου εργασίας: Κατάργηση των διατάξεων για τη 10ωρη και 6ημερη εργασία, μείωση του ανώτατου ετήσιου ορίου νόμιμων υπερωριών, εξίσωση της αποζημίωσης υπερεργασίας και υπερωρίας. Μείωση του εβδομαδιαίου χρόνου εργασίας πλήρους απασχόλησης χωρίς μείωση αποδοχών. Προστασία από τις απολύσεις με την επαναφορά του ειδικά αιτιολογημένου χαρακτήρα των απολύσεων και του ουσιαστικού ελέγχου της σκοπιμότητας των ομαδικών απολύσεων. Αναβάθμιση και στελέχωση των ελεγκτικών μηχανισμών και ιδιαίτερα της Επιθεώρησης Εργασίας και επαναφορά της στο Υπ. Εργασίας ως Γενική Γραμματεία.

[Αναλυτικότερα οι θέσεις για την εργασία στο Παράρτημα]

2. Ένα κοινωνικά δίκαιο και αναπτυξιακό πρόγραμμα δημόσιων δαπανών και επενδύσεων Η δημοσιονομική πολιτική τόσο στο επίπεδο των δημόσιων δαπανών όσο και των φορολογικών εσόδων είναι κομβικής σημασίας για την παραγωγικής ανασυγκρότηση. Πολιτική προτεραιότητα της κυβέρνησης της Δεξιάς είναι η κατασπατάληση των δημόσιων πόρων με δαπάνες που ευνοούν τα οικονομικά συμφέροντα που την στηρίζουν. Αυτό έγινε φανερό με την επιδοματική πολιτική, η οποία κατέληξε να επιδοτεί την αισχροκέρδεια των κρατικά προστατευμένων ιδιωτικών ολιγοπωλίων. Έγινε φανερό με τους υπέρογκους και αδιαφανείς αμυντικούς εξοπλισμούς, που υποθηκεύουν το μέλλον των επόμενων γενιών. Έγινε φανερό με το πλήθος απευθείας αναθέσεων που συντηρούν το πελατειακό σύστημα της Νέας Δημοκρατίας. Έγινε φανερό με το πλήθος ανάθεσης έργων για δραστηριότητες που γίνονταν εντός δημόσιου τομέα σε ιδιωτικές επιχειρήσεις, με την μορφή του outsourcing, που εκτίναξαν το λειτουργικό κόστος του δημόσιου τομέα.

Η υποχρηματοδότηση την ίδια στιγμή κρίσιμων κλάδων του δημόσιου τομέα δημιουργεί πολλαπλές κοινωνικές κρίσεις, και επιπλέον λειτουργεί ανασταλτικά σε οποιαδήποτε προσπάθεια ανάπτυξης ενός νέο παραγωγικού υποδείγματος. Ένα αναπτυξιακό κράτος οφείλει να επενδύει σε ένα δημόσιο Εθνικό Σύστημα Υγείας και στη δημόσια παιδεία, με γενναία αύξηση των δημόσιων δαπανών, σε επίπεδα μεγαλύτερα του ευρωπαϊκού μέσου όρου για να καλυφθεί το χαμένο έδαφος. Οφείλει να αυξήσει την χρηματοδότηση για ένα κοινωνικό κράτος που θα χειραφετεί και θα απελευθερώνει διασφαλίζοντας την ποιοτική αναβάθμιση της εργασίας σε μία δίκαιη κοινωνία.

Επιπλέον πρέπει να αυξηθεί η χρηματοδότηση και να ενισχυθεί ουσιαστικά -με μέσα, προσωπικό αλλά και αρμοδιότητες- ο ελεγκτικός χαρακτήρας τόσο των ρυθμιστικών αρχών όσο και των ανεξάρτητων αρχών. Με αυτό τον τρόπο οι αρχές αυτές μπορούν να διασφαλίσουν καλύτερα τον ρόλο τους στην καταπολέμηση ολιγοπωλιακών πρακτικών, την διαφθορά και την αδιαφάνεια.

Απαραίτητες είναι οι δημόσιες επενδύσεις στις υποδομές, έτσι ώστε να στηρίζεται η ανάπτυξη, αλλά και η δημόσια ασφάλεια σε μία περίοδο τραγικής ελλείψεων της πολιτικής προστασίας, λόγω της κλιματικής κρίσης.

- Η έμφαση σε ένα σιδηροδρομικό δίκτυο που θα διασχίζει με κάθετους και οριζόντιους άξονες την χώρα, και θα συνδέεται με τα λιμάνια είναι στρατηγικής

σημασίας, Όχι μόνο μπορεί να διευκολύνει τις μεταφορές και να αυξήσει την προστιθέμενη αξία, αλλά κυρίως διασφαλίζει με όρους κοινωνικής δικαιοσύνης και περιβαλλοντικής ουδετερότητας τις μεταφορές των πολιτών.

- Η έμφαση στα αντιπλημμυρικά έργα και στην ορθή διαχείριση του νερού είναι επίσης στρατηγικής σημασίας σε μία περίοδο που η λειψυδρία απειλεί τις πόλεις και την αγροτική παραγωγή. Το νερό πρέπει να παραμείνει δημόσιο αγαθό και σε αυτό το πλαίσιο ο δημόσιος σχεδιασμός και η υλοποίηση υποδομών είναι κρίσιμα στοιχεία.
[Αναλυτικότερα οι θέσεις για την διαχείριση των υδάτων στο Παράρτημα]

- Αλλαγή του μοντέλου περιβαλλοντικής διαχείρισης, με έμφαση στην πρόληψη και την προστασία, με κορμό την αναβαθμισμένη δασική υπηρεσία.
- Εθνικό πρόγραμμα δημόσιας στέγης, για 250 χιλιάδες κατοικίες σε μία πενταετία, με λογική αποκέντρωσης.
- Επενδύσεις στην παιδεία, με 10ετές πρόγραμμα ανανέωσης του κτηριακού δυναμικού ώστε να υπηρετεί τις σύγχρονες εκπαιδευτικές ανάγκες.
- Ενίσχυση του Δημοσίου Συστήματος Υγείας με υποδομές, εξοπλισμό και προσωπικό, σε όλη τη χώρα.
- Δημόσιες αστικές συγκοινωνίες σε όλες τις πόλεις. Δίκτυα σταθερής τροχιάς και (δια)δημοτικές πλατφόρμες διαμοιρασμένης μετακίνησης. Εξέταση της δωρεάν αστικής μετακίνησης.
- Έξυπνα δίκτυα μεταφοράς και αποθήκευσης ηλεκτρικής ενέργειας για την ανάπτυξη των ΑΠΕ, με προτεραιότητα στις ενεργειακές κοινότητες
- Ψηφιακές υποδομές: Δίκτυα τηλεπικοινωνιών (5/6G), Δημόσιες υποδομές υπολογιστικού νέφους, Υποδομές internet of things (ευφυούς πόλης κλπ.), Υποδομές κυβερνοασφάλειας και ιδιωτικότητας

Μία αύξηση του Προγράμματος Δημοσίων Επενδύσεων είναι αναγκαία με επίκεντρο τους άξονες της πράσινης μετάβασης και της απανθρακοποίησης της οικονομίας, αλλά και της ψηφιακής οικονομίας. Ο μετασχηματισμός της παραγωγής σε αυτούς τους άξονες είναι σημαντικός έτσι ώστε η χώρα μας να είναι συνεπής με τους στόχους που έχουν τεθεί από τη Συμφωνία του Παρισιού για το κλίμα, αλλά και για να αναβαθμίσει τον ρόλο της στις παγκόσμιες αλυσίδες αξίες σε προϊόντα υψηλής προστιθέμενης αξίας και τεχνολογικής εξειδίκευσης.

3. Δίκαιο φορολογικό σύστημα

Το ελληνικό φορολογικό σύστημα επιβαρύνει περισσότερο τα χαμηλά και μεσαία εισοδήματα, προπάντων με την υπεροχή των έμμεσων φόρων, με την μειωμένη προοδευτικότητα των άμεσων φόρων και με τη φορολογική ασυλία των μεγάλων περιουσιών. Αυτή η κατάσταση συμπιέζει την κατανάλωση των χαμηλών και μεσαίων εισοδηματικών στρωμάτων (σημαντικό παράγοντα της οικονομικής μεγέθυνσης, δηλαδή της αύξησης της παραγωγής πλούτου) και ενισχύει το απολύτως δικαιολογημένο αίσθημα της φορολογικής αδικίας. Η φορολογική αδικία επιτείνεται από την έλλειψη προοδευτικότητας στη φορολογική κλίμακα με την οποία και πάλι επιβαρύνονται τα χαμηλά και μεσαία εισοδήματα προς όφελος των υψηλών εισοδημάτων, από τη χαμηλή φορολόγηση των κερδών των Α.Ε. και ΕΠΕ, αλλά και των μερισμάτων.

Τόσο η φορολογική δικαιοσύνη όσο και η οικονομική λογική επιτάσσουν την αναστροφή της σχέσης άμεσων-έμμεσων φόρων. Για να γίνει αυτό απαιτείται

- μείωση των συντελεστών ΦΠΑ και παρεμβάσεις σε τέλη και ειδικών φόρων κατανάλωσης για να λαμβάνουν υπόψη τις νέες, αυξημένες τιμές, όπως και μηδενισμό ΦΠΑ σε βασικά είδη διαβίωσης.
- αύξηση των φορολογικών συντελεστών στα μεγάλα εισοδήματα (των ανώτερων και του ανώτατου)
- τη συνέχιση της κλιμάκωσης για εισοδήματα άνω των 100.000 ευρώ με συντελεστή έως και 60%
- την έντονη κλιμάκωση για τα χαμηλά και μεσαία εισοδήματα
- Την τιμαριθμοποίηση της φορολογικής κλίμακας
- Αύξηση του αφορολόγητου ορίου
- την κατάργηση της αυτοτελούς φορολογίας των μερισμάτων και την ένταξή τους στην ενιαία φορολογική κλίμακα.

Η αύξηση των εσόδων από τη φορολογία φυσικών προσώπων συνδέεται στενά με την καταπολέμηση της φοροδιαφυγής, καθώς ελάχιστοι φορολογούμενοι δηλώνουν μεγάλα εισοδήματα. Η χρήση των νέων τεχνολογιών και η πολιτική βούληση για την αντιμετώπιση της φοροδιαφυγής και της φοροαποφυγής είναι απαραίτητες.

Τη φορολόγηση των ουρανοκατέβατων υπερκερδών με τον ανώτατο συντελεστή 90% που επιτρέπει η ΕΕ.

Σήμερα η μόνη φορολογία περιουσίας είναι εκείνη της ακίνητης περιουσίας με τον ΕΝΦΙΑ. Πρόκειται για άδικο φόρο, αφού επιβαρύνεται μόνο ένα είδος περιουσίας χωρίς αυτή η ειδική επιβάρυνση να μπορεί να δικαιολογηθεί. Η φορολόγηση της (μη χρηματικής) περιουσίας απαιτεί φυσικά την καταγραφή της σε περιουσιολόγιο. Ενώ η ακίνητη περιουσία είναι ήδη καταγραμμένη, άλλα περιουσιακά στοιχεία (μετοχές και ομόλογα, έργα τέχνης, κοσμήματα κ.λπ.) πρέπει να αναζητηθούν και να καταγραφούν. Ο φόρος περιουσίας πρέπει να προβλέπει υψηλό αφορολόγητο όριο και προσοδευτική κλίμακα. Οι συντελεστές θα πρέπει να οριστούν κατά τρόπο ώστε η φορολόγηση να μην είναι απαλλοτριωτική και τα έσοδα να υπεραναπληρώνουν τον ΕΝΦΙΑ. Από τη φορολόγηση, που θα επιβαρύνει φυσικά και νομικά πρόσωπα, θα πρέπει να εξαιρεθούν μέσα παραγωγής (μηχανήματα, οικόπεδα, κτήρια, αποθέματα, γεωργική γη).

Η φορολογία των κερδών των επιχειρήσεων μειώνεται διαρκώς από τα τέλη της δεκαετίας του 1980. Στην Ελλάδα ο συντελεστής (ΑΕ, ΕΠΕ, ΙΚΕ) μειώθηκε από 48% στο 22% σήμερα και προβλέπεται περεταίρω μείωση. Η αιτιολόγηση ήταν ότι έτσι οι επιχειρήσεις θα έχουν τη δυνατότητα να επενδύσουν. Κάτι τέτοιο δεν έλαβε χώρα αφού οι επενδύσεις δεν είναι μεγαλύτερες από την εποχή της υψηλής φορολογίας.

Προτείνεται η αύξηση της φορολογίας στα κέρδη των επιχειρήσεων.

4. Επανάκτηση δημόσιου ελέγχου επιχειρήσεων στρατηγικής σημασίας

Σε διεθνές επίπεδο, σε συνθήκες πολλαπλών κρίσεων, είναι πολλές οι περιπτώσεις επανάκτησης από το κράτος επιχειρήσεων στρατηγικής σημασίας. Ακόμα και στην Ευρωπαϊκή Ένωση, αρκετά κράτη-μέλη προστατεύουν τον δημόσιο έλεγχο ή προχωρούν στην επανάκτησή του. Μετά τις ιδιωτικοποιήσεις που έγιναν είτε πριν ή κατά τη διάρκεια του Μνημονίου, είτε στην περίοδο 2019-2024, είναι κρίσιμο να αποκατασταθεί ο δημόσιος

έλεγχος σε επιχειρήσεις στρατηγικού χαρακτήρα στην Ελλάδα. Τα ιδιωτικοποιημένα κρατικά μονοπώλια σε αρκετές περιπτώσεις λειτουργούν ως ιδιωτικά μονοπώλια είτε διαμορφώνουν συνθήκες καρτέλ με άλλες επιχειρήσεις σε κρίσιμες για το δημόσιο συμφέρον αγορές.

Η Νέα Αριστερά θεωρεί κρίσιμο να αποκτηθεί ξανά ο δημόσιος έλεγχος κρίσιμων επιχειρήσεων όπως η ΔΕΗ, ο ΟΣΕ και τα ΕΛΠΕ, καθώς και να υπάρξει μία τράπεζα υπό δημόσιο έλεγχο. Το ίδιο ισχύει και κρίσιμες υποδομές όπως η Αττική Οδός και το λιμάνι της Θεσσαλονίκης.

5. Ενίσχυση της Έρευνας και της τεχνολογίας

Στην Ελλάδα υπάρχει το παράδοξο, ότι ενώ ειδικά οι νέες και οι νέες διαθέτουν πλήθος δεξιοτήτων και σημαντικά αναβαθμισμένο ανθρώπινο κεφάλαιο, σημαντικός πληθυσμός από αυτούς/ες μεταναστεύει στο εξωτερικό, αφού δεν μπορεί να αξιοποιήσει τις γνώσεις του στην παραγωγική διαδικασία. Ενώ το δημόσιο Πανεπιστήμιο δημιουργεί αποφοίτους/ες που θα μπορούσαν να σχεδιάσουν και εφαρμόσουν καινοτόμες παραγωγικές μεθόδους, δεν υπάρχουν ούτε οι επενδύσεις, αλλά ούτε καν οι θεσμοί που θα οδηγούσαν σε μία τέτοια κατεύθυνση. Το υψηλό επίπεδο δεξιοτήτων των νέων οφείλεται στην ποιότητα της πανεπιστημιακής εκπαίδευσης, η οποία παρά τη διαρκή υποχρηματοδότηση της βασικής έρευνας και υποβάθμιση των σπουδών, συνεχίζει να παράγει αποφοίτους με υψηλό επίπεδο γνώσης.

Τρία είναι τα βασικά ελλείμματα.

Πρώτον, η απουσία βούλησης, αδυναμία και ανεπάρκεια των κυρίαρχων παραγωγικών δυνάμεων να επενδύσουν στην έρευνα και την καινοτομία, μακροχρόνια και συστηματικά. Αποτέλεσμα είναι το ερευνητικό δυναμικό και τα πανεπιστήμια παράγουν αποτελέσματα και ανθρώπινο δυναμικό που αξιοποιείται από ξένες οικονομίες

Δεύτερον, η απουσία πολιτικής βούλησης από την σημερινή κυβέρνηση για ένα θεσμικό πλαίσιο τεχνολογικής πολιτικής, έρευνας και καινοτομίας. Η δογματική της προσήλωση στην αναβάθμιση της ανταγωνιστικότητας μέσω της συμπίεσης του εργατικού κόστους, αλλά και η διασφάλιση κερδοφορίας του ιδιωτικού τομέα μέσω της διαπλοκής του με το δημόσιο είχαν ως αποτέλεσμα τη συστηματική αδιαφορία για την υιοθέτηση ενός τέτοιου πλαισίου που θα βάζει την έρευνα και την καινοτομία στον πυρήνα κάθε παραγωγικής διαδικασίας.

Τρίτον η υποχρηματοδότηση της βασικής έρευνας και της πανεπιστημιακής εκπαίδευσης. Ο αποπροσανατολισμός της αναγκαίας συζήτησης με την ιδεοληψία της κυβέρνησης για τα ιδιωτικά πανεπιστήμια, είναι ενδεικτικός των προθέσεων της.

Η Νέα Αριστερά η αύξηση της συστηματικής χρηματοδότησης της επιστημονικής έρευνας που διεξάγεται σε πανεπιστήμια και ερευνητικά κέντρα είναι απαραίτητη προϋπόθεση για την παραγωγή γνώσης και καινοτομίας. Στο πλαίσιο αυτό, πρωτοποριακοί θεσμοί, όπως το ΕΛΙΔΕΚ πρέπει να ενισχυθούν οικονομικά και διοικητικά. Επιπλέον, πρέπει να υπάρξει η ανάπτυξη χρηματοδοτικών εργαλείων στήριξης της καινοτομίας και για τη στήριξη νεοφυών επιχειρήσεων. Αύξηση της δραστηριότητας Ε&Α στον Ευρωπαϊκό μέσο όρο δαπάνης και απασχόλησης στους δημόσιους ερευνητικούς φορείς και στον δημόσιο και ιδιωτικό παραγωγικό τομέα.

Η δημιουργία Τεχνολογικών Πάρκων νέου τύπου, που δεν θα καταλήγουν απλά να είναι χώροι ενοικίασης γραφείων, αλλά θα ενθαρρύνουν την ώσμωση ερευνητών και επιχειρήσεων και κυρίως την ανάδειξη νέων παραγωγικών υποκειμένων έντασης γνώσης (νεοφυών επιχειρήσεων, συνεταιρισμών έντασης γνώσης, συνεταιριστικών πλατφορμών, και των δημοσίων επιχειρήσεων κοκ).

Η αξιοποίηση του ανθρωπίνου δυναμικού υψηλού επιπέδου, η ανάσχεση του κύματος μετανάστευσης προς το εξωτερικό λόγω της μη αξιοποίησης του, η αύξηση της χρηματοδότησης της βασικής έρευνας, αλλά και η διαμόρφωση ενός πλαισίου που θα προάγει την έρευνα και την καινοτομία και θα δίνει κίνητρα για την υιοθέτηση τέτοιων μεθόδων μέσα από ένα ολοκληρωμένο πλαίσιο τεχνολογικής πολιτικής, αποτελούν βασικά στοιχεία του αναπτυξιακού κράτους.

[Αναλυτικότερα θέσεις για την Ψηφιακή Οικονομία στο Παράρτημα]

4B. Για μία κοινωνία ισότητας, αξιοπρέπειας και αλληλεγγύης

1. Ένα σχέδιο για την Υγεία

Στην τρέχουσα συγκυρία η κυβέρνηση της ΝΔ ξετυλίγει επιθετικά τη νεοφιλελεύθερη στρατηγική της, απομειώνοντας μεθοδικά και συστηματικά το κοινωνικό κράτος, βασικό πυλώνα του οποίου αποτελούν οι υπηρεσίες υγείας. Το ΕΣΥ σχεδιασμένα καταρρέει, οι υποδομές και το ανθρώπινο δυναμικό του απαξιώνονται και αφήνονται στην τύχη τους, με πενιχρή χρηματοδότηση και στελέχωση και τελικό στόχο τη επικράτηση του ήδη υπερτροφικού ιδιωτικού τομέα στην υγεία, προς χάριν των μεγάλων επιχειρηματικών ομίλων υγείας, των διαγνωστικών αλυσίδων και των ασφαλιστικών εταιρειών. Τα παραπάνω οδηγούν σε επιτεινόμενη αύξηση των ανισοτήτων στην υγειονομική φροντίδα και αύξηση των ακάλυπτων υγειονομικών αναγκών. Πράγματι, στην Ελλάδα οι ιδιωτικές δαπάνες υγείας είναι σχεδόν διπλάσιες από τον μέσο όρο των χωρών ΟΟΣΑ ενώ η χώρα βρίσκεται στην χειρότερη θέση στην ΕΕ αναφορικά με τις ακάλυπτες ανάγκες υγείας.

Η θεώρηση της υγείας ως βασικού δημόσιου αγαθού και κοινωνικού δικαιώματος, με ελεύθερη, ισότιμη πρόσβαση στις υπηρεσίες της όλων, αποτελεί αξιακή θέση της Νέας Αριστεράς.

Η Νέα Αριστερά έχει ως προγραμματικό στόχο ένα νέο δημόσιο ΕΣΥ, με ελεύθερη, δωρεάν, καθολική πρόσβαση σε υψηλής ποιότητας υπηρεσίες και νέες τεχνολογίες. Ένα νέο ΕΣΥ με σύγχρονο σχεδιασμό, με ισχυρό βραχίονα την πρωτοβάθμια φροντίδα συμπεριλαμβανομένης της πρόληψης και προαγωγής της υγείας, με αναβαθμισμένη νοσοκομειακή περίθαλψη και τέλος με ισχυρή την (ανύπαρκτη σήμερα) μετανοσοκομειακή φροντίδα, την αποκατάσταση και τη φροντίδα στο σπίτι.

Ένα Δημόσιο Σύστημα που σχεδιάζει και υλοποιεί πολιτικές Δημόσιας Υγείας μέσω ενός περιφερειακά συγκροτημένου οργανισμού που σε συνεργασία με τις δομές Πρωτοβάθμιας Φροντίδας Υγείας και την αυτοδιοίκηση οργανώνει παρεμβάσεις για τη βελτίωση του επιπέδου υγείας του πληθυσμού.

Ένα Σύστημα Υγείας “ασθενοκεντρικό” εστιασμένο στις ανάγκες του λήπτη υπηρεσιών υγείας, με ενισχυμένο το ρόλο της κοινωνίας των πολιτών στα κέντρα λήψης των αποφάσεων.

Για ένα νέο Δημόσιο Σύστημα Υγείας και για τη διάσωση του ΕΣΥ που καταρρέει απαιτείται δραστική αύξηση της δημόσιας δαπάνης για την υγεία στα επίπεδα του ευρωπαϊκού μέσου όρου (7,5-8% του ΑΕΠ) που θα επιτρέψει :

- Μαζικές προσλήψεις για τη στελέχωση των 20.000 κενών του ΕΣΥ που έχει απογυμνωθεί από ανθρώπινο δυναμικό και το υπηρετούν γηρασμένοι και εξουθενωμένοι υγειονομικοί.
- Ένταξη των υγειονομικών στα βαρέα και ανθυγιεινά.
- Διπλασιασμός των αποδοχών των υγειονομικών και βελτίωση των συνθηκών εργασίας τους, που θα αποτρέψει το brain -drain και θα επαναφέρει το επιστημονικό προσωπικό, πίσω στη χώρα μας. Το μέτρο αυτό κοστίζει 500 εκατ. ευρώ
- Μείωση της συμμετοχής των πολιτών στα φάρμακα και σχεδιασμό νέας πολιτικής για το φάρμακο όσον αφορά την έρευνα, την παραγωγή και τη διάθεσή του, σε συνέργεια με άλλες δυνάμεις της αριστεράς στην Ευρώπη

2. Η Στέγη καθολικό δικαίωμα και κοινωνικό αγαθό

Η Ελλάδα βιώνει σήμερα τη μεγαλύτερη στεγαστική κρίση από όλες τις χώρες της ΕΕ. Η στόχευση της ΝΔ είναι η ιστορικά μεγαλύτερη αντίστροφη αναδιανομή της ακίνητης περιουσίας των ελληνικών νοικοκυριών, προς όφελος του μεγάλου κεφαλαίου, κατασκευαστικού, τουριστικού, τραπεζικού και funds. Πριμοδοτεί την «ανάπτυξη» χωρίς σχεδιασμό, δημοκρατία, κοινωνικά κριτήρια και εμπλοκή των τοπικών κοινωνιών, με αποτέλεσμα το ράλι των τιμών και την έλλειψη οικονομικά προσιτής αξιοπρεπούς κατοικίας. Αυξάνει έτσι τις ανισότητες και τα αδιέξοδα των νέων, των χαμηλών και μεσαίων εισοδημάτων.

Η Νέα Αριστερά υπερασπίζεται ως αδιαπραγμάτευτη αξία το δικαίωμα όλων σε αξιοπρεπή κατοικία ανάλογη με τις ανάγκες τους και ανεξάρτητα από το εισόδημά τους.

Για την κατοχύρωση του δικαιώματος στη στέγη αλλά και τη δημιουργία και διαχείριση αποθέματος κοινωνικής ενοικιαζόμενης κατοικίας, απαιτούνται θεσμικές πρωτοβουλίες (Νόμος-Πλαίσιο), καθώς και δημιουργία κεντρικής δημόσιας διοικητικής δομής με σχήματα συνέργειας με την Τοπική Αυτοδιοίκηση και την κοινωνία των πολιτών. Επίσης ολοκληρωμένος πολεοδομικός σχεδιασμός, περιβαλλοντικά βιώσιμος για την προστασία και ανάπτυξη της χωρικής διάστασης της κατοικίας με στόχο την κοινωνική συμπερίληψη.

Άμεσα μέτρα - για την αντιμετώπιση της κρίσης:

- Αναστολή των πλειστηριασμών της κύριας κατοικίας και αντικατάσταση του πτωχευτικού νόμου της ΝΔ με προστασία των ευάλωτων, χαμηλών και μεσαίων εισοδημάτων.
- Για την άμεση μείωση των ενοικίων: πάγωμα των αυξήσεων, παράταση της διάρκειας των μισθώσεων, πλαφόν αύξησης ενοικίου κατά την ανανέωση του συμβολαίου.
- Πλήρης απαγόρευση της βραχυχρόνιας μίσθωσης για εταιρείες. Επιτρέπεται μόνο για φυσικά πρόσωπα έως 2 ακίνητα ανά ΑΦΜ.

- Απαγόρευση της Golden Visa για την αγορά οικιστικών ακινήτων.
- Δημιουργία Τράπεζας (αποθέματος) Ενοικιαζόμενων Κατοικιών από ιδιωτικές ενεργές κατοικίες σε καλή κατάσταση που θα διαχειρίζεται το κεντρικό κράτος σε συνεργασία με τους ΟΤΑ με χαμηλότερο ενοίκιο. Οι ιδιοκτήτες τους θα ωφελούνται φοροαπαλλαγών, διασφάλισης 12 ενοικίων/χρόνο, ενεργειακής ανακαίνισης κ. λπ.
- Διπλασιασμός του επιδόματος ενοικίου για νέους 25-45 χρόνων με ταυτόχρονη διασφάλιση ότι δεν αυξηθεί το καταβαλλόμενο ενοίκιο.

Δομικά μέτρα – Για τη δημιουργία αποθέματος κοινωνικών κατοικιών με διαχείριση από το δημόσιο ή/και στην κοινότητα

από:

(α) κενά και αδιάθετα ακίνητα του στενού και ευρύτερου δημόσιου τομέα, της Εκκλησίας και των ΝΠΙΔ

(β) κενά ακίνητα αγνώστου ιδιοκτήτη που παραμένουν ανεκμετάλλευτα και μπορούν να περιέλθουν στο δημόσιο προς αξιοποίηση.

γ) αξιοποίηση δημόσιας γης για ανέγερση κοινωνικής ενοικιαζόμενης και συνεταιριστικής κατοικίας.

Ενίσχυση της ανθεκτικότητας του οικιστικού αποθέματος με:

- 100% κάλυψη των δαπανών ενεργειακής αναβάθμισης νοικοκυριών χαμηλών εισοδημάτων,
- δημιουργίας και στήριξη στεγαστικών συνεταιρισμών κατοίκων σε συνδυασμό με την ενίσχυση των ενεργειακών κοινοτήτων.
- Εφαρμογή της στρατηγικής «πρωτίστως η στέγαση» (housing first) για την αντιμετώπιση της αστεγίας, του αποκλεισμού και της περιθωριοποίησης.
- Χρηματοδότηση από ευρωπαϊκά κονδύλια [2δισ] για την δημιουργία εθνικής δημόσιας κοινωνικής και συνεταιριστικής κατοικίας και όχι για επιδοτούμενα τραπεζικά στεγαστικά δάνεια.

3. Για την ανακούφιση από το ιδιωτικό χρέος

Σε περιβάλλον υψηλού πληθωρισμού, εκρηκτικού κόστους διαβίωσης, το ιδιωτικό χρέος διογκώνεται δημιουργώντας συνθήκες ασφυξίας για τους εργαζόμενους, τα νοικοκυριά και τις μικρές επιχειρήσεις. Τα κόκκινα δάνεια εμφανίζονται μειωμένα στους ισολογισμούς των τραπεζών, όχι γιατί πραγματικά μειώνονται αλλά διότι μεταφέρονται στα funds. Ένας τεράστιος όγκος κόκκινων δανείων εξακολουθεί να υπάρχει στην ελληνική οικονομία, που επιβαρύνει τα νοικοκυριά και τις επιχειρήσεις. Τα χρέη προς το Δημόσιο, την εφορία και τα ασφαλιστικά ταμεία διογκώνονται επίσης. Ενώ από την αρχή της πανδημίας γεννήθηκε μια νέα γενιά ιδιωτικού χρέους, που προέρχεται από αντικειμενική αδυναμία πληρωμών.

Η κυβέρνηση της ΝΔ έκανε συγκεκριμένες επιλογές με σαφές ταξικό πρόσημο: νομοθέτησε έναν πτωχευτικό κώδικα με τον οποίο πτωχεύουν όλοι, οι περιουσίες των πολιτών ρευστοποιούνται και οι πλειστηριασμοί κατοικιών γενικεύονται. Νομοθέτησε έναν μηχανισμό κομμένο και ραμμένο στις απαιτήσεις των τραπεζών. Τέσσερα χρόνια μετά ο εξωδικαστικός έχει αποτύχει παταγωδώς. Τα funds, που κατέχουν σήμερα τη συντριπτική πλειονότητα των κόκκινων δανείων, ελέγχουν περί τα 700.000 ακίνητα, αξίας άνω των 40 δισ.

ευρώ, και αρνούνται πεισματικά να κάνουν βιώσιμες ρυθμίσεις. Κάθε μέρα εκατοντάδες δανειολήπτες χάνουν ρυθμίσεις που έχουν συνάψει τα προηγούμενα χρόνια με τις τράπεζες και χάνουν τα σπίτια τους. Στο στόχαστρο τίθενται ακόμα και δανειολήπτες με πολύ μικρές οφειλές, αν έχουν ακίνητη περιουσία. Η ελληνική κοινωνία βιώνει ένα τσουνάμι πλειστηριασμών πρώτης κατοικίας.

Για να απελευθερωθεί η οικονομία και κοινωνία από το διαρκώς διογκούμενο ιδιωτικό χρέος με βιώσιμο και δίκαιο τρόπο, απαιτείται ένα ολοκληρωμένο πλαίσιο ρύθμισης οφειλών με προστασία της κύριας κατοικίας, της επαγγελματικής στέγης και της αγροτικής γης. Τούτο προϋποθέτει:

1. Κάθε πολίτης χαμηλών και μεσαίων εισοδημάτων που έχει περιέλθει σε αδυναμία πληρωμής οφειλών θα μπορεί να ρυθμίσει τις οφειλές του και έτσι να προστατεύσει την πρώτη κατοικία του/ την επαγγελματική στέγη/ την αγροτική γη από την αναγκαστική ρευστοποίηση. Η ρύθμιση θα είναι δεσμευτική για τους πιστωτές.
2. Θέσπιση σχήματος ρύθμισης οφειλών που δημιουργήθηκαν από την έναρξη της πανδημίας με κούρεμα βασικής οφειλής.
3. Θέσπιση νέου κανονιστικού πλαισίου λειτουργίας για τις Εταιρείες Διαχείρισης Απαιτήσεων (Servicers) συμπεριλαμβανομένης της επιβολής φορολογίας στις εταιρείες αυτές.
4. Δημιουργία ειδικού Ταμείου στην Αναπτυξιακή Τράπεζα που θα επιδοτεί στοχευμένα: τις ρυθμίσεις κόκκινων δανείων, τις δόσεις δανείων ενήμερων δανειοληπτών, τις δόσεις χαμηλότοκων στεγαστικών δανείων σε νέα ζευγάρια.

4. Ένα βιώσιμο και δίκαιο σύστημα Κοινωνικής Ασφάλισης

(1^η εκδοχή → Τμήματος Εργατικής Πολιτικής)

Η σημερινή κατάσταση στην κοινωνική ασφάλιση χαρακτηρίζεται από την αύξηση των ορίων ηλικίας και την αυστηροποίηση των προϋποθέσεων συνταξιοδότησης, σε εφαρμογή των μνημονιακών νόμων, την επιδείνωση του επιπέδου διαβίωσης των συνταξιούχων, ύστερα από τις αλλεπάλληλες μειώσεις των συντάξεων στα μνημονιακά χρόνια, και τη σημαντική μείωση της αγοραστικής τους δύναμης από τον πληθωρισμό στην κρίση ακρίβειας, τη θέσπιση κεφαλαιοποιητικού συστήματος στις επικουρικές συντάξεις και την επέκταση της ιδιωτικής ασφάλισης στο πεδίο της υγείας, ως αποτέλεσμα της πολιτικής των κυβερνήσεων της ΝΔ.

Το κεντρικό πρόβλημα συνοψίζεται ως εξής: συντάξεις φτώχειας για μεγάλο μέρος των συνταξιούχων και διάβρωση του δημόσιου, κοινωνικού και αναδιανεμητικού χαρακτήρα του ασφαλιστικού συστήματος. Δύο είναι οι κύριες αλλαγές στο συνταξιοδοτικό σύστημα που θα προωθήσει η κυβέρνηση της ΝΔ:

- Αύξηση των ορίων συνταξιοδότησης, με βάση τη μεταβολή του προσδόκιμου ζωής
- Εισαγωγή αρχών κεφαλαιοποίησης και στις κύριες συντάξεις, με κύριο επιχείρημα τη γήρανση του πληθυσμού και την ανάγκη ελάφρυνσης του βάρους για τους νέους.

Απέναντι στις σημερινές κυβερνητικές λογικές, στηρίζουμε τον δημόσιο και αναδιανεμητικό χαρακτήρα του συστήματος κοινωνικής ασφάλισης, που διασφαλίζει την αξιοπρεπή διαβίωση των συνταξιούχων με όρους δικαιοσύνης, ανταποδοτικότητας και αλληλεγγύης. Η βιωσιμότητα του ασφαλιστικού συστήματος μπορεί να εξασφαλιστεί με ένα διαφορετικό μείγμα πολιτικής συνολικά, καθώς σχετίζεται και αλληλεπιδρά με πολλές παραμέτρους: την κατάσταση στην οικονομία και την εργασία, το ύψος των μισθών και τις εργασιακές σχέσεις, το ύψος της ανεργίας, το φορολογικό σύστημα, την αποτελεσματικότητα των ελεγκτικών μηχανισμών της δημόσιας διοίκησης, τις δημογραφικές εξελίξεις. Αντίστοιχα η στρατηγική επίλυσής του μπορεί να γίνει μόνο στο πλαίσιο ενός ολιστικού σχεδίου δίκαιης και βιώσιμης οικονομικής ανάπτυξης, που θα βασίζεται στην οικονομία της γνώσης και στη βελτίωση της παραγωγικότητας της εργασίας και θα εξασφαλίζει, σε συνδυασμό με τη στήριξη της διαπραγματευτικής δύναμης των εργαζόμενων, υψηλούς μισθούς, αύξηση της απασχόλησης και αντιστροφή του brain drain.

Βασικές θέσεις

- **Δημόσια κοινωνική ασφάλιση:** Κατάργηση της ιδιωτικοποίησης της επικουρικής ασφάλισης και του Ταμείου Επικουρικής Κεφαλαιοποιητικής Ασφάλισης (ΤΕΚΑ) και επαναφορά της επικουρικής στο δημόσιο, ώστε να στηριχθεί το δημόσιο ασφαλιστικό σύστημα.
- **Βιωσιμότητα του ασφαλιστικού συστήματος:** Αύξηση των πόρων του ασφαλιστικού συστήματος μέσα από την αύξηση των μισθών και τη μείωση της ανεργίας, τα μέτρα για τον περιορισμό της υπερωριακής απασχόλησης και τη μείωση των ωρών εργασίας χωρίς μείωση των αποδοχών. Παράλληλα, αύξηση των εσόδων από την αντιμετώπιση της εισφοροδιαφυγής και της εισφοροαποφυγής, αξιοποίηση της περιουσίας του e-ΕΦΚΑ και στήριξη του συστήματος κοινωνικής ασφάλισης με έσοδα από τη φορολογία των υπερκερδών των επιχειρήσεων και του μεγάλου πλούτου. Κατάργηση των ασφαλιστικών κατηγοριών για τους ελεύθερους επαγγελματίες και τους αυτοαπασχολούμενους, υπολογισμός των εισφορών τους με σταθερό συντελεστή επί του εισοδήματός τους.
- **Στήριξη του εισοδήματος των συνταξιούχων:** Αυξήσεις στις συντάξεις στα όρια του πληθωρισμού, κατώτερα όρια σύνταξης στα όρια της αξιοπρεπούς διαβίωσης, καταβολή των αυξήσεων ανεξάρτητα από την ύπαρξη προσωπικής διαφοράς, παροχή αναλογικής σύνταξης σε όσους έχουν λιγότερες από 4.500 ημέρες ασφάλισης, επαναφορά της 13^{ης} και 14^{ης} σύνταξης, αύξηση του ποσοστού των συντάξεων χρείας επί των συντάξεων των θανόντων συζύγων και συνολική αποκατάσταση των αδικιών που υπάρχουν σήμερα.
- **Μείωση ορίων ηλικίας συνταξιοδότησης :** Αποσύνδεση των ορίων ηλικίας συνταξιοδότησης από το προσδόκιμο ζωής, άμεση μείωση ορίων ηλικίας στα βαρέα και ανθυγιεινά επαγγέλματα και σταδιακή μείωση του γενικού ορίου συνταξιοδότησης στα 65 χρόνια, που είναι ο σημερινός μέσος όρος συνταξιοδότησης στην Ευρωζώνη.
- **Πρόσθετα μέτρα:** Ένταξη στα βαρέα και ανθυγιεινά επαγγέλματα όλων των εργαζομένων που απασχολούνται κάτω από ανθυγιεινές και επικίνδυνες συνθήκες. Ρύθμιση χρεών των ασφαλισμένων, διαγραφή μέρους βασικής οφειλής για χρέη που δημιουργήθηκαν μετά το ξέσπασμα της υγειονομικής κρίσης και 120 δόσεις για την αποπληρωμή του υπολοίπου. Επιστροφή αναδρομικών στους συνταξιούχους με βάση τις αποφάσεις του ΣτΕ για αντισυνταγματικές περικοπές σε επικουρικές και

δώρα που έκανε η κυβέρνηση Σαμαρά το 2012. Καταβολή εθνικής σύνταξης στους ομογενείς της εθνικής μειονότητας της Αλβανίας και της πρώην Σοβιετικής Ένωσης, εφόσον διαμένουν μόνιμα και νόμιμα στην Ελλάδα για τουλάχιστον δεκαπέντε έτη, μεταξύ του 15ου έτους ηλικίας και του έτους κατά το οποίο συμπληρώνουν το προβλεπόμενο όριο ηλικίας καταβολής της σύνταξης. Καταβολή του επιδόματος ανασφάλιστου υπερήλικα στους ανασφάλιστους υπερήλικες ομογενείς.

Δεύτερη Εκδοχή (από σ. Σταμπουλή)

Ένα σχέδιο ουσιαστικής κοινωνικής ασφάλισης

Τα αδιέξοδα της νεοφιλελεύθερης πολιτικής

Η κοινωνική πολιτική στη χώρα έχει βασισθεί σε ένα στρεβλό σύστημα, όπου η κρατική δαπάνη εξασφαλίζεται όχι από τη γενική φορολογία, αλλά από τη φορολογία της εργασίας, μέσω των ασφαλιστικών εισφορών. Αυξάνεται έτσι το μη μισθολογικό κόστος, δίχως όμως να λύνονται τα προβλήματα ούτε του συνταξιοδοτικού ούτε του ασφαλιστικού γενικότερα.

Με τις διαδοχικές μειώσεις των εισφορών η κυβέρνηση της ΝΔ επιδεινώνει το πρόβλημα. Αυξάνει το χρηματοδοτικό κενό στην περίθαλψη και άλλες κοινωνικές πολιτικές (επίδομα ανεργίας, εργατική κατοικία), δίχως να το καλύπτει από την προϋπολογισμό. Αντίθετα φορτώνει το κόστος στους εργαζόμενους. Ενδεικτική την πολιτική στην περίθαλψη και το φάρμακο, όπου αυξάνει τις τιμές φαρμάκων και υπηρεσιών υγείας και καλεί τους πολίτες να καλύψουν το κόστος με αύξηση της συμμετοχής τους στη δαπάνη.

Εκτός από τον αντικοινωνικό χαρακτήρα, αυτή η πολιτική είναι και πρόδηλα αντιαναπτυξιακή. Αποδιώχνει το νέο ανθρώπινο δυναμικό (brain drain), αυξάνει την επισφάλεια και το άγχος της επιβίωσης, υπονομεύοντας την παραγωγικότητα κάθε μορφής εργασίας.

Το βασικό πρόβλημα

Το σύστημα συνταξιοδοτικό λειτουργεί ως πυραμίδα, που κινδυνεύει με κατάρρευση στις σημερινές συνθήκες της άεργης ανάπτυξης, της επισφαλούς εργασίας, της απορρύθμισης των εργασιακών σχέσεων και της τεχνολογικής αλλαγής. Αποτελεί τη μεγαλύτερη οικονομική πρόκληση (16% του ΑΕΠ). Η πολιτική μείωσης της δαπάνης ως προς το ΑΕΠ, δίχως αλλαγή της δομής του συστήματος σημαίνει επιδείνωση για τις μελλοντικές γενιές. Στη νεοφιλελεύθερη λογική σημασία έχει η «βιωσιμότητα» του συστήματος (με αυθαίρετα κριτήρια όπως το όριο του 16% ως προς το ΑΕΠ) και όχι των πολιτών.

Έχει **υψηλό λειτουργικό** (εισφορές 15.7% του ΑΕΠ) και **δημοσιονομικό κόστος** (>9% ΑΕΠ) ενώ το **85-90% των κύριων συντάξεων καλύπτεται από τον προϋπολογισμό** (φορολογία)

Επιβαρύνει τη λειτουργία της οικονομίας (μη μισθολογικό και διοικητικό κόστος) και αποτελεί αντικίνητρο για προσλήψεις και ίδρυση επιχειρήσεων και κίνητρο εισφοροαποφυγής.

Είναι αναποτελεσματικό: 1 στους 6 άνω των 67 ετών είναι δίχως σύνταξη, με χαμηλό εισόδημα για την πλειοψηφία των συνταξιούχων, επιβραβεύει την πρόωρη συνταξιοδότηση κλπ.

Είναι άδικο: αποτελεί δεύτερη φορολογία για την εργασία που πληρώνει για ανεργία, υγεία, ασφάλεια, στέγη κλπ., τα οποία θα πρέπει να καλύπτονται από ένα προοδευτικό φορολογικό σύστημα.

Επιδεινώνει τις ανισότητες: η οριζόντια αναπλήρωση με κριτήριο το μέσο μισθό οδηγεί σε χαμηλές συντάξεις για το μεγαλύτερο μέρος των συνταξιούχων (και της νέας γενιάς), σε όφελος της μειοψηφίας με υψηλές αποδοχές.

Οι αρχές της πολιτικής μας

Η σύνταξη, όπως και οι υπόλοιπες κοινωνικές παροχές αποτελεί στοιχειώδες δικαίωμα για όλους τους πολίτες και πρέπει να καλύπτει τις ανάγκες τους. Προτεραιότητά μας είναι η βιωσιμότητα των πολιτών και όχι του συστήματος.

Το συνταξιοδοτικό δεν θα λυθεί με την εξόντωση των εργαζομένων και των συνταξιούχων, αλλά με την ουσιαστική ανάπτυξη και χρηματοδότησή του.

Η χρηματοδότηση του ασφαλιστικού συστήματος και του κοινωνικού κράτους (παιδεία, υγεία, οικογενειακή και δημογραφική πολιτική κοκ) πρέπει να γίνεται από τη γενική φορολογία και όχι από τις εισφορές των εργαζομένων, δηλαδή τη διπλή φορολόγησή τους.

Η σύνταξη αποτελεί δικαίωμα που πρέπει να προσφέρεται σε όλους τους πολίτες, με κριτήριο τη φορολογική κατοίκησή τους στη χώρα.

Η σύνταξη πρέπει να εξασφαλίζει υψηλά ποσοστά αναπλήρωσης για τα χαμηλά στρώματα μισθών και να έχει αναδιανεμητικό χαρακτήρα.

Η προτάσή μας προβλέπει

- **Θέσπιση καθολικής κρατικής σύνταξης** (δίχως εισφορές) με κριτήριο τη φορολογική κατοίκηση (π.χ. 80% των εισοδημάτων για τουλάχιστον 20 έτη), δίχως να θίγονται οι σημερινοί συνταξιούχοι και όσοι έχουν κατοχυρώσει δικαίωμα σύνταξης στα επόμενα έτη
- **μείωση της πλήρους απασχόλησης από 40 σε 30 ώρες την εβδομάδα (5X6)** με ταυτόχρονη κατάργηση όλων των εισφορών πλην επικουρικής σύνταξης
- **θεσμοθέτηση ατομικής επικουρικής σύνταξης** (με ευέλικτη λειτουργία ανάλογα με την κατάσταση του ασφαλισμένου, δίχως ανάγκη αλλαγής ταμείων κλπ.) **που αποτελεί Δημόσιο Αναπτυξιακό Πόρο/Ταμείο**

Οι χώρες που έχουν παρόμοια συστήματα – στην Ε.Ε. και αλλού – έχουν χαμηλή συνταξιοδοτική δαπάνη ως προς το ΑΕΠ, υψηλά ποσοστά κάλυψης και αναπλήρωσης για τα χαμηλά και μεσαία εισοδήματα.

Συνοδευτικές ρυθμίσεις

- Κατάργηση εισφορών βαρέων και ανθυγιεινών, με ρύθμιση για ακόμη πιο μειωμένη απασχόληση (π.χ. 4ή5ωρο). Δεν έχει λογική να επιβαρύνεται η υγεία τους με αντιστάθμιση την υψηλότερη σύνταξη αν επιβιώσουν
- Καμία φοροαπαλλαγή για τυχόν εισφορές σε ιδιωτική ασφάλιση

- Καθιέρωση εθνικής εκπαιδευτικής κάρτας για ηλικιωμένους
- Θέσπιση ανώτατου και κατώτατου ορίου κρατικής συνταξιοδοτικής δαπάνης ως ποσοστό του ΑΕΠ (π.χ. 7-12%), ώστε να είναι σαφής και ορατή η επίπτωση σημερινών αποφάσεων στις μελλοντικές αποδόσεις (συντάξεις) και γενιές.
- Στο Δημόσιο η μείωση του ωραρίου μπορεί να γίνει σταδιακά και να συνοδευτεί με αναδιάρθρωση και εκσυγχρονισμό.

5. Ένα ισχυρό Προνοιακό Κράτος Προστασίας και Φροντίδας

Η συρρίκνωση του Προνοιακού κράτους από τις κυβερνήσεις της Δεξιάς και του ΠΑΣΟΚ πολύ πριν τα μνημόνια και μέχρι σήμερα γίνεται με δύο τρόπους:

α) κατάρρευση δημόσιων δωρεάν υπηρεσιών για το παιδί, τη γυναίκα, τον νέο, τον ηλικιωμένο, τον ανάπηρο, τον Ρομά, τον άστεγο,

β) μείωση παροχών σε είδος (πχ vouchers) και χρήμα (επιδόματα).

Αποτέλεσμα είναι ότι, παρά την πολυδιαφημιζόμενη οικονομική «μεγέθυνση», η φτώχεια και οι ανισότητες αυξάνονται.

Η πρόταση της Νέας Αριστεράς θέτει το προνοιακό κράτος προστασίας και φροντίδας στον σκληρό πυρήνα του κοινωνικού κράτους με πραγματική αύξηση της χρηματοδότησής του. Παράλληλα, στοχεύει στη δημιουργία ολοκληρωμένου και επαρκώς στελεχωμένου δικτύου προστασίας και φροντίδας για όλους- όλες- όλα ώστε να ζουν με αξιοπρέπεια και ασφάλεια όποτε τους συμβεί κάτι στη ζωή (ασθένεια, ανεργία, γέννηση παιδιού κ.λπ.). Οι θέσεις μας βασίζονται στα θεμελιώδη δικαιώματα και προωθούν την εκπροσώπηση και ενεργό συμμετοχή στη λήψη αποφάσεων των ίδιων των πολιτών, παιδιών ηλικιωμένων, ατόμων με προσωρινή ή χρόνια αδυναμία κ.λπ.

Οι βασικές μας προτάσεις συνοψίζονται ως εξής:

ΓΙΑ ΤΑ ΠΑΙΔΙΑ:

- Αντιμετώπιση της παιδικής φτώχειας και του κοινωνικού αποκλεισμού με:
    - αύξηση επιδομάτων (παιδιού, ΚΕΑ, στέγης)
    - Σχολικά γεύματα σε όλα τα παιδιά νηπιαγωγείου και δημοτικού
    - Δωρεάν vouchers σε όλα τα παιδιά για βρεφονηπιακούς σταθμούς ΚΔΑΠ, ΚΔΑΠΑΜΕΑ, με πρόβλεψη ολόημερης λειτουργίας και αύξηση των θέσεων.
    - Καταπολέμηση της βίας με ανήλικους θύτες και θύματα, με έμφαση στην πρόληψη και έγκαιρη διάγνωση μέσω αυξημένων δωρεάν κοινωνικών υπηρεσιών των ΟΤΑ
    - Κανένα παιδί σε ίδρυμα χάρη στην αναδοχή και υιοθεσία, με έμφαση στην επαγγελματική αναδοχή
    - Συμμετοχή των παιδιών και Νέων στις αποφάσεις και στις πολιτικές που τους αφορούν
- [Περισσότερες πολιτικές για το παιδί και τη διασφάλιση των δικαιωμάτων του, στο Παράρτημα]***

ΓΙΑ ΤΙΣ ΓΥΝΑΙΚΕΣ

Η Νέα Αριστερά αποδέχεται και συνδράμει το σημαντικό αίτημα των γυναικών για την διεύρυνση του κράτους πρόνοιας με ανάλογη αύξηση των κοινωνικών δαπανών και πόρων, το οποίο εκφράζεται, μεταξύ πολλών άλλων με τη δημιουργία περισσότερων σύγχρονων δομών φροντίδας εξαρτημένων μελών της οικογένειας και με αυξημένες κοινωνικές δαπάνες για την αντιμετώπιση της φτώχειας και της βίας κατά των γυναικών, ταυτόχρονα με τη διεκδίκηση ενός σύγχρονου μοντέλου κοινωνικής πολιτικής το οποίο να αναγνωρίζει τη φροντίδα, και ως στοιχείο κοινωνικής και προσωπικής ευημερίας.

ΓΙΑ ΤΟΥΣ ΗΛΙΚΙΩΜΕΝΟΥΣ

Στηρίζουμε την διασφάλιση της ενεργού γήρανσης των ηλικιωμένων, εκτός ιδρυμάτων με:

- Πολλαπλασιασμό, στελέχωση και αναδιοργάνωση των υφιστάμενων δομών υποστήριξης των ΟΤΑ (ΚΑΠΗ, Βοήθεια στο Σπίτι, ΚΗΦΗ)
- Ψηφιακό συντονισμό τους με τις δομές υγείας (κέντρα υγείας, ΜΠΦ, ΤΟΜΥ, μέσω του Πληροφορικού συστήματος ΟΦΗΛΙ (Ολοκληρωμένη Φροντίδα Ηλικιωμένων) σε 340 Κέντρα Κοινότητας.
- Σύνδεση του ηλικιωμένου, μέσω του ΟΦΗΛΙ, με τις υπηρεσίες υγείας και φροντίδας με ηλεκτρονικό βραχιολάκι που μετρά τις ζωτικές του λειτουργίες και ηλεκτρονικό κουμπί μενταγιόν για κλήση πρώτης ανάγκης και γεωεντοπισμό.

ΓΙΑ ΤΟΥΣ ΑΝΑΠΗΡΟΥΣ

- Παρεμβάσεις στο φυσικό, δομημένο και διαδικτυακό περιβάλλον που θα αίρουν τα εμπόδια συμμετοχής των αναπήρων στο κοινωνικό γίνεσθαι, σε εφαρμογή των προβλέψεων του κοινωνικού μοντέλου αντιμετώπισης της αναπηρίας.
- Αύξηση του επιδόματος αναπήρων αναλογική με το κόστος διαβίωσης (μόλις το 2023 δόθηκε αύξηση 8%, κάτω από τον πληθωρισμό).
- Δωρεάν παροχή των εργαλείων αξιοπρέπειας (τεχνητά μέλη, αμαξίδια κλπ)

[Περισσότερες θέσεις για την αναπηρική πολιτική στο Παράρτημα]

Πρωτοστατούμε στην οργάνωση των αναγκαίων συλλογικών κινηματικών δράσεων ενάντια στις νεοφιλελεύθερες πολιτικές στην κοινωνική προστασία και φροντίδα

4Γ. Για την Υπεράσπιση της Πράσινης Μετάβασης και την Αντιμετώπιση της Κλιματικής Κρίσης με ταυτόχρονη καταπολέμηση της φτώχειας και των ανισοτήτων

1. Πράσινη Μετάβαση

Για την Νέα Αριστερά, η μετάβαση στην Κλιματική Ουδετερότητα αποτελεί υποχρέωση και αναγκαιότητα για την αντιμετώπιση της οικολογικής καταστροφής και της κλιματικής κρίσης. Σε αυτό το πλαίσιο η Νέα Αριστερά εντάσσει τα περιβαλλοντικά θέματα οργανικά και οριζόντια σε όλη την έκταση των θέσεων και του προγράμματός της. Υπερασπίζεται το δικαίωμα σε ένα σταθερό κλίμα, ειδικά για τις επόμενες γενιές στη βάση της διαγενεακής αλληλεγγύης, το δικαίωμα για καλή ποιότητα περιβάλλοντος, καθώς και το δικαίωμα

καθολικής και απρόσκοπτης πρόσβασης στα κοινωνικά αγαθά του νερού και της ενέργειας. Η μετάβαση αυτή αφορά όλα τα κοινωνικά στρώματα ταυτόχρονα και ενσωματώνεται στην ευρύτερη ατζέντα καταπολέμησης της φτώχειας και των ανισοτήτων, με βελτίωση της ποιότητας ζωής της πλειοψηφίας, δίκαιη αναδιανομή των αγαθών και του πλούτου και συμμετοχή των πολιτών στο σχεδιασμό της μετάβασης αυτής.

Η αναγκαιότητα για ριζικό μετασχηματισμό του τρόπου παραγωγής και κατανάλωσης (ενέργεια, βιομηχανία, μεταφορές) «γεννά» ταυτόχρονα ευκαιρίες και προκλήσεις/κινδύνους. Η ανάπτυξη των Ανανεώσιμων Πηγών Ενέργειας, για παράδειγμα, που κατέστησε εφικτή την αποκεντρωμένη παραγωγή ενέργειας αποτελεί ένα τεράστιο τεχνολογικό και πολιτικό «παράθυρο ευκαιρίας» για τον εκδημοκρατισμό της παραγωγής ενέργειας. Αυτό είναι πράγματι εφικτό από το 2018 και στην Ελλάδα με τον νόμο για τις Ενεργειακές Κοινότητες.

Για τη νεοφιλελεύθερη κυβέρνηση της Νέας Δημοκρατίας όμως, η πράσινη μετάβαση αποτελεί απλώς ένα ακόμη πεδίο κερδοφορίας και αναδιανομής πόρων και πλούτου σχεδιασμένα από και υπέρ αυτών με τους οποίους συνδιαλέγεται, όμως εις βάρος της κοινωνικής πλειοψηφίας. Μία κυβέρνηση που αδιαφορεί επιπλέον για τις ανισότητες που εντείνει και τις νέες ανισότητες που δημιουργεί η συστημική διαχείριση της κλιματικής κρίσης που καταχρηστικά βαφτίστηκε «πράσινη μετάβαση».

Για παράδειγμα, η επέκταση του Συστήματος Εμπορίας Δικαιωμάτων Εκπομπών (ΣΕΔΕ 2) στον κτιριακό τομέα και στις μεταφορές, αν δεν ληφθούν ειδικές μέριμνες θα οδηγήσει σε περαιτέρω όξυνση της ενεργειακής φτώχειας (κτίρια) και στην εμφάνιση ενός νέου αποκλεισμού, της απώλειας κινητικότητας (mobility loss) για μεγάλη μερίδα του πληθυσμού αφού, από το σχεδιασμό της κυβέρνησης βλέπουμε να απουσιάζει σχέδιο για ηλεκτροκίνηση και ενίσχυση των Μέσων Μαζικής Μεταφοράς, έλλειψη κινήτρων για χρήση τους ενώ περισσεύουν τα ηλεκτρικά πατίνια, και λείπει ο σχεδιασμός για ποδηλατόδρομους .

Ταυτόχρονα και η ΕΕ βρίσκεται εγκλωβισμένη στις αντιφάσεις που απορρέουν από την ανάθεση της «πράσινης μετάβασης» αποκλειστικά στις αγορές.

Η απουσία εναλλακτικού ρόλου για το κράτος πέρα του «απομειωτή του ρίσκου» για επενδύσεις, χορηγού, επιδότη, και προστάτη των ιδιωτικών επενδύσεων είναι εκκωφαντική.

Τα αποτελέσματα είναι γνωστά. Μικρό μερίδιο της αυτοπαραγωγής/αυτοκατανάλωσης και των Ενεργειακών Κοινοτήτων στο μείγμα ηλεκτροπαραγωγής, καμία συμμετοχή της κοινωνίας στην ενεργειακή μετάβαση, μοίρασμα του κοινόχρηστου ηλεκτρικού χώρου ως ρουσφέτι, πράσινες business για λίγους, ανάπτυξη ΑΠΕ χωρίς κανόνες και κανόνες χωροθέτησης, χωρίς προστασία των περιοχών ιδιαίτερης οικολογικής αξίας ώστε, να εξυπηρετούνται διάφορα συμφέροντα.

Όσον αφορά την κυκλική οικονομία, η κυβέρνηση της ΝΔ προκρίνει την καύση απορριμμάτων μέσω ΣΔΙΤ και επιλέγει να χρηματοδοτεί σκανδαλωδώς με εθνικούς και ευρωπαϊκούς πόρους συστήματα που δεν μπορούν να εγguhθούν την επίτευξη στόχων.

Η επιλογές αυτές της κυβέρνησης έχουν δυσφημίσει παράλληλα την πράσινη μετάβαση και έχουν στρέψει μεγάλο μέρος της ελληνικής κοινωνίας ενάντια στην «πράσινη» ατζέντα.

Όμως ακόμη και τα οφέλη της ανάπτυξης ΑΠΕ δεν διαχέονται στην κοινωνία. Οι πολίτες και οι τοπικές κοινωνίες δεν εμπλέκονται ενεργά στην παραγωγή καθαρής ενέργειας, ούτε όμως το χαμηλό κόστος παραγωγής ηλεκτρικής ενέργειας από ΑΠΕ «φτάνει» στους πολίτες.

Η ακρίβεια στο ρεύμα αποτελεί άλλωστε πολιτική επιλογή της κυβέρνησης της Νέας Δημοκρατίας, με αφετηρία τις αυξήσεις στα τιμολόγια της ΔΕΗ τον Σεπτέμβριο του 2019 που παρουσιάστηκαν μάλιστα ως κάποιο τρομερό σχέδιο «διάσωσης» της ΔΕΗ.

Ακολούθησε η εφαρμογή της ρήτρας αναπροσαρμογής από τη ΔΕΗ που «καταργήθηκε» στη συνέχεια επειδή κατέστη ιδιαιτέρως αντιδημοφιλής για να «αναβαπτιστεί» και να μετατραπεί στον σημερινό μηχανισμό αναπροσαρμογής. Η βασική αρχή είναι η πλήρης μετακύλιση όποιου κόστους για τους παρόχους ρεύματος στους καταναλωτές και όποιου κέρδους θέλουν να έχουν. Αποτέλεσμα είναι υπερκέρδη για τους παρόχους και βάρη μόνο για τους καταναλωτές. Αυτό συνέβη και την περίοδο της ενεργειακής κρίσης εξαιτίας του πολέμου στην Ουκρανία.

Στην Ελλάδα, κρίση βίωσαν μόνο οι πολίτες-καταναλωτές ηλ. Ενέργειας ενώ οι πάροχοι ρεύματος είχαν υπερκέρδη, μικρό μέρος των οποίων αναγκάστηκε να φορολογήσει η κυβέρνηση.

Η στρατηγική αυτή συνεχίζεται και σήμερα. Ανοχή δηλαδή στη λειτουργία καρτέλ στην αγορά ηλεκτρικής ενέργειας και σε υπερκέρδη ηλεκτροπαραγωγών και παρόχων. Η δε ΔΕΗ συμμετέχει στο καρτέλ και λειτουργεί ως άλλη μία ιδιωτική επιχείρηση με αποκλειστικό σκοπό την μεγιστοποίηση της κερδοφορίας της. Την ίδια στιγμή, παρά τα πρόσφατα «παιχνίδια» εκατομμυρίων των ηλεκτροπαραγωγών από συμβατικές μονάδες στις πλάτες των καταναλωτών, η κυβέρνηση ΝΔ αρνείται να παρέμβει στην αγορά.

Εντυπωσιακή είναι επίσης η εμμονή της κυβέρνησης με τις ιδιωτικοποιήσεις, κόντρα μάλιστα στην τάση επαναδημοτικοποίησης (re-municipalization)/ επανακρατικοποίησης ή/και αντίστροφης ιδιωτικοποίησης (reverse-privatization) που βλέπουμε εδώ και τουλάχιστον μία δεκαετία στην Ευρώπη, η οποία επανέρχεται με ένταση ως απότοκο της ενεργειακής κρίσης.

Χωρίς κανένα καταναγκασμό, η κυβέρνηση παρέδωσε το 17% που κατείχε το δημόσιο στη ΔΕΗ σε ιδιώτες εν μέσω ενεργειακής κρίσης, μέσω αύξησης μετοχικού κεφαλαίου. Έχει πουλήσει ακόμη άλλα δύο φυσικά μονοπώλια, με κανένα δηλαδή ανταγωνισμό και κανένα ρίσκο αλλά εγγυημένες αποδόσεις. Το 49% του Διαχειριστή του Δικτύου Διανομής (ΔΕΔΔΗΕ) που επιτελεί κεντρικό ρόλο στην ενεργειακή μετάβαση αφού, στο δίκτυό του «κουμπώνουν» οι ΑΠΕ και το 100% της ΔΕΠΑ Υποδομών που διαχειρίζεται το δίκτυο διανομής φυσικού αερίου σε εταιρεία που συμμετέχει το Ιταλικό δημόσιο.

2. Ανθεκτικότητα, προσαρμογή και αντιμετώπιση των επιπτώσεων της κλιματικής κρίσης
Οι φυσικές καταστροφές γίνονται όλο και συχνότερες και οι συνέπειές τους όλο και βαρύτερες για το φυσικό περιβάλλον αλλά και για τις ανθρώπινες κοινωνίες, πλήττοντας τους φτωχότερους και πιο ευάλωτους πρωτίστως. Η κλιματική αλλαγή οδηγεί σε μετατόπιση της κλιματικής ζώνης, ώστε η μόνιμη αλλαγή συνθηκών να συνεπάγεται μόνιμες αλλαγές στα είδη παραγωγής, σε καλλιέργειες, στον ετήσιο κύκλο ζωής φυτών και ζώων, μείωση αγροτικής παραγωγής και της βιοποικιλότητας. Επίσης, μόνιμες αλλαγές σχετίζονται με διάβρωση ακτών, λειψυδρία, ανάπτυξη ασθενειών λόγω ιών και βακτηρίων εξαιτίας της υπερθέρμανσης.

Πρέπει, σε αυτήν την κατεύθυνση, να διασφαλιστεί η ανθεκτικότητα των υποδομών, των δραστηριοτήτων και των συστημάτων. Η πολιτική προστασία πρέπει να βασίζεται στο τετράπτυχο: Πρόληψη-Αντιμετώπιση-Διαχείριση-Αποκατάσταση. Και αυτήν την πολιτική μπορεί να τη σχεδιάσει και να την εγγυηθεί μόνο το κράτος.

Όμως οι μόνιμες αυτές αλλαγές επιφέρουν και μόνιμες αλλαγές στο τρόπο ζωής και εργασίας. Διεύρυνση ορισμού της επισφαλούς εργασίας να περιλαμβάνει και κλιματικά ευαίσθητα επαγγέλματα (πχ εργαζόμενοι εξωτερικού χώρου, εργαζόμενοι υγείας, ταχυμεταφορείς, κλπ). Διασφάλιση των εργατικών δικαιωμάτων, ασφάλιση υγείας, κλπ. Αλλαγή ωραρίου εργασίας ώστε να ανταπεξέλθει ο πληθυσμός στις αυξημένες θερμοκρασίες ειδικά τους ζεστούς μήνες ή σε περιπτώσεις μόλυνσης από αιθάλη από πυρκαγιές. Εισαγωγή εναλλακτικών μοντέλων εργασίας, πχ νομαδική/τηλε-εργασία.

Η αντιμετώπιση της τρωτότητας σε ακραία φαινόμενα λόγω κλιματικής αλλαγής οφείλει να περιλαμβάνει την καταγραφή της επικινδυνότητας και τρωτότητας όλων των φυσικών συστημάτων, των υποδομών, της υγείας και των κοινωνικών ομάδων, ανά περιοχή.

Με στόχο, όχι μόνο να επανέρχεται το σύστημα το συντομότερο δυνατό, αλλά και η αποκατάσταση να έχει τις μικρότερες επιπτώσεις. Προτείνουμε τη δημιουργία Υπηρεσίας Αποκατάστασης και Ανθεκτικότητας (συν)χρηματοδοτούμενη από το μηχανισμό ανάκαμψης και ανθεκτικότητας της ΕΕ και με καθοριστική συμμετοχή της ερευνητικής κοινότητας (μηχανικοί και περιβαλλοντολόγοι, γιατροί, βιολόγοι, κλιματικοί επιστήμονες και άλλοι ειδικοί), συμμετοχή εθελοντών πολιτών.

Χρειάζεται επιπλέον η χρήση δεδομένων ταχείας ενημέρωσης από το Αστεροσκοπείο ή την ΕΜΥ, η διασύνδεση με νοσοκομεία, εναέρια και πλωτά μέσα άμεσης επέμβασης, και άλλες μονάδες παροχής βοήθειας. Άμεση πρόσβαση σε δεδομένα και πληροφορίες, έμφαση στη γνώση των τοπικών συνθηκών, παραγόντων και ιδιαιτέρων χαρακτηριστικών.

Χρειάζεται όμως ένα πλάνο προειδοποίησης, αντιμετώπισης φαινομένων κατά τη διάρκεια ανάπτυξης τους αλλά και προσαρμογής σε διαδοχικούς χρονικούς ορίζοντες. Είναι ανάγκη να λαμβάνουμε υπόψη και τις μακροπρόθεσμες επιπτώσεις όταν επιβάλουμε τις βραχυ-και μεσο-πρόθεσμες λύσεις. Μαζί με μεγάλα έργα συντήρησης και αποκατάστασης υποδομών, φυσικών και πολιτιστικών μνημείων, και φυσικών/οικο-συστημάτων και ένα μαζικό σχέδιο αξιολόγησης όλων των κρίσιμων πεδίων. Για παράδειγμα: δρόμων, γεφυρών, αεροδρομίων, κτηρίων, κλπ αλλά και δημόσιων χώρων όπως παραλίες, ακτογραμμές, επικλινή εδάφη κλπ που θα έχει σκοπό να αξιολογήσει την καταλληλότητα και την επικινδυνότητά τους για τη δημόσια υγεία και ασφάλεια.

3. Στρατηγικές προτεραιότητες

1. -Επαναφορά του κοινωφελούς ρόλου της ΔΕΗ με πολιτική αλλαγή ώστε να επιτελεί τον διαχρονικό κοινωνικό και αναπτυξιακό της ρόλο, να διασφαλίζει δηλαδή φτηνό ρεύμα και όχι να συμμετέχει στο καρτέλ
2. Ενίσχυση διμερών συμβολαίων, προθεσμιακής αγοράς και αυτοπαραγωγής μεγάλο μέρος της παραγωγής ηλεκτρικής ενέργειας ώστε να φύγει εκτός αγοράς
3. Ισχυρή παρέμβαση στην αγορά ηλεκτρικής ενέργειας ώστε να τερματιστούν τα «παιχνίδια» με πλαφόν στη μέγιστη τιμή που μπορεί να προσφερθεί στην spot αγορά, προημερήσια, ενδοημερήσια
4. Νερό δημόσιο, καθαρό, φτηνό, προσβάσιμο σε όλες και όλους και με δημόσια διαχείριση
5. Προστασία του νερού, του αέρα και της γης από τη μόλυνση και την οικολογική υποβάθμιση

6. Απεξάρτηση από τα ορυκτά καύσιμα - Δίκαιη μετάβαση στην κλιματική ουδετερότητα πριν το 2050 - Αναμόρφωση κλιματικού νόμου
7. Απαγόρευση νέων παραχωρήσεων κοιτασμάτων υδρογονανθράκων
8. Απαγόρευση ανανέωσης ή επαναπροκήρυξης παραχωρήσεων κοιτασμάτων υδρογονανθράκων που έχουν ολοκληρώσει τα χρονοδιαγράμματά τους ή έχουν εγκαταλειφθεί
9. Ισχυρός ρόλος για το κράτος τόσο στο μετριασμό των επιπτώσεων της κλιματικής κρίσης όσο και στην προσαρμογή και την αποκατάσταση των φυσικών συστημάτων. Το κράτος είναι ο μοναδικός εγγυητής υλοποίησης της πράσινης μετάβασης χωρίς να μείνει κανέναν πίσω
10. Έμφαση στην εξοικονόμηση ενέργειας και τη μείωση της ενεργειακής φτώχειας
11. Έμφαση στις καθαρές πηγές ενέργειας σε αρμονία με το περιβάλλον, τις τοπικές κοινωνίες και τη χωροταξία - Ενίσχυση αυτοπαραγωγής - Άμεση εφαρμογή σχεδίου για περιοχές αποκλεισμού και περιοχές προτεραιότητας (σε ξηρά, στον παράκτιο ή υπεράκτιο χώρο) εγκατάστασης των ΑΠΕ
12. Ενίσχυση διασυνδέσεων, δικτύων και μονάδων αποθήκευσης ως κρίσιμων δημόσιων αγαθών
13. Ενεργειακή Δημοκρατία - Συμμετοχή των πολιτών στην ενεργειακή μετάβαση
14. Προτεραιότητα σύνδεσης στο δίκτυο στις Ενεργειακές Κοινότητες με μη κερδοσκοπικό χαρακτήρα και έργα αυτοπαραγωγής
15. Υποχρεωτική συμμετοχή των τοπικών κοινωνιών στα έργα που υλοποιούνται σε Μη Διασυνδεδεμένα Νησιά στο πλαίσιο του GR ECO ISLANDS
16. Πράσινη βιομηχανική πολιτική - Ενίσχυση της κυκλικής οικονομίας
17. Εξηλεκτρισμός των μεταφορών - Έμφαση στην αναβάθμιση των υποδομών (λεωφορεία, τρένα) για την καθαρή, ασφαλή και αποτελεσματική μετακίνηση των πολιτών. Μέτρα για τη δημιουργία ποδηλατόδρομων.
18. Διαχείριση των στερεών απορριμμάτων στη βάση της φιλοσοφίας μηδενικών αποβλήτων (πρόληψη της δημιουργίας απορριμμάτων, επαναχρησιμοποίηση και ανακύκλωσή τους). Βιολογικός καθαρισμός υγρών αποβλήτων. Σύλληψη και καθαρισμός αερολυμάτων. Μέτρα για τη διαχείριση αποθεμάτων τροφής από εστιατόρια, ξενοδοχεία, σουπερμάρκετ.
19. Πολιτικές για την αναμόρφωση της πρωτογενούς παραγωγής στη βάση των αρχών της αγροοικολογίας με έμφαση στην πολύπλευρη στήριξη συνεταιρισμών και εμπλεκόμενων συλλογικοτήτων.
20. Διαμόρφωση ενός Νέου Χωροταξικού και Πολεοδομικού Ρυθμιστικού Πλαισίου και θεσμοθέτηση θαλάσσιου χωροταξικού πλαισίου που θα προωθούν και θα προστατεύουν τις ισότιμες σχέσεις περιβάλλοντος και κοινωνίας- Όχι στα ειδικά χωροταξικά/πολεοδομικά σχέδια.
21. Έγκαιρος σχεδιασμός και εμφατική αξιοποίηση του Νόμου για την Αποκατάσταση της Φύσης με προτεραιότητα στις λύσεις βασισμένες στη Φύση. Αποκατάσταση των ζημιών στα φυσικά συστήματα λόγω κλιματικής κρίσης αλλά και άλλων ανθρώπινων

δραστηριοτήτων (πχ υπεραλίευσης, υπερτουριστικής ανάπτυξης, πυρκαγιών, κλπ). Προστασία απειλούμενων ειδών χλωρίδας και πανίδας, νομοθεσία για προστασία ζώων.

22. Δημιουργία Υπηρεσίας Αποκατάστασης και Ανθεκτικότητας (συν)χρηματοδοτούμενη από το μηχανισμό ανάκαμψης και ανθεκτικότητας της ΕΕ και με καθοριστική συμμετοχή της ερευνητικής κοινότητας

4Δ. Για την Υπεράσπιση της Δημοκρατίας, του Κράτους Δικαίου και των Δικαιωμάτων

1. Κράτος Δικαίου και Δικαιοσύνη

Τα τελευταία χρόνια στην Ελλάδα παρατηρείται μια περαιτέρω διαρκής υποβάθμιση της λειτουργίας του κράτους δικαίου. Η εμπειρία του κορονοϊού και οι συνέπειες στη συρρίκνωση των δικαιωμάτων, τα φαινόμενα απαξίωσης βασικών ελευθεριών όπως στην περίπτωση των υποκλοπών, οι παρεμβάσεις στη λειτουργία των ανεξάρτητων ελεγκτικών μηχανισμών, καθώς και η γιγάντωση των κατασταλτικών μηχανισμών που οδήγησε και στην διόγκωση των φαινομένων αστυνομικής βίας, έχουν πλέον αποτελέσει μια νέα καθημερινή πραγματικότητα.

Οι πρόσφατες μεταρρυθμίσεις στον ποινικό κώδικα που οδηγούν στη διεύρυνση της διάρκειας των ποινών κατά της ελευθερίας (αυστηροποίηση) και περαιτέρω επιβάρυνση της λειτουργίας του ήδη προβληματικού σωφρονιστικού συστήματος της χώρας, εγκαθιδρύουν πλέον την τιμωρία ως κύριο σκοπό της ποινής. Έτσι οι φυλακές μας γίνονται κυριολεκτικά αποθήκες ψυχών, και η μεταχείριση των κρατούμενων αποβάλλει κάθε χαρακτήρα και σκοπό επανένταξης στην κοινωνία, όπως οφείλει να επιτελεί σε ένα δημοκρατικό κράτος δικαίου.

Από την άλλη ελλείπουν τα θεσμικά αντίβαρα, που θα μπορούσαν να αποτελέσουν ανάχωμα σε περαιτέρω διεύρυνση των περιορισμών των ελευθεριών και της καταστολής. Η Δικαιοσύνη συνεχώς απαξιώνεται, καθώς αδυνατεί να διασφαλίσει την ισονομία, να εφαρμόσει το νόμο με δικαιοκρασία να ελέγξει την εξουσία και να αντιμετωπίσει λειτουργικά προβλήματα. Η ελλιπής κατοχύρωση της ανεξαρτησίας των δικαστικών λειτουργιών, καθορίζει και την υποχώρηση, όλο και πιο συχνά, σε πιέσεις της εξουσίας, που περιορίζουν τη Δικαιοσύνη σε ρόλο διεκπεραίωσης των κυβερνητικών πολιτικών, ακόμη και σε πολύ σοβαρές υποθέσεις που υπερβαίνουν τις διαπροσωπικές σχέσεις και αφορούν ευρύτερα την κοινωνία και όπως χαρακτηριστικά στην υπόθεση των Τεμπών και την έρευνα των υποκλοπών. Η Αστυνομία από την άλλη μεριά απασχολεί περισσότερο εξαιτίας των παραβιάσεων του νόμου που συμβαίνουν στις υπηρεσίες και τις μονάδες της, παρά μέσω της αντιμετώπισης των εγκλημάτων στην οποία όφειλε να είναι προσανατολισμένη. Αυτά που συμβαίνουν από τα στελέχη της μέσα στα Αστυνομικά Τμήματα, στη διάρκεια επιχειρήσεων και επιτήρησης διαδηλώσεων είναι συχνά καθαρή κατάχρηση εξουσίας, η ανοχή στην οποία εκτρέπει στο σώμα από την συνταγματική αποστολή του, ανοίγει διαύλους υπονόμευσης της δημόσιας ασφάλειας και ευνοεί την καλλιέργεια ρατσιστικών αντιλήψεων στους αστυνομικούς και ενός «δικαιώματος στην αυθαιρεσία». Τέλος, η διαβίωση στις φυλακές, αλλά και οι όροι κράτησης σε όλες τις δομές αναγκαστικής επιτήρησης και

εγκλεισμού (περιλαμβανομένων των δομών προσφύγων) έχουν μετατρέψει τους χώρους κράτησης σε αποθήκες ψυχών, υπό την «αιγίδα» της αστυνομίας και του υπουργού προστασίας του πολίτη, αντί για την εποπτεία τους από το υπουργείο Δικαιοσύνης, πράγμα που έχει καταγγελθεί ως πρωτοφανές για το σύστημα δικαίου στη χώρα.

Απαιτείται επομένως να θωρακισθούν οι θεσμοί εγγύησης των ελευθεριών και δικαιωμάτων, ελέγχου της διοίκησης και της εξουσίας και διασφάλισης της ισχύος του κράτους δικαίου. Οι θεσμοί αυτοί δεν διασφαλίζουν απλά τη δημόσια τάξη και ασφάλεια αλλά και (κυρίως) τη τη Δημοκρατία, και πρέπει να μπορούν να επιτελούν τον Συνταγματικό και δικαιοπολιτικό τους ρόλο ανεξάρτητα από οικονομικά και κυβερνητικά συμφέροντα. Είναι απολύτως αναγκαίο η Δικαιοσύνη, η Αστυνομία, οι φυλακές, ο Τύπος με την ευρύτερη έννοιά του, όσο και οι Ανεξάρτητες Αρχές να μπορούν να προστατεύσουν όλους τους ανθρώπους που βρίσκονται στη δικαιοδοσία τους πολίτη και να εγγυώνται το σεβασμό των δικαιωμάτων του, ανεξάρτητα από την Κυβέρνηση και την οικονομική ολιγαρχία, που επιβάλλουν σιωπή και συντελούν στην παραθεσμική λειτουργία δημοκρατικών θεσμών. Σε αυτή την κατεύθυνση η Νέα Αριστερά θα παλέψει για την ανεξαρτησία από την κυβέρνηση και εξωθεσμικές εξουσίες και τη δημοκρατική λειτουργία της Δικαιοσύνης, των ελεγκτικών θεσμών και των μηχανισμών καταστολής, ώστε να λειτουργήσουν έτσι ως παράγοντες προστασίας του πολιτεύματος, εγγύησης του σεβασμού των δικαιωμάτων στην πράξη και αποκλιμάκωσης κάθε είδους βίας.

Σε αυτή την κατεύθυνση η Νέα Αριστερά θα παλέψει για την ανεξαρτησία και δημοκρατική λειτουργία της Δικαιοσύνης, των ελεγκτικών θεσμών και μηχανισμών για να λειτουργήσουν έτσι ως παράγοντες προστασίας του πολιτεύματος, εγγύησης του σεβασμού των δικαιωμάτων στην πράξη και αποκλιμάκωσης κάθε είδους βίας.

Στο πλαίσιο αυτό η Νέα Αριστερά διεκδικεί:

1. Την πλήρη ανεξαρτησία της Δικαιοσύνης κατά την εφαρμογή του νόμου, με θωράκιση του έργου και του ρόλου των Δικαστικών λειτουργιών σε όλες τις βαθμίδες της ιεραρχίας τους, με την αλλαγή του τρόπου επιλογής της ηγεσίας της Δικαιοσύνης, μακριά από Κυβερνητικές παρεμβάσεις, την αντιμετώπιση της υποστελέχωσης και της έλλειψης υποδομών αλλά και ουσιαστικές μεταβολές στο σύστημα εκπαίδευσης των δικαστικών λειτουργιών.
2. Ενίσχυση των Ανεξάρτητων Αρχών ώστε να μπορούν για να επιτελέσουν τον ρόλο τους ως ελεγκτές της Διοίκησης και εγγυητές των δικαιωμάτων του πληθυσμού. Τούτο ιδίως σε σχέση με τις ήδη υπάρχουσες, πλην απολύτως ατελείς λειτουργίες του Συνήγορου του Πολίτη ως μηχανισμού ελέγχου των περιστατικών αυθαιρεσίας.
3. Επαναφορά της αρμοδιότητας εποπτείας και διοίκησης των καταστημάτων κράτησης στο υπουργείο δικαιοσύνης.
4. Ενίσχυση του ρόλου του Τύπου με οικονομική ενίσχυση των μέσων ενημέρωσης με διαφανή κριτήρια προς το σκοπό απεμπλοκής τους από το σύστημα ελέγχου των κυρίαρχων οικονομικών συμφερόντων, καθώς και ενίσχυση της λειτουργίας των Ανεξάρτητων φορέων εποπτείας τους.
5. Τον εκδημοκρατισμό στη λειτουργία της αστυνομίας μέσω της ένταξης στο σώμα προσωπικού αποκλειστικά μέσω πανελλαδικών εξετάσεων, αναμόρφωση του πειθαρχικού δικαίου της αστυνομίας, αυστηροποίηση του πειθαρχικού ελέγχου σε θέματα που αφορούν παραβιάσεις δικαιωμάτων των πολιτών, τη δημόσια

κοινοβουλευτική λογοδοσία του σώματος, την ένταξη στο σώμα με ποσόστωση προσωπικού που προέρχεται από μειονοτικές ομάδες (φυλετικές, θρησκευτικές κλπ), καθώς και την αλλαγή στο σύστημα εκπαίδευσης.

2. Μετανάστευση

Από το 2020 έχουμε μια διαρκή μετατόπιση της μεταναστευτικής πολιτικής προς την ακροδεξιά. Το κλείσιμο των συνόρων το Μάρτη 2020 σήμανε και την έναρξη μιας συστηματικής πρακτικής επαναπροωθήσεων, που έθεταν σε κίνδυνο την ανθρώπινη ζωή, με αποκορύφωμα το ναυάγιο της Πύλου, που οδήγησε εκατοντάδες ψυχές στο βυθό της Μεσογείου. Από την άλλη η πολιτική αποτροπής και εκδίωξης προσφύγων και μεταναστών από τη χώρα οδήγησε σε μείωση του παραγωγικού δυναμικού με ελλείψεις εργατικών χεριών σε βασικούς κλάδους της οικονομίας.

Η χώρα μας βρίσκεται στην άκρη της Ευρώπης και δέχεται συνεχώς μεταναστευτικές ροές. Οι ροές αυτές όμως ποτέ δεν έχουν αποτελέσει κίνδυνο για την εθνική μας ασφάλεια. Αντίθετα η εμπειρία της Αλβανικής κυρίως μετανάστευσης της δεκαετίας του 1990 αποτιμάται σήμερα θετικά. Ολοένα δε και περισσότερο γίνεται αντιληπτό ότι η Ελλάδα, όπως και η Ευρώπη, δεν μπορεί να αναπτυχθεί χωρίς μετανάστευση. Η προστασία δε των δικαιωμάτων του ανθρώπου και κυρίως η αλληλεγγύη αποτελούν βασικές αξίες και κυρίως βασικό ανάχωμα απέναντι στην ξενοφοβία και τον εκφασισμό της κοινωνίας, τόσο στην Ελλάδα όσο και διεθνώς.

Η Νέα Αριστερά στέκεται στο πλευρό των μεταναστών και των προσφύγων, ως μέρος της εργατικής τάξης, και ως μια μερίδα της κοινωνίας μας που μπορεί να συμβάλλει θετικά τόσο για την διατήρηση της παραγωγικής δυναμικής και συγκρότησης των κοινωνιών μας, όσο και για την αλληλεπίδραση με τους τοπικούς πληθυσμούς, με γνώμονα την αποδοχή των αρχών της δημοκρατίας και του κράτους δικαίου.

Σε αυτή την κατεύθυνση η Νέα Αριστερά προτείνει:

1. Διαρκές σύστημα επαναφοράς στη νομιμότητα όσων έχουν ήδη εγκατασταθεί στη χώρα, αντίθετα προς το γραφειοκρατικό και δυσλειτουργικό υπάρχον σύστημα αδειών διαμονής που δημιουργεί διαρκώς την ανάγκη νομιμοποίησης της παρουσίας μεταναστών, όπως με την περσινή τροπολογία νομιμοποίησης
2. Διαχείριση των παράτυπων εισόδων με σεβασμό τόσο στα δικαιώματα των προσφύγων, όσο και των τοπικών κοινωνιών υποδοχής με ενίσχυση των δομών υποδοχής στα σημεία εισόδου της χώρας και παροχή των αναγκαίων μέσων στις τοπικές αρχές (Δήμοι – Περιφέρειες) για να ανταπεξέλθουν σε απρόβλεπτες ροές
3. Διευκόλυνση της ένταξης των νόμιμα εγκατεστημένων μεταναστών όσο και των προσφύγων με παροχή στοχευμένων υπηρεσιών (γλωσσική εκπαίδευση - καταγραφή δεξιοτήτων – πρόσβαση σε απασχόληση) με συνεργασία με τις τοπικές αρχές (Δήμοι – Περιφέρειες)
4. Ανάληψη πρωτοβουλιών στην Ευρωπαϊκή Ένωση για την ομαλή διαχείριση του μεταναστευτικού φαινομένου εντός της ΕΕ, μακριά από το αποτυχημένο μοντέλο του συστήματος Δουβλίνου, με πρότυπο αντίθετα το σύστημα προσωρινής προστασίας των Ουκρανών προσφύγων

5. Διευκόλυνση της συμμετοχής στην κοινωνική και πολιτική ζωή της χώρας των μεταναστών β' γενιάς, των προσφύγων όσο και των επί μακρόν εγκατεστημένων στη χώρα με αποδοχή της συμμετοχής τους στις τοπικές εκλογές, όσο και με απόδοση ιθαγένειας με κοινωνικά και όχι αμιγώς οικονομικά κριτήρια που επιτείνουν διακρίσεις και αποκλεισμούς

3. Η βία κατά των γυναικών-Γυναικοκτονίες

Η Νέα Αριστερά αποδέχεται την εκτίμηση του ΟΗΕ ότι η βία κατά των γυναικών αποτελεί την έκφραση της ιστορικά διατυπωμένης ανισότητας στις σχέσεις ισχύος μεταξύ ανδρών και γυναικών, που οδήγησε στην κυριαρχία των ανδρών επί των γυναικών και στις διακρίσεις εναντίον τους, με αποτέλεσμα την παρεμπόδιση της ανάπτυξής τους. Συνιστά, κατά συνέπεια, παραβίαση των ανθρωπίνων δικαιωμάτων και κορυφαία μορφή διάκρισης. Ακραία μορφή βίας κατά των γυναικών αποτελεί η γυναικοκτονία, η δολοφονία γυναικών εξαιτίας του φύλου τους, ένα σεξιστικό/τιμωρητικό έγκλημα, όπου όχι σπάνια το φύλο εμπλέκεται με την κοινωνική τάξη και τη φυλή, αλλά και την ταυτότητα φύλου. Στη χώρα μας το φαινόμενο παρουσιάζει ανησυχητικές διαστάσεις, που δεν φαίνεται να αντιλαμβάνεται η κυβέρνηση το πραγματικό τους εύρος, όπως δεν φαίνεται να κατανοεί την πολιτική και έμφυλη σημασία της ένταξης του όρου «γυναικοκτονία» στον Ποινικό μας Κώδικα.

Διεκδικούμε, μεταξύ άλλων:

- Ένταξη του όρου «γυναικοκτονία» στον Ποινικό μας Κώδικα.
- Σχεδιασμό, χρηματοδότηση και υλοποίηση Εθνικού Σχεδίου Δράσης για την αντιμετώπιση της έμφυλης βίας σε όλες τις εκφάνσεις
- Μέτρα υποστήριξης και προστασίας των οικογενειών των θυμάτων και ιδιαίτερα των παιδιών
- Ευρεία ευαισθητοποίηση της κοινωνίας
- Προετοιμασία κρατικών λειτουργών ικανών να διερευνούν και να παρεμβαίνουν στην αναχαίτιση κάθε είδους βίας.
- Ουσιαστική αντιμετώπιση της ατιμωρησίας που απολαμβάνουν εξουσιοδοτημένα κρατικά όργανα, τα οποία ολιγωρούν, παρά την ύπαρξη σχετικού θεσμικού πλαισίου που την προβλέπει (λ.χ. Σύμβαση της Κωνσταντινούπολης).

4. Για τα ΛΟΑΤΚΙ+ άτομα

Αν και τα τελευταία χρόνια έχουν γίνει σημαντικά βήματα προς την υπεράσπιση των ΛΟΑΤΚΙ+ δικαιωμάτων στη χώρα, τόσο θεσμικά όσο και κοινωνικά, ταυτόχρονα βρισκόμαστε μπροστά σε μια νέα συσπείρωση των αντιδραστικών φωνών και στην ενίσχυση της ακροδεξιάς. Από την άλλη, η θεσμική κατοχύρωση δικαιωμάτων της ΛΟΑΤΚΙ+ κοινότητας γίνεται συχνά με τρόπο άτολμο και μισό, συνεπή με τη νεοφιλελεύθερη εργαλειοποίησή τους που τα αντιμετωπίζει μονοθεματικά και επιφανειακά.

Η δική μας θέση αντιμετωπίζει τα ΛΟΑΤΚΙ+ ζητήματα ως αναπόσπαστο τμήμα των ριζοσπαστικών φεμινιστικών αγώνων, με διαθεματική σκοπιά και αγώνες.

Προτείνουμε, μεταξύ άλλων:

- Την αναθεώρηση του νόμου για τη Νομική Αναγνώριση Ταυτότητας Φύλου, ώστε η διαδικασία να γίνει εξωδικαστική, προσβάσιμη και συμπεριληπτική για όλους, όλες, όλα.
- Τη θεσμική κατοχύρωση οριζόντιου και συμπεριληπτικού υποχρεωτικού μαθήματος Σεξουαλικής Εκπαίδευσης.
- Τη λήψη μέτρων προστασίας και ενδυνάμωσης για τα ΛΟΑΤΚΙ+, και ειδικά τα τρανς άτομα, στα πεδία της Υγείας, της Εκπαίδευσης και της Εργασίας (ενδεικτικά, κατοχύρωση επιβεβαιωτικών υπηρεσιών υγείας και ψυχικής υγείας για τρανς άτομα (ανήλικα και ενήλικα), λήψη μέτρων για τον ομοφοβικό/τρανσφοβικό/ιντερφοβικό σχολικό εκφοβισμό, μέτρα για την πρόσβαση σε εργασία και κατοχύρωση συνταξιοδοτικών δικαιωμάτων των τρανς και φυλοδιαφορετικών ατόμων κ.α)
- Τη βελτίωση του νόμου για την Ισότητα στον γάμο με βάση τα σχόλια και τις παρατηρήσεις των ΛΟΑΤΚΙ+ φορέων και οργανώσεων, και την αναθεώρηση του νόμου για την απαγόρευση των πρακτικών μεταστροφής, ο οποίος παραμένει ανεφάρμοστος και προβληματικός.
- Την αναγνώριση των πολλαπλών αποκλεισμών που βιώνουν πληθυσμοί με διασταυρούμενες καταπιέσεις και τις θεσμικές πρωτοβουλίες για την προστασία τους (πχ ΛΟΑΤΚΙ+ πρόσφυγ@ και μεταναστ@)
- Τη θέσπιση νέου νομοθετικού πλαισίου για τα άτομα που εργάζονται στο σεξ, με βάση τη γνώση από τα σύγχρονα ευρωπαϊκά παραδείγματα και τα μακροχρόνια αιτήματα του κλάδου.
- Τη λήψη μέτρων για την καταπολέμηση του στίγματος και τα εμπόδια που αντιμετωπίζουν τα οροθετικά άτομα (Υγεία, Εργασία κ.λπ.).

5. Χωρισμός Κράτους και Εκκλησίας, απάντηση σε ένα ώριμο κοινωνικό αίτημα

Το ισχύον στη χώρα μας καθεστώς της διασύνδεσης Εκκλησίας και Πολιτείας - εξαίρεση για την οικογένεια των χωρών στην οποία ανήκουμε – γεννά και συντηρεί μια σειρά από προβλήματα. Η ίση μεταχείριση όλων των πολιτών μένει κενό γράμμα όσο η Εκκλησία συνδέεται προνομιακά με την εξουσία και το κράτος. Η διακηρυγμένη στο Σύνταγμα ανεξιθρησκεία ακυρώνεται πρακτικά από την αναφορά σε «επικρατούσα θρησκεία» και ό,τι αυτή συνεπάγεται. Η καθολική ισχύς του νόμου αναιρείται από τη διατήρηση εξαιρέσεων και ειδικών καθεστώτων για την Εκκλησία σε φορολογικά, πολεοδομικά και άλλα θέματα, αλλά και από γεωγραφικές εξαιρέσεις για πολίτες άλλων θρησκευμάτων (καθεστώς Σαρίας στη Θράκη). Τα όποια βήματα της Πολιτείας προς την κατεύθυνση του σεβασμού των ανθρωπίνων δικαιωμάτων και της έμφυλης ισότητας περιορίζονται ή και ακυρώνονται στην πράξη από μισογυνικό, ομοφοβικό και μισαλλόδοξο συχνά λόγο που εκφέρεται προνομιακά από έναν φορέα ουσιαστικά εξουσίας. Το ίδιο το μέλλον της χώρας υποθηκεύεται όσο σκοπός της παιδείας παραμένει η ανάπτυξη της θρησκευτικής συνείδησης αντί για την ανάπτυξη της κριτικής σκέψης και της λογικής, ειδικά στα πλαίσια της σύγχρονης κοινωνίας και οικονομίας της γνώσης.

Η στενή διαπλοκή Πολιτείας και Εκκλησίας εμποδίζει τον εκδημοκρατισμό και τον εκσυγχρονισμό των δημόσιων θεσμών, αλλά και την εξέλιξη της κοινωνίας. Την ίδια στιγμή, ο σφιχτός της εναγκαλισμός με το κράτος εμποδίζει και την ίδια την Εκκλησία να αναπτυχθεί σε υγιείς βάσεις και να εκπληρώσει την αποστολή της.

Είναι λοιπόν απολύτως αναγκαίο να ικανοποιηθεί το επί μακρόν ανεκπλήρωτο λαϊκό αίτημα του διαχωρισμού της Εκκλησίας και κάθε άλλου θρησκευτικού οργανισμού από το κράτος, με στόχο ένα κράτος ουδετερόθρησκο και απόλυτα κοσμικό, που δεν θα θρησκεύεται και που θα εγγυάται τη θρησκευτική ελευθερία και την ισότητα όλων των πολιτών του ανεξαιρέτως. Προς την κατεύθυνση αυτή προτείνουμε μια σειρά από συνταγματικές, νομοθετικές, φορολογικές και διοικητικές αλλαγές, με άμεση προτεραιότητα σε όσες δεν προϋποθέτουν την αλλαγή του Συντάγματος, και απώτερο βεβαίως στόχο την αναθεώρηση του τελευταίου αμέσως μόλις το επιτρέψουν οι συνθήκες και τα αριθμητικά δεδομένα.

Η βασική δέσμη της πρότασής μας

- Αναθεώρηση των άρθρων 3, 13, 16, 33, 59, 105 και του προοιμίου του Συντάγματος. Αφαίρεση της «επικρατούσας θρησκείας» και της αναφοράς σε «προσηλυτισμό», αφαίρεση της «θρησκευτικής συνείδησης» από τους σκοπούς της Παιδείας, απαίτηση πολιτικού όρκου για Πρόεδρο και βουλευτές, ευθυγράμμιση του Καταστατικού Χάρτη του Αγίου Όρους με τις θεμελιώδεις αρχές του Ελληνικού Συντάγματος και των Διεθνών Συνθηκών.
- Μετατροπή του μαθήματος των θρησκευτικών από ομολογιακό σε θρησκευτολογικό. Άμεση καθιέρωση εναλλακτικού μαθήματος φιλοσοφίας, σύμφωνα με την απόφαση του ΣτΕ. Μεταφορά των θρησκευμάτων από το Υπουργείο Παιδείας στο Εσωτερικών και αλλαγή του Καταστατικού Χάρτη της Εκκλησίας. Η εκκλησιαστική εκπαίδευση περνά στην αρμοδιότητα και τη χρηματοδότηση της Εκκλησίας.
- Κατάργηση της Ναοδομίας και υπαγωγή των χώρων λατρείας κάθε θρησκείας στην αρμόδια πολεοδομική αρχή. Υπαγωγή των μέχρι σήμερα ανεγερθέντων ναών με ιστορικό ενδιαφέρον σε ανεξάρτητες εφορίες Βυζαντινών ή Νέων Μνημείων.
- Υπαγωγή των ιδιωτικών δασών των μονών στο Δημόσιο και στο Υπουργείο Γεωργίας, επαναπαράχωση όσων από αυτά χρησιμοποιούνται από τους ίδιους τους μοναχούς. Σύγκληση οργάνου που θα προετοιμάσει την πλήρη κτηματογράφηση των μοναστικών και εκκλησιαστικών γαιών και προθεσμία ενστάσεων για τους πολίτες που θίγονται.
- Κατάργηση των φοροαπαλλαγών που απολαμβάνουν η Εκκλησία κι οι άλλοι θρησκευτικοί οργανισμοί.
- Μόνος γάμος με νομική ισχύ ο πολιτικός. Προαιρετικός ο θρησκευτικός, χωρίς νομική ισχύ. Αφαίρεση διοικητικών, δικαστικών και άλλων αρμοδιοτήτων από ιερείς κάθε θρησκείας. Κατάργηση της Σαρίας στη Θράκη.
- Κατάργηση του Θρησκευτικού Σώματος των Ενόπλων Δυνάμεων και της Διεύθυνσης Θρησκευτικού του Γενικού Επιτελείου Εθνικής Άμυνας. Κατάργηση της ειδικής νομικής μεταχείρισης των θρησκευτικών λειτουργιών.
- Υποχρεωτική δημιουργία σε κάθε νεκροταφείο ειδικού στεγασμένου χώρου για τον αποχαιρετισμό των νεκρών που είχαν εκφράσει την επιθυμία τους να ενταφιαστούν χωρίς θρησκευτική κηδεία. Υποχρεωτική δημιουργία δημοσίων αποτεφρωτηρίων για την καύση των νεκρών, με ευθύνη κάθε Περιφέρειας.

